

Odbor školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Plzeňského kraje

**DLOUHODOBÝ ZÁMĚR VZDĚLÁVÁNÍ
A ROZVOJE VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY
PLZEŇSKÉHO KRAJE
(2012-2016)**

leden 2012

Úvod	4
I. Rozvoj společnosti a vzdělávání.....	5
I.1 Mezinárodní souvislosti	5
I.2 Hlavní trendy v oblasti ekonomiky a vzdělávání v Plzeňském kraji.....	6
I.3 Demografická projekce jako faktor kvantitativního vývoje jednotlivých úrovní vzdělávání	11
II. Strategie rozvoje regionálního školství.....	14
II.1 Předškolní, základní, střední, vyšší odborné vzdělávání a přístup k terciárnímu vzdělávání	14
II.1.1 Předškolní vzdělávání	14
Vliv demografického vývoje na předškolní vzdělávání.....	14
Obsah vzdělávání a jeho změny.....	17
II.1.2 Základní vzdělávání a povinná školní docházka	18
Vliv demografického vývoje na základní vzdělávání v Plzeňském kraji.....	18
Základní vzdělávání a nižší ročníky 6 a 8letých gymnázií	19
Obsah vzdělávání a jeho změny.....	20
Hodnocení výsledků vzdělávání žáků v 5. a 9. ročnících základních škol.....	21
Vlastní hodnocení škol	22
II.1.3 Střední vzdělávání.....	22
Vliv demografického vývoje na oblast středního vzdělávání.....	22
Obsah vzdělávání a jeho změny.....	25
Reforma maturitní zkoušky.....	25
Rozvoj odborného vzdělávání	26
II.1.4 Jazykové, umělecké, environmentální a speciální vzdělávání, informační a komunikační technologie.....	28
Podpora výuky cizích jazyků.....	28
Podpora informačních a komunikačních technologií	29
Základní školy speciální	32
Základní umělecké školy	33
Konzervatoře	35
Zájmové vzdělávání.....	36
II.1.5 Vyšší odborné vzdělávání	39
Vliv demografického vývoje na vyšší odborné vzdělávání.....	39
Změny v obsahu a organizaci vyššího odborného vzdělávání	39
II.1.6 Přístup k terciárnímu vzdělávání	40
II.2 Podporované oblasti.....	41
II.2.1 Optimalizace nabídky vzdělávání.....	41
Uplatitelnost absolventů na trhu práce	42
Struktura oborů vzdělání ve středním a vyšším odborném školství.....	44
Kritéria přijímání na střední školy	45
II.2.2 Podpora pedagogickým pracovníkům	46
Vzdělávání pedagogických pracovníků	46
Odměňování pedagogických pracovníků.....	50
II.2.3 Rovné příležitosti ve vzdělávání.....	54
Inkluzivní vzdělávání	54
Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami.....	55
Nadané děti, žáci a studenti	59
Děti, žáci a studenti národnostních menšin, cizinců a azylantů.....	60
Zlepšení klimatu ve školách a školských zařízeních	61

II.2.4	Systém poradenství ve školství	63
	Pedagogicko-psychologické poradenství	63
	Kariérové poradenství	64
II.2.5	Ústavní a ochranná výchova	64
II.2.6	Další vzdělávání	65
	Systém uznávání výsledků dalšího vzdělávání	66
	Podpora systémových pilířů dalšího vzdělávání	66
II.2.7	Zefektivnění fungování státní správy a samosprávy ve školství	67
	Vybudování krajského informačního systému	67
	Snížení administrativní zátěže škol a školských zařízení	68
II.2.8	Dotační programy Plzeňského kraje pro oblasti školství, mládež a sport	68
III.	Financování regionálního školství	73
III.1	Financování ze státního rozpočtu	73
III.2	Financování z ESF	74
III.3	Předpokládané finanční náklady ze státního rozpočtu	76
	Seznam zkratk	78

Přílohy DZ

Příloha č. 1 Materiály ke kapitole II. 2. 1 Optimalizace navídky vzdělávání

Tabulka 1:	Vývoj počtu žáků SŠ v Plzeňském kraji podle stupně vzdělání
Tabulka 2:	Vývoj podílu žáků SŠ v Plzeňském kraji podle stupně vzdělání
Graf 1:	Vývoj počtu žáků v Plzeňském kraji podle stupně vzdělání
Tabulka 3:	Vývoj počtu žáků SŠ v Plzeňském kraji podle stupňů vzdělání a studijních oborů
Graf 2:	Nbídka míst v 1. ročnících SŠ v Plzeňském kraji
Graf 3:	Přihlášky na SŠ v Plzeňském kraji
Graf 4:	Nastupující do 1. ročníků na SŠ v Plzeňském kraji
Tabulka 4:	Míra dokončení studia podle oborů SŠ v Plzeňském kraji (vybrané stupně)
Tabulka 5:	Počet absolventů SŠ v Plzeňském kraji podle stupně dosaženého vzdělání
Graf 5:	Vývoj počtu absolventů SŠ v Plzeňském kraji podle stupně vzdělání
Tabulka 6:	Podíl žáků SŠ v Plzeňském kraji bydlících mimo kraj
Tabulka 7:	Pohyb žáků SŠ bydlících a studujících v Plzeňském kraji za vzděláním
abulka 7a:	Počty žáků SŠ v Plzeňském kraji bydlící v kraji podle okresů
Tabulka 7b:	Podíl okresů bydliště žáků na okresech podle sídla SŠ těchto žáků (%) – „Odkud jsou žáci“
Tabulka 7c:	Podíl SŠ podle okresů na žácích podle okresů bydliště (%) – „Kam jdou žáci“
Tabulka 8:	Projekce počtu obyvatel ve věku 15 – 19 podle pověřených obecních úřadů
Graf 6:	Projekce počtu obyvatel ve věku 15 – 19 podle pověřených obecních úřadů
Tabulka 9:	Shrnutí výsledků projekce - varianta 3 (podle sídel SŠ, počet žáků víceletých gymnázií je konstantní)

Příloha č. 2: Mapy

- 2a) Síť mateřských škol v Plzeňském kraji ve školním roce 2011/2012
- 2b) Kapacity mateřských škol v Plzeňském kraji ve školním roce 2011/2012
- 2c) Síť základních škol v Plzeňském kraji ve školním roce 2011/2012
- 2d) Kapacita základních škol v Plzeňském kraji ve školním roce 2011/2012

- 2e) Základní umělecké školy v Plzeňském kraji ve školním roce 2011/2012
- 2f) Počet žáků podle skupin oborů středního vzdělávání v Plzeňském kraji ve školním roce 2007/2008
- 2g) Nabídka míst v 1. ročnících podle skupin oborů středního vzdělávání v Plzeňském kraji ve školním roce 2011/2012
- 2h) Využití nabídky podle skupin oborů středního vzdělávání ve školním roce 2011/2012
- 2i) Dominantní směry vyjížděky z obcí do sídel středních škol
- 2j) Střediska volného času dětí a mládeže ve školním roce 2011/2012

Úvod

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Plzeňského kraje 2012 je zpracován na základě § 9 odst. 2 a 3 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Při jeho tvorbě byla respektována vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy, ve znění pozdějších předpisů.

Pro zpracování Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Plzeňského kraje 2012 byly vytvořeny pracovní skupiny tvořené příslušnými pracovníky Odboru školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Plzeňského kraje a členem Výboru pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost Zastupitelstva Plzeňského kraje. V tomto výboru byla průběžně projednávána příprava DZ. Byly vytvořeny také pracovní skupiny tvořené řediteli škol podle jednotlivých typů škol a školských zařízení, s nimiž byl obsah konzultován. Pracovní verze DZ PK 2012 byla také zveřejněna na webových stránkách Plzeňského kraje, takže byla dána možnost široké i nepedagogické veřejnosti tento důležitý koncepční materiál připomínkovat.

Tento Dlouhodobý záměr je již čtvrtý v pořadí. Za dobu deseti let, které uplynuly od první verze Dlouhodobého záměru České republiky, prošlo školství mnoha změnami, které se realizovaly i v našem kraji. I když mnoho z nich bylo pozitivních, objevily se i problémy, které je nutno v nastávajícím období řešit. Základním principem je zejména zvýšení kvality a efektivity ve vzdělávání.

Při zpracování Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Plzeňského kraje 2012 byly akceptovány zejména:

- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2011,
- Program rozvoje Plzeňského kraje,
- Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy (školní roky 2008/09 a 2009/10).

Byly využity i další materiály:

- Ústavu pro informace ve vzdělávání,
- Národního ústavu pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,
- Českého statistického úřadu,
- Úřadů práce v Plzeňském kraji,
- Regionální rozvojové agentury Plzeňského kraje.

I. Rozvoj společnosti a vzdělávání

I.1 Mezinárodní souvislosti

Ekonomický vývoj

Celosvětový ekonomický vývoj předurčila v roce 2007 celosvětová hospodářská krize, která citelně ovlivnila i situaci na trhu práce. Ve všech členských zemích Evropské unie došlo k nárůstu nezaměstnaných.

V listopadu 2010 dosahovala v zemích EU nezaměstnanost 9,8 %. Česká republika patří v EU k zemím s nejnižší mírou nezaměstnanosti. V prosinci 2011 byla 8,2 % a v Plzeňském kraji 7,01 %.

Hlavní roli při formování ekonomického růstu má vzdělávání, zejména jeho kvalita. Výdaje, které stát vynakládá na vzdělávání, charakterizují, jakou prioritou je vzdělávání v porovnání s ostatními resorty.

Vývoj ve vzdělávání

Počátek 21. století představuje období velkých změn na trhu práce, ve strukturách zaměstnanosti a v růstu požadavků na lidské zdroje a pracovní sílu. Ubývají málo kvalifikovaná pracovní místa a naopak roste počet míst s vyššími kvalifikačními požadavky. Podle Evropské komise by měly jednotlivé státy EU spolupracovat a usilovat o vytvoření takového systému školství, který bude lépe odpovídat potřebám absolventů i požadavkům zaměstnavatelů.

Evropská komise navázala na již přijaté dokumenty a navrhla spolupráci ve třech oblastech:

- zaměřit se na to, aby žáci byli vybaveni schopnostmi, které v životě potřebují
(např. komunikace v mateřském a cizím jazyce, matematické dovednosti a jejich aplikace, digitální technologie),
- zajistit kvalitní vzdělávání pro každého
(např. rozšířit přístup k předškolnímu vzdělávání, snížit míru předčasného ukončení školní docházky, zlepšit podmínky pro výuku žáků se speciálními vzdělávacími potřebami),
- zlepšit kvalitu učitelů a zaměstnanců škol
(např. zvýšit kvalitu vzdělávání učitelů, zvýraznit pomoc vedoucím pracovníkům škol).

Již vstupem do Evropské unie převzala Česká republika cíle evropského rozvoje vzdělávání. K jejich postupnému naplňování byly vypracovány Národní programy reform, které se staly strategickými dokumenty jednotlivých členských zemí EU.

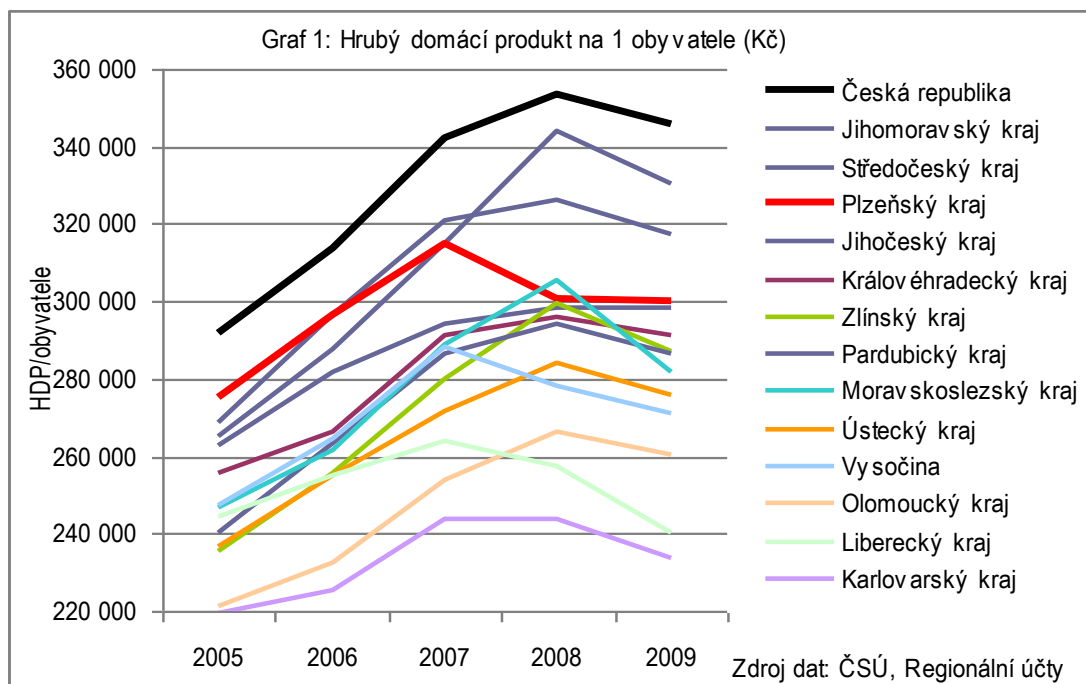
I.2 Hlavní trendy v oblasti ekonomiky a vzdělávání v Plzeňském kraji

Ekonomický vývoj

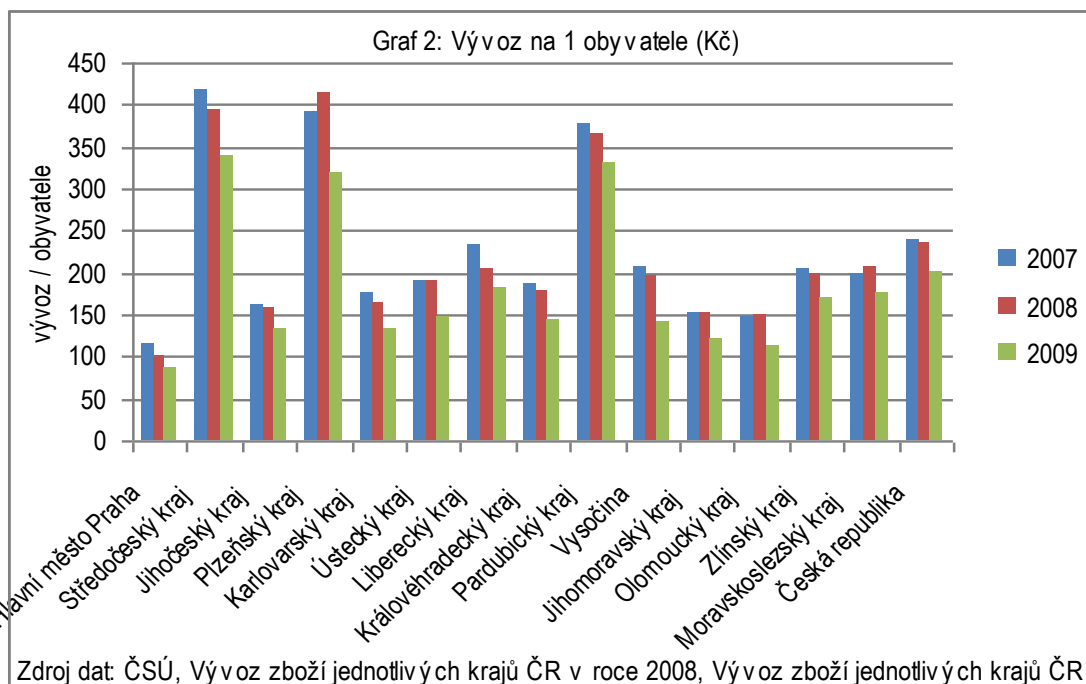
V 1. pololetí roku 2010 docházelo k pomalé stabilizaci českého hospodářství. S rostoucí poptávkou po vyšším vzdělání by měly podle doporučení OECD činit výdaje na vzdělávání 6 % HDP. V ČR činily 4,4 % (r. 2009).

Ekonomický vývoj v České republice byl ovlivněn celosvětovou ekonomickou krizí. V roce 2008 došlo v souvislosti s jejím nástupem ke zpomalení růstu české ekonomiky, ve 2. pololetí potom k celkovému pozastavení.

Plzeňský kraj stále patří k ekonomicky nejvýkonnějším krajům České republiky pokud se týká HDP/obyvatele, i když se jeho postavení zhoršuje. O tom svědčí pokles z 2. místa v 2005 na 4. místo v roce 2009. V grafu 1 není uvedena Praha, neboť má velký odstup (více než dvojnásobek $\bar{\text{Ø}}$ ČR).

Ekonomika Plzeňského kraje je výrazně proexportně orientovaná. Společně se Středočeským a Pardubickým krajem patří v posledních letech mezi kraje s nejvyšším objemem vývozu na obyvatele. Ještě v roce 2008 byl na prvním místě, ale již v roce 2009 došlo k největšímu poklesu ze všech krajů.

Velký podíl na vývozu z Plzeňského kraje mají země Evropské unie. V letech 2008 i 2009 měl Plzeňský kraj nejvyšší podíl těchto zemí na svém vývozu ze všech krajů ČR (92,9 %). Největší podíl vývozu z Plzeňského kraje je podle údajů z roku 2009 určen státům s vyspělou ekonomikou - SRN 54,3 %, Velká Británie 7,1 % a Francie 5,4 %.

V posledních letech klesá zájem o Plzeňský kraj z hlediska přímých zahraničních investic. Ze 3. místa v roce 2003 klesl až na 7. místo v roce 2008. Plzeňský kraj má druhý největší podíl soukromých zahraničních podniků na nefinančních podnicích a v roce 2009 měl nejvyšší podíl aktivních podniků v průmyslu pod zahraniční kontrolou.

Zahraniční kontrola průmyslových podniků (Zdroj dat: MF ČR)

kraj	Podíl aktivních podniků v průmyslu pod zahraniční kontrolou v %	Změna podílu těchto podniků v letech 2004-2009 (%)
	2009	index 09/04
Plzeňský kraj	44,8	118,5
Jihočeský kraj	39,4	113,5
Karlovarský kraj	38,4	120,0
Ústecký kraj	35,9	128,2
Středočeský kraj	32,0	139,1
Hlavní město Praha	31,3	143,6
Liberecký kraj	28,9	132,6
Jihomoravský kraj	26,8	136,0
Královéhradecký kraj	25,6	128,6
Vysočina	24,3	133,5
Pardubický kraj	23,3	170,1
Olomoucký kraj	22,8	140,7
Moravskoslezský kraj	22,7	166,9
Zlínský kraj	20,4	128,3
Česká republika	29,3	133,2

Vývoj v oblasti vzdělávání - přizpůsobení se potřebám trhu práce

Česká republika v 1. polovině roku 2009 předsedala Evropské unii a jednou z priorit v oblasti vzdělávání bylo mj. partnerství mezi sférou vzdělávání a podnikatelským sektorem a otevřenost vzdělávacích systémů.

Hlavním cílem bylo zavedení fungujícího systému celoživotního učení. Ministry všech členských zemí EU byly přijaty "Závěry Rady EU" ke spolupráci mezi sférou vzdělávání a zaměstnavateli.

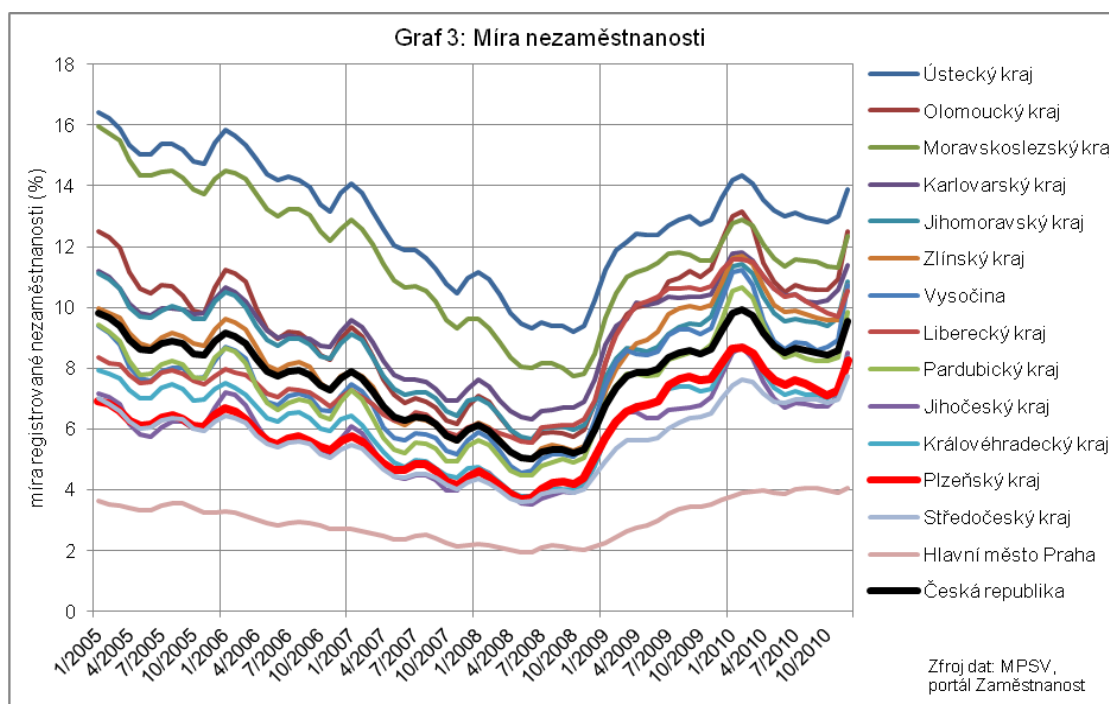
Rozhodujícím faktorem, který ovlivňuje, s jakým vzděláním a kvalifikací lidé přicházejí na trh práce, je vzdělávací soustava.

Ze strany zaměstnavatelů je požadována zejména:

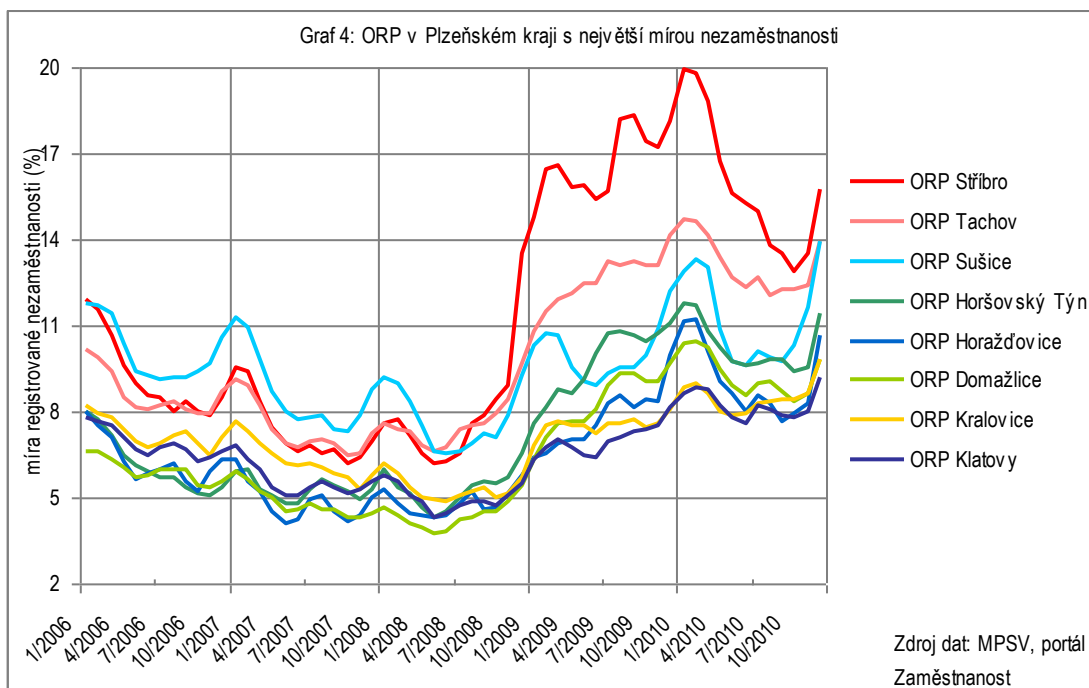
- znalost cizích jazyků,
- schopnost práce s informačními a komunikačními technologiemi,
- komunikační dovednosti, adaptabilita a flexibilita, samostatnost, zodpovědnost, týmová práce a ochota učit se novým věcem.

Vývoj trhu práce v Plzeňském kraji

Plzeňský kraj patří v rámci České republiky ke krajům s nejmenší nezaměstnaností.

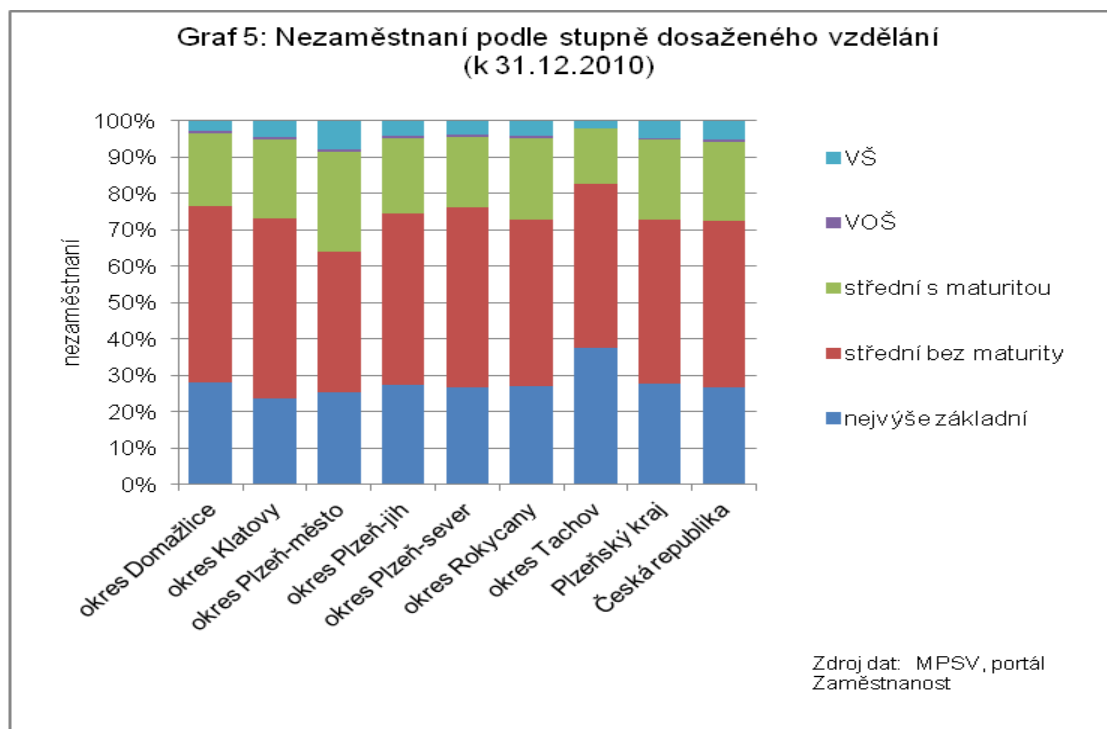
V období 2005-2010 se pohyboval na 2. - 5. místě. V souvislosti s hospodářskou krizí z 3,7 % v květnu 2008 až na 8,7 % v únoru 2010. Nejrozsáhlejší území s vyšší mírou nezaměstnanosti je okres Tachov a přilehlé části okresů Domažlice a Plzeň-sever.

V uvedeném období došlo v Plzeňském kraji k výraznému poklesu volných pracovních míst evidovaných na úřadech práce. Počet nezaměstnaných na 1 volné pracovní místo se z 0,8 v květnu 2008 zvýšil na 16,5 v únoru 2010. Přesto patří Plzeňský kraj stále k nejméně problémovým.

Struktura nezaměstnaných

Z hlediska věkové vzdělanostní struktury nezaměstnaných se Plzeňský kraj příliš neliší od průměru ČR.

Okres Plzeň-město má ve srovnání s ostatními větší podíl nezaměstnaných s maturitou než ostatní. Okres Tachov vykazuje vyšší podíl nezaměstnaných se základním vzděláním a naopak malý podíl nezaměstnaných s maturitou.

Struktura nezaměstnaných v ostatních okresech je velmi podobná. Ve většině okresů mají nejmenší šanci najít práci nezaměstnaní se základním vzděláním.

Evropský sociální fond

Pro rozvoj vzdělanostní společnosti s cílem posílení konkurenceschopnosti ČR prostřednictvím modernizace systémů počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání, jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení a zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji byl v roce 2007 schválen Evropskou komisí **Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost**, v jehož rámci je možné v programovacím období 2007-2013 čerpat finanční prostředky z Evropského sociálního fondu.

OP VK má čtyři základní prioritní osy, a to:

- Počáteční vzdělávání – projekty zaměřené na zvyšování kvality počátečního vzdělávání, konkrétně na dokončování kurikulární reformy, rozvoj partnerství škol, rozvoj informačních aktivit a kariérového poradenství atd.,
- Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj – projekty zaměřené na inovace terciárního vzdělávání směrem k propojení s výzkumnou a vývojovou činností, k podpoře flexibility a kreativity absolventů, zkvalitnění vzdělávání na vyšších odborných školách apod.,
- Další vzdělávání – projekty zaměřené na aktivity směřující k podpoře nabídky dalšího vzdělávání a posílení informovanosti o nabídce dalšího vzdělávání,
- Systémový rámec celoživotního učení – projekty zaměřené na vytváření systémů podporujících zvyšování kvality počátečního vzdělávání, terciárního vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů a dokončování koncepce systémového a institucionálního rámce dalšího vzdělávání.

Finanční podpora je realizována prostřednictvím individuálních projektů národních, individuálních projektů ostatních a grantových projektů. V následujících letech by měly být finanční prostředky ESF investovány do zkvalitňování vzdělávací soustavy s cílem přiblížit se zemím, jejichž výsledky žáků se pohybují v mezinárodních srovnáních na vysokých pozicích.

Plzeňský kraj je Zprostředkujícím subjektem OP VK realizující dvě prioritní osy prostřednictvím globálních grantů, kdy řídicím orgánem je MŠMT. Činností Zprostředkujícího subjektu byl Radou Plzeňského kraje usnesením č. 2792/07 pověřen Odbor školství, mládeže a sportu KÚ PK.

Globální granty Plzeňského kraje v OP VK:

- Oblast podpory 1.1 OP VK – Zvyšování kvality ve vzdělávání v Plzeňském kraji,
- Oblast podpory 1.2 OP VK – Rovné příležitosti dětí a žáků, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v Plzeňském kraji,
- Oblast podpory 1.3 OP VK – Další vzdělávání pedagogických pracovníků v Plzeňském kraji,
- Oblast podpory 3.2 OP VK – Podpora nabídky dalšího vzdělávání v Plzeňském kraji.

V oblasti péče o nadané děti jsou od roku 2010 podporováni nadaní žáci prostřednictvím projektu Střediska služeb školám, Plzeň, Částkova 78 "Podpora talentovaných žáků v Plzeňském kraji", pro které jsou

připravovány v období letních prázdnin Odborné kempy přírodovědných oborů, Odborné kempy společenskovedních oborů, Odborné jazykové kempy a Letní hudební kurzy.

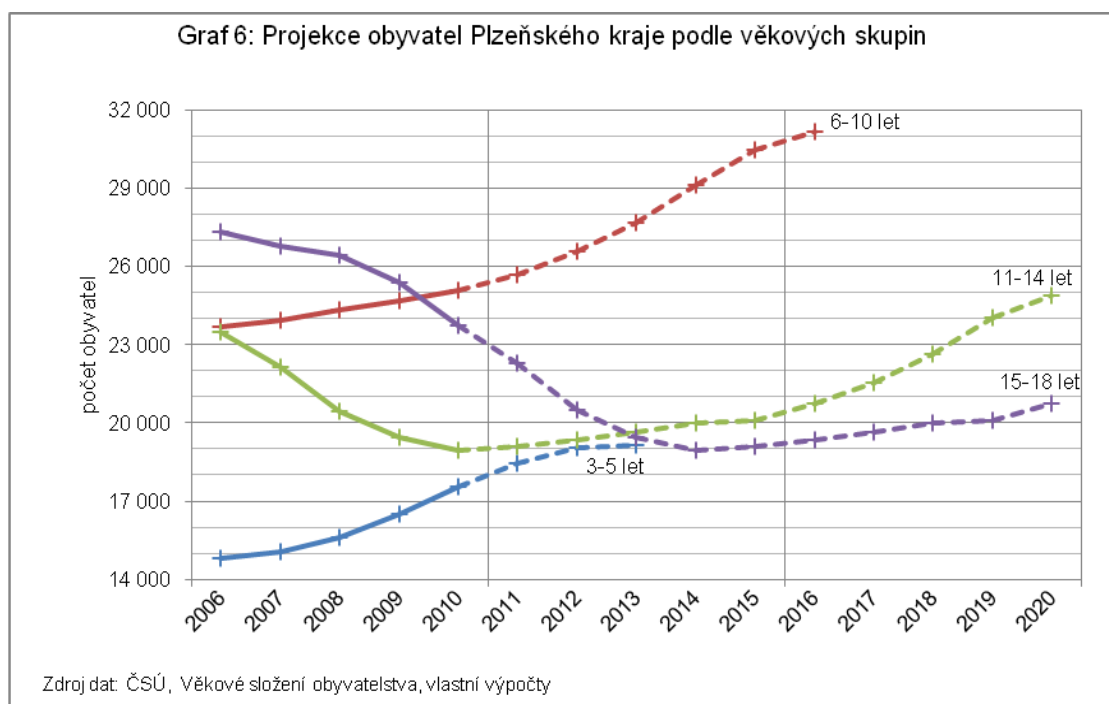
I.3 Demografická projekce jako faktor kvantitativního vývoje jednotlivých úrovní vzdělávání

Plzeňský kraj se rozprostírá na jihozápadě České republiky. Výhodná je poloha regionu mezi hlavním městem Prahou a zeměmi západní Evropy. Nejdlejší hranici má se SRN (Bavorskem).

Rozlohou je Plzeňský kraj třetím největším krajem v České republice. Počtem 572 045 obyvatel se řadí až na deváté místo (stav k 1. 1. 2011). Po Jihočeském kraji je druhým nejdříve zalidněným krajem v České republice. Hustota obyvatel je 76 na km².

Sídelní struktura kraje je nevyvážená. Schází města střední velikosti. 4/5 rozlohy kraje zaujímají obce do 2 000 obyvatel a žije v nich přes 30 % obyvatelstva. V Plzeňském kraji je 15 obcí s rozšířenou působností. Obce jsou zřizovateli především mateřských a základních škol, a proto s nimi Odbor školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Plzeňského kraje spolupracuje a poskytuje jim zejména metodickou pomoc.

Věková struktura populace Plzeňského kraje se vyvíjí v souladu s Českou republikou - stále se zvyšuje. Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o. p. s. zpracovala vlastní demografickou projekci. Projekci mladších věkových skupin obyvatel Plzeňského kraje do roku 2020 uvádí následující graf.

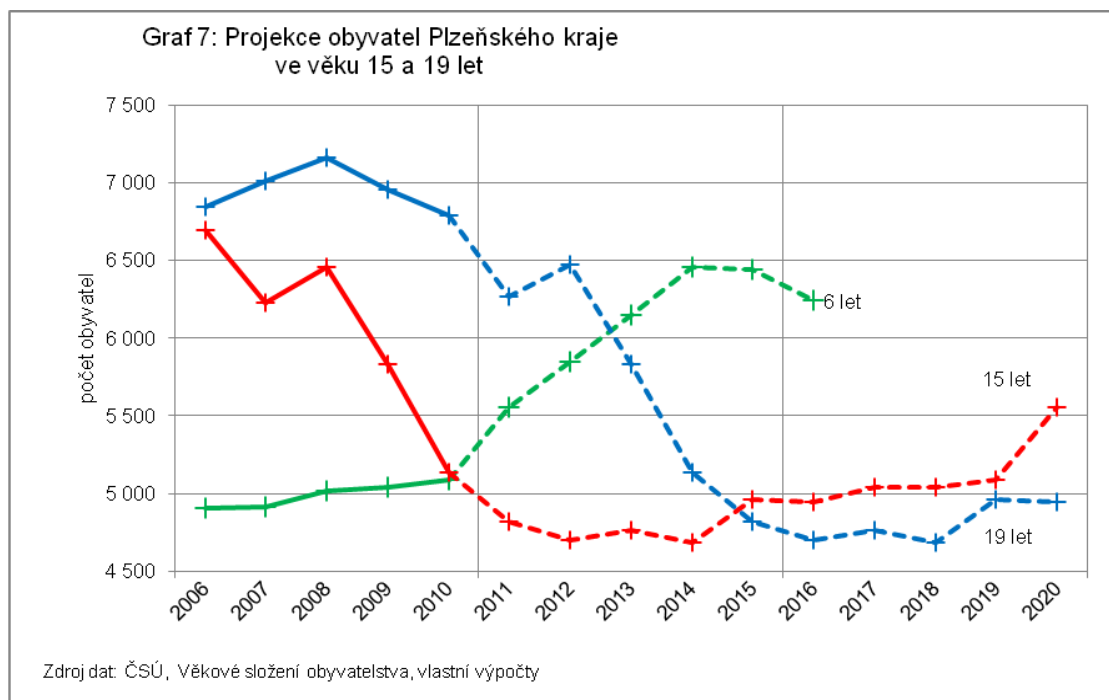
V roce 2013 bude kulminovat počet dětí ve věku 3 - 5 let. V roce 2010 došlo poprvé od roku 2001 k poklesu počtu narozených.

Počty dětí ve věku 6 - 10 narostou.

Počty dětí ve věku 11 - 14 let se v roce 2010 dostaly na své dlouholeté minimum a v dalších letech by měly růst jen pozvolna.

Počty dětí ve věku 15 - 18 let by měly klesat až do roku 2014. V letech 2006 - 2014 se počty snížily až o 31 %.

Aktuální vývoj počtu obyvatel vyplývající z věkové struktury mladší populace kraje dokumentuje předpokládaný vývoj 19letých:

Všechna uvedená fakta budou mít zásadní vliv na vývoj a strukturu vzdělávací nabídky v Plzeňském kraji

Vzdělanostní struktura

Vzdělanostní struktura populace udává míru vzdělanosti obyvatel dané země. Do jisté míry vypovídá také o struktuře školského systému. Čím vyšší je vzdělanostní úroveň obyvatelstva, tím vyšší jsou jeho šance na progresivní vývoj a na vyšší životní úroveň. Vysoce vzdělaná populace je základním nezbytným předpokladem pro sociální a ekonomický růst společnosti i jedince.

Vzdělanostní úroveň obyvatelstva České republiky se pozvolna zvyšuje.

Postavení Plzeňského kraje z hlediska vzdělanosti obyvatelstva je uvedeno v tabulce.

Obyvatelstvo ve věku 15+ podle dosaženého vzdělání (%) - 2. čtvrtletí 2011

	nejvýše základní	střední bez maturity	střední s maturitou	vysokoškolské	alespoň s maturitou
Hl. m. Praha	2,3	20,5	38,9	38,3	77,2
Jihomoravský	4,1	35,4	37,4	23,1	60,5
Středočeský	4,6	38,9	39,0	17,5	56,5
Olomoucký	3,5	40,1	38,0	18,3	56,4
Královéhradecký	4,3	39,4	39,9	16,4	56,3
Plzeňský	4,4	40,0	39,1	16,5	55,6
Pardubický	3,9	42,6	36,4	17,1	53,5
Jihočeský	4,6	42,4	37,0	16,0	53,0
Zlínský	3,6	44,1	37,4	14,8	52,2
Moravskoslezský	4,7	43,4	35,2	16,7	51,9
Vysočina	3,3	45,2	37,5	14,0	51,5
Ústecký	8,6	42,1	36,9	12,2	49,1
Liberecký	7,0	44,5	32,7	15,8	48,5
Karlovarský	9,6	46,5	35,5	8,4	43,9
ČR	4,6	38,4	37,5	19,5	57,0

Zdroj dat: ČSÚ, Výběrové šetření pracovních sil

Ve srovnání výsledků SLDB z roku 2001 vzrostl počet obyvatelstva s maturitou z 35,8 % na 55,6 % a počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním ze 7,8 % na 16,5 %. Za deset let došlo z hlediska vzdělanosti ke zlepšení postavení Plzeňského kraje v rámci České republiky.

II. Strategie rozvoje regionálního školství

Každé nové strategii musí předcházet analýza předchozího vývoje.

Situace ve školství Plzeňského kraje je obdobná jako v celé České republice.

I v Plzeňském kraji se negativně projevíly důsledky finanční a hospodářské krize. V dalších letech ovlivní zejména oblast středního a vyššího odborného vzdělávání demografický propad v počtu žáků.

Ve spolupráci Odboru školství, mládeže a sportu KÚ Plzeňského kraje s Regionální rozvojovou agenturou Plzeňského kraje byla zpracována podrobná analýza situace na všech typech škol. Její výsledky se stanou zásadní argumentací pro případné změny, kterým se ani školství Plzeňského kraje nevyhne.

Základní princip DZ PK je shodný s principem DZ ČR 2011.

Základním principem a určujícím motivem Dlouhodobého záměru Plzeňského kraje 2012 pro následující období je zvýšit **kvalitu a efektivitu** ve vzdělávání, a tím také **konkurenceschopnost** Plzeňského kraje v mezinárodním porovnání.

Dlouhodobý záměr PK 2012 klade důraz na následující témata:

- **Zvýšení kvality vzdělávání**
- **Optimalizace nabídky vzdělávání**
- **Rozvoj odborného vzdělávání**
- **Podpora pedagogickým pracovníkům.**

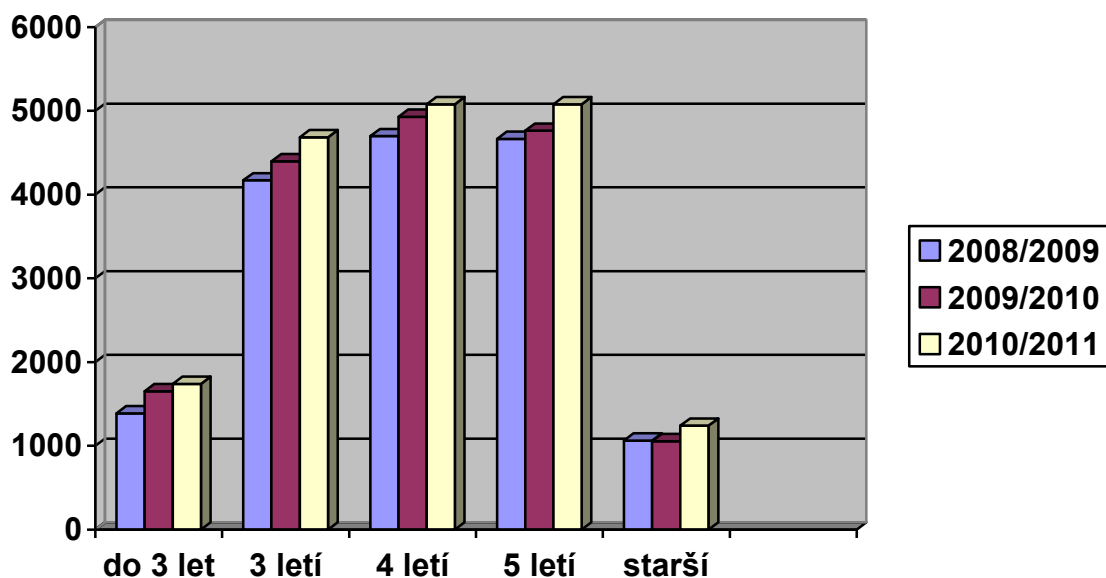
II.1 Předškolní, základní, střední, vyšší odborné vzdělávání a přístup k terciárnímu vzdělávání

II.1.1 Předškolní vzdělávání

Vliv demografického vývoje na předškolní vzdělávání

Oblast předškolního vzdělávání je vzhledem k věkové skupině, která tento segment školství navštěvuje, ovlivněna nárůstem počtu narozených dětí v nedávné minulosti nejvíce. Postupný nárůst počtu dětí v mateřských školách je patrný již několik let.

Graf 8: Věkové složení dětí v MŠ 2008- 2010

Přehled počtu dětí podle věkových skupin v mateřských školách bez rozdílu zřizovatele

školní rok 2008/2009	počet dětí
nar. 1. 9. 2005 a později	1 389
nar. 1. 9. 2004 – 31. 8. 2005	4 170
nar. 1. 9. 2003 – 31. 8. 2004	4 698
nar. 1. 9. 2002 – 31. 8. 2003	4 664
nar. 1. 9. 2001 – 31. 8. 2002	1 041
nar. 31. 8. 2001 a dříve	23

Zdroj: Statistický výkaz S 1-01 o mateřské škole podle stavu k 30. 9. 2008

školní rok 2009/2010	počet dětí
nar. 1. 9. 2006 a později	1 651
nar. 1. 9. 2005 – 31. 8. 2006	4 397
nar. 1. 9. 2004 – 31. 8. 2005	4 928
nar. 1. 9. 2003 – 31. 8. 2004	4 763
nar. 1. 9. 2002 – 31. 8. 2003	1 037
nar. 31. 8. 2002 a dříve	19

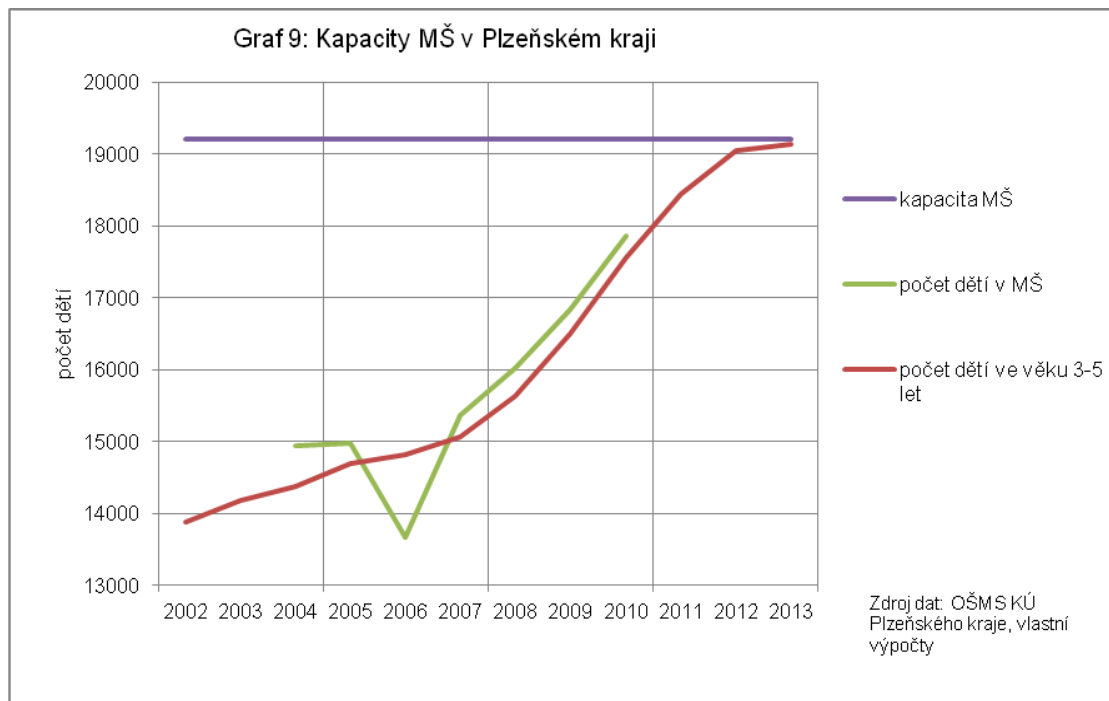
Zdroj: Statistický výkaz S 1-01 o mateřské škole podle stavu k 30. 9. 2009

školní rok 2010/2011	počet dětí
nar. 1. 9. 2007 a později	1 739
nar. 1. 9. 2006 – 31. 8. 2007	4 683
nar. 1. 9. 2005 – 31. 8. 2006	5 077
nar. 1. 9. 2004 – 31. 8. 2005	5 078
nar. 1. 9. 2003 – 31. 8. 2004	1 190
nar. 31. 8. 2003 a dříve	51

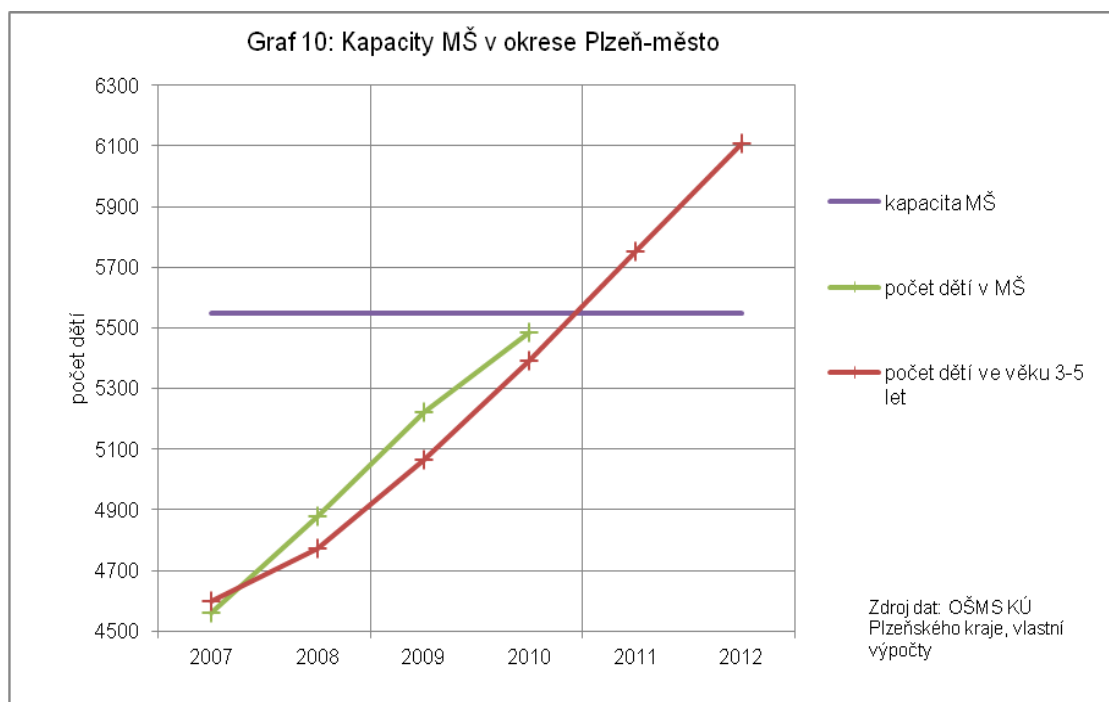
Zdroj: Statistický výkaz S 1-01 o mateřské škole podle stavu k 30. 9. 2010

Dle údajů Regionální rozvojové agentury Plzeňského kraje, o.p.s. v Plzeňském kraji probíhá dynamický vývoj počtu obyvatel podle stupňů vzdělání. V roce 2013 zřejmě bude kulminovat počet dětí ve věku 3-5 let na 19 tisíc (v roce 2010 17,5 tis.). V období 2006-2013 se počet zvýší o 29 %. V oblastech s vyšší koncentrací mladých rodin nebyla včas zachycena vlna zvýšené porodnosti a tento fakt se projevil v nedostatku míst při umísťování dětí do mateřských škol.

V roce 2010 již došlo v okrese Plzeň-město k omezení z důvodu kapacit – klesl rozdíl mezi počtem dětí v MŠ a počtem dětí ve věku 3-5 let. V roce 2011 byla velká část žádostí o přijetí do mateřských škol neuspokojena. Situace se bude v dalších letech ještě zhoršovat, neboť i v roce 2009 počet narozených v tomto okrese stále stoupal.

Celková kapacita mateřských škol v Plzeňském kraji k 1. 1. 2011 činila 19 359 míst a vykázáno bylo 18 113 dětí navštěvujících mateřské školy. Nevyužito zůstalo 1 246 míst, jedná se však o oblasti s menší hustotou osídlení. Vlivem nerovnoměrného zájmu o umístění dětí v mateřských školách nastaly problémy s umístěním dětí především v Plzni a okolí a ve větších spádových městech či obcích. V samotné Plzni nebylo v naprosté většině MŠ žádné volné místo. V regionech s nedostatkem míst řeší zřizovatelé situaci navyšováním kapacit mateřských škol tam, kde to hygienické, bezpečnostní a prostorové podmínky dovolují. Stávající kapacita budov se navyšuje stavebními úpravami, do provozu se znovu uvádějí nevyužívané prostory. Přes veškerá uvedená opatření se však v uvedených lokalitách nedaří pokrýt poptávku po umístění dětí do mateřských škol. Obce by při schvalování územních plánů a výstavby nových bytových kapacit měly brát v úvahu předpokládané požadavky na umístění dětí do mateřských škol.

Žádosti o přijetí do mateřské školy

žádosti, kterým nebylo vyhověno	počet
školní rok 2008/2009	786
školní rok 2009/2010	1 317
školní rok 2010/2011	1 717

Zdroj: Statistický výkaz S 1-01 o mateřské škole podle stavu k 30. 9. 2008, 30. 9. 2009 a 30. 9. 2010

Obsah vzdělávání a jeho změny

Pedagogové mateřských škol jsou v převážné míře spokojeni s možností práce podle ŠVP, oceňují zejména zvýšení pedagogické autonomie a možnost individuálního přístupu k dětem. Naplňování cílů RVP PV způsobují problémy současné podmínky v mateřských školách – počet dětí ve třídách. Stále trvajícím problémem je zhoršující se kvalita komunikativních a vyjadřovacích schopností dětí, a s tím související dostupnost kvalitní logopedické péče zejména mimo Plzeň.

ČŠI ve Výroční zprávě za školní rok 2009/2010 uvádí nedostatky ve vzdělávání dětí v matematické gramotnosti, v úrovni znalostí pedagogů MŠ v jazykové a metodické znalosti AJ a v oblasti ICT a na zjištěný vyšší nesoulad RVP PV a ŠVP PV.

V předškolním vzdělávání je v oblasti vzdělávacích dokumentů situace poměrně stabilizovaná. Z tematické zprávy ČŠI vyplývá, že v mateřských školách je dlouhodobě na vysoké úrovni podpora individuálních potřeb dětí, témata výchovy ke zdraví a partnerská spolupráce především s rodiči dětí. V MŠ jsou nejčastěji využívány školní projekty, v nichž spolupracují rodiče dětí.

Práce s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání pozitivně ovlivnila kvalitu vzdělávací a výchovné činnosti mateřských škol v posledních letech. Tento program byl vytvořen jako první z řady kurikulárních dokumentů. Jeho postupné zavádění do praxe již od roku 2001 a jeho následné ověřování přispělo k dobré připravenosti mateřských škol na povinnost začít pracovat podle vlastních školních vzdělávacích programů od 1. 9. 2007. Předškolní vzdělávání ustoupilo od zprostředkovaného předávání hotových poznatků a přešlo k prožitkovému učení hrou na základě aktivní účasti dítěte. Výchovná a vzdělávací činnost mateřské školy nyní jednoznačně podporuje rozvoj osobnosti dítěte a respektuje jeho individuální potřeby.

Předškolní vzdělávání ovlivňuje v některých lokalitách nedostatek míst v mateřských školách.

V Plzeňském kraji v roce 2010 zajišťovalo předškolní vzdělávání 253 MŠ zřizovaných obcemi, 6 MŠ zřizovaných Plzeňským krajem a 3 soukromé MŠ. Od 1. 9. 2011 přibyla v Plzni první mateřská škola zřizovaná církví. V Rokycanech bude otevřena nová soukromá mateřská škola. I přes celkově nevyužitou kapacitu

mateřských škol jsou lokality, kde nebylo možné uspokojit poptávku po předškolním vzdělávání z důvodu již naplněné kapacity.

Zřizovatelé mají zájem o udržení stávající sítě mateřských škol a jejich dostupnost každému dítěti.

Navrhovaná opatření:

II.1.1.1 Pokračovat v metodické podpoře realizace reformy na MŠ (minimálně do roku 2013):

- podpořit další vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřené zejména na realizaci ŠVP v praxi,
- zajistit konzultační návštěvy ve školách ve spolupráci s KCVJŠ Plzeň,
- podpořit ve spolupráci s KCVJŠ Plzeň a NIDV Plzeň další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti matematických představ, logopedické prevence, v oblasti cizích jazyků a ICT.

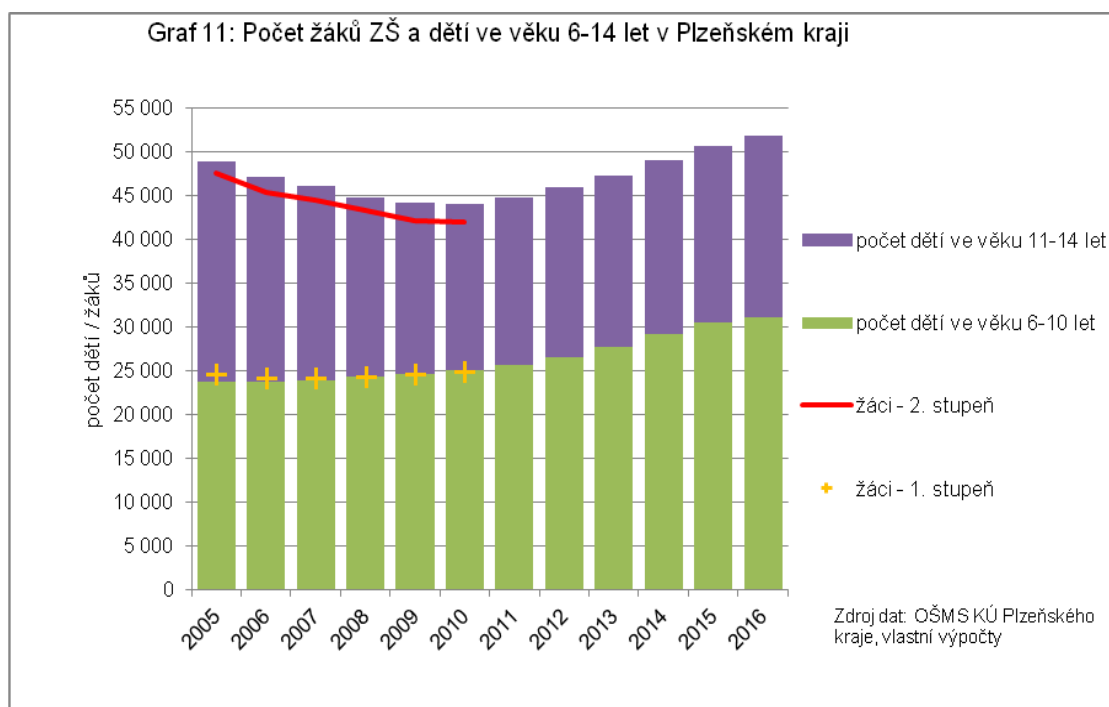
II.1.2 Základní vzdělávání a povinná školní docházka

Vliv demografického vývoje na základní vzdělávání v Plzeňském kraji

Demografický vývoj měl v minulých letech za následek rušení několika základních škol v souvislosti s klesajícími počty žáků na prvním stupni. Na počty žáků základních škol v Plzeňském kraji mají vliv demografické změny posledních let. Problém úbytku žáků se přesunul na druhý stupeň. Podle Regionální rozvojové agentury bylo v roce 2010 v PK dosaženo minima dětí ve věku povinné školní docházky. Nejméně žáků bylo na druhém stupni. Situace na prvním stupni se stabilizovala díky rostoucímu počtu dětí narozených po roce 2000. To vyřešilo problém existence především neúplných škol. Neúplné základní školy tvoří více než 30 % z celkového počtu škol v Plzeňském kraji (s výjimkou okresu Plzeň-město). Navštěvuje je jen 6,5 % z celkového počtu žáků. Neúplné školy jsou významným stabilizujícím prvkem školství na venkově v PK. Většina neúplných škol jsou školy malotřídního typu.

Od roku 2000 zaniklo v Plzeňském kraji 24 základních škol, z toho 8 úplných. Ve školním roce 2011/2012 byla zrušena Základní škola Hlohová, okres Domažlice, příspěvková organizace.

Od roku 2011 lze očekávat (viz graf) rychlejší růst počtu žáků na 1. stupni (z 25,1 tis. v roce 2010 na 31,1 tis. v roce 2016) tj. minimálně o 200 tříd více. Základní školy mají na takový nárůst dětí dostatečné kapacity.

Je očekáván pozvolný růst počtu žáků na 1. stupni (z 19,0 tis. v roce 2010 na 20,7 tis. v roce 2016) tj. cca o 60 tříd více. Počet žáků byl nižší, než odpovídá počtu dětí příslušného věku, především díky odkladům a odchodům na víceletá gymnázia.

Počet dětí nastupujících do 1. ročníku ZŠ se bude postupně navyšovat až do roku 2014, kdy nastoupí populačně nejsilnější ročník, tedy děti narozené v roce 2008. I v roce 2020 bude počet takovýchto žáků zásadním způsobem převyšovat současný stav (o cca 10 tis. žáků).

Největším problémem základního vzdělávání je bezpochyby nadále se zvyšující podíl žáků, kteří v průběhu povinné školní docházky odchází do 6 a 8letých gymnázií, dojíždění do jiných míst a preference úplných škol nad neúplnými.

Na existenci základního školství má vliv celá řada ekonomických či legislativních aspektů. Současný stav sítě základních škol je odrazem jak demografických procesů, tak i legislativních změn. Klíčovým parametrem pro existenci škol je průměrný počet žáků na třídu. Limitní počty jsou stanoveny školským zákonem a příslušnou prováděcí vyhláškou. Pokud je škola nespĺňuje, klade to velké nároky na rozpočty obcí jako zřizovatelů. Základní školy navyšují kapacity školních družin, aby zajistily co největší uplatnění pro žáky 1. stupně v pracovní době rodičů.

Základní vzdělávání a nižší ročníky 6 a 8letých gymnázií

Ve školním roce 2010/2011 bylo v Plzeňském kraji podle výkazů ÚIV celkem 219 základních škol, z čehož 197 je zřizováno obcí. Základní školy navštěvovalo 41 967 žáků a z toho bylo 40 181 žáků na obecních školách. U zápisu do první třídy bylo 5 185 prvňáků, tedy o 80 žáků více než ve školním roce 2009/2010. Na základních školách se zvyšuje počet speciálních tříd i žáků individuálně integrovaných.

Cílem Plzeňského kraje je zachovat kvalitní výchovně vzdělávací systém dostupný všem žákům v PK. Plzeňský kraj se aktivně účastní připomínkového řízení při tvorbě nové legislativy, nabízí metodickou a konzultační pomoc školám a obcím s rozšířenou působností. Také pravidelnými konzultačními dny je zajišťována informační propojenost mezi úřadem a školami.

Vývoj počtu žáků obecních základních škol v období 2006 - 2011 (dle ÚIV)

2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011
43 763	42 643	41 599	40 361	40 181

Síť základních škol v Plzeňském kraji ve školním roce 2010/2011

Okres	ZŠ celkem				Neúplné ZŠ					Malotřídní ZŠ				
	celkem	žáci	třídy	žáků/ třídu	celkem	žáci	třídy	žáků/ třídu	podíl na ZŠ	celkem	žáci	třídy	žáků/ třídu	podíl na N-ZŠ
Domažlice	27	4 952	256	19,3	11	364	26	14,0	40,7	10	302	21	14,4	90,9
Klatovy	44	6 785	362		17	548	37	14,8	38,6	17	548	37	14,8	100,0
Plzeň - město	42	12 972	656	19,8	7	575	30	19,2	16,7	3	142	8	17,8	42,9
Plzeň - jih	24	4 525	235	19,3	9	279	18	15,5	37,5	9	279	18	15,5	100,0
Plzeň - sever	36	5 366	302	17,8	11	344	24	14,3	30,6	10	268	19	14,1	90,9
Rokycany	20	3 384	169	20,0	8	398	23	17,3	40,0	7	226	14	16,1	87,5
Tachov	26	4 134	230	18,0	8	235	18	13,1	30,8	7	159	13	12,2	87,5
Plzeňský kraj	219	42 118	2 210	19,1	71	2 743	176	15,6	32,4	63	1 924	130	14,8	88,7

Zdroj: OŠMS Plzeňského kraje

Obsah vzdělávání a jeho změny

Uplynulé období bylo pro regionální školství významné především tím, že školy začaly postupně vyučovat a vzdělávat podle vlastních školních vzdělávacích programů (ŠVP), které si připravovaly v souladu s rámcovými vzdělávacími programy.

Svou roli sehrál **metodický portál** www.rvp.cz, který školám zajistil metodickou podporu.

Proces tvorby školních vzdělávacích programů a zahájení výuky podle nich byl podpořen několika projekty ESF v rámci Operačního programu rozvoje lidských zdrojů (OP RLZ) (např. Pilot Z, Pilot G, Pilot S, Koordinátor, Metodika, Úspěšný ředitel, Brána jazyků a projekty grantového schématu). Na zkušenosti z většiny těchto projektů navázaly projekty v dalším programovacím období v rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK) (např. Kurikulum G a S, Koordinátor S1, Metodika II, Cesta ke kvalitě, Brána jazyků ve vybraných regionech).

V Plzeňském kraji jednotlivé školy zaměřují své projekty OPVK na rozvoj ŠVP.

Kurikulární reforma z hlediska ČŠI

ČŠI prioritně zkoumala přípravu a tvorbu ŠVP¹ a hodnocení výsledků vzdělávací oblasti RVP. ČŠI se zaměřila na témata: jazyk a jazyková komunikace, matematika a její aplikace a využívání projektu EU peníze školám.

¹ Tematická zpráva ČŠI: Inspekční hodnocení školních vzdělávacích programů za období 2007 – 2010, 2010

Z pohledu ČŠI jsou ve výroční zprávě České školní inspekce za školní rok 2009/2011 uvedena pozitiva i negativa, která kurikulární reforma přinesla.

ČŠI upozorňuje na problém hodnocení výsledků žáků, tento problém by mělo vyřešit standardizované testování žáků 5. a 9. ročníku základních škol. Nejčastější komplikace souvisejí s překážkou při stěhování žáků, kdy může dojít k problémům s obsahem učiva.

Ukazuje se, že i nadále je potřeba vzdělávat učitele především v oblasti didaktických dovedností, průřezových témat, v tématech vlastního hodnocení škol a žáků. ČŠI doporučuje školám zaměřit se více na experimenty, rozvoj kritického myšlení, práci s textem, účelné využívání dostupného vybavení ICT a zdokonalování projevu vyjadřování žáků.

Základní školy by stále měly věnovat pozornost čtenářské a matematické gramotnosti, osobnostnímu rozvoji a připravenosti na střední školu.

Navrhovaná opatření:

II.1.2.1 Podpořit realizaci a inovaci RVP a ŠVP (2015)

- zlepšit podmínky pro vzdělávání na ZŠ prostřednictvím programu EU peníze školám,
- podporovat operační programy a možnosti příspěvků z ESF do roku 2013,
- podpořit spolupráci základních škol s odbornými školami v regionu,
- metodicky podpořit další vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřené zejména na realizaci ŠVP v praxi,
- realizovat konzultační návštěvy v ZŠ,
- prostřednictvím KCVJŠ Plzeň a NIDV Plzeň DVPP podporovat oblasti matematických představ, cizích jazyků a ICT.

Hodnocení výsledků vzdělávání žáků v 5. a 9. ročnících základních škol

Projekty **Hodnocení výsledků vzdělávání žáků 5. ročníků ZŠ** byly realizovány již od roku 2005. V roce 2007 se testování uskutečnilo i v Plzeňském kraji. Projekty byly financovány MŠMT a kraji. Výsledky vzdělávání byly ověřovány prostřednictvím testů zaměřených na zjišťování dovedností v českém jazyce, matematických dovedností a obecných dovedností. V Plzeňském kraji se projektu zúčastnilo 104 škol.

Na podporu vytvoření systému monitorování a hodnocení výsledků vzdělávání byl v rámci systémového projektu „Kvalita I“ realizován projekt týkající se **hodnocení výsledků vzdělávání žáků 9. ročníků ZŠ** a odpovídajících ročníků 6 a 8letých gymnázií (2006-2008). Výsledky vzdělávání byly ověřovány prostřednictvím testů, zaměřených na zjišťování dovedností v českém jazyce a matematických a obecných dovedností. Klíčovým aspektem projektu bylo poskytnutí zpětné informace žákům o úrovni jejich vzdělání v porovnání v rámci školy, kraje a ČR. Individuální výsledky podpořily sebehodnocení jednotlivých žáků. Výstupy mohli učitelé využít k vlastnímu posouzení své pedagogické práce a střední školy mohly získat objektivní nástroj pro hodnocení uchazeče o studium. Podrobnější informace jsou uvedeny na <http://www.cermat.cz/>.

V roce 2010 začalo MŠMT připravovat projekt ESF na podporu standardizovaného hodnocení výsledků vzdělávání žáků ZŠ, který by měl znovu testování zavést. Výsledky vzdělávání žáků 5. a 9. ročníků základních škol budou zjišťovány prostřednictvím centrálně zadávaných a vyhodnocovaných úloh. Výstupem bude soubor informací pro žáky a školy umožňující další plánování vzdělávací dráhy jednotlivce i strategie školy a soubor

informací pro kraje a stát umožňující mapovat kurikulární reformu a zasahovat do ní. Ředitelům středních škol systém poskytne porovnatelné výsledky, a tím objektivní kritérium pro přijímací řízení.

Navrhovaná opatření:

II.1.2.2 Postupně zavést systém hodnocení výsledků vzdělávání na úrovni 5. a 9. ročníků ZŠ

- metodicky podpořit ucelený **koncept hodnocení a monitorování výsledků vzdělávání** v základním vzdělávání ,
- **podpořit hodnocení výsledků vzdělávání žáků na úrovni 5. a 9. ročníků základních škol** (od školního roku 2012/13):

Vlastní hodnocení škol

Vlastní hodnocení své činnosti zpracovávají školy v souladu se školským zákonem a vyhláškou MŠMT č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy. Termíny pro předkládání autoevaluačních zpráv byly ještě upřesněny vyhláškou č. 225/2009 Sb.

V květnu 2009 byl zahájen projekt MŠMT Cesta ke kvalitě, jehož cílem je podpora škol v jejich sebehodnocení. Nabídka komplexní metodické podpory a možnosti setkávání se s výměnou zkušeností na toto téma. Projekt nabízí školám komplexní teoretickou metodologickou základnu pro provádění vlastního hodnocení a vhodné propojení vlastního hodnocení školy k externí evaluaci ve spolupráci s ČŠI a zástupci zřizovatelů. Do projektu se aktivně přihlásilo 28 škol Plzeňského kraje.

Na základě zákona č. 472/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, je od 1.1.2012 vlastní hodnocení škol podkladovým materiálem pro zpracování části výroční zprávy školy.

Navrhovaná opatření:

II.1.2.3 Podpořit vzdělávání vedoucích pracovníků ve školství. Využít k tomu pravidelná Setkání ředitelů ZUŠ Plzeňského a Jihočeského kraje, konzultační a metodické dny pro MŠ a pravidelná setkání ředitelek a vedoucích učitelek MŠ v Plzeňském kraji.

II.1.3 Střední vzdělávání

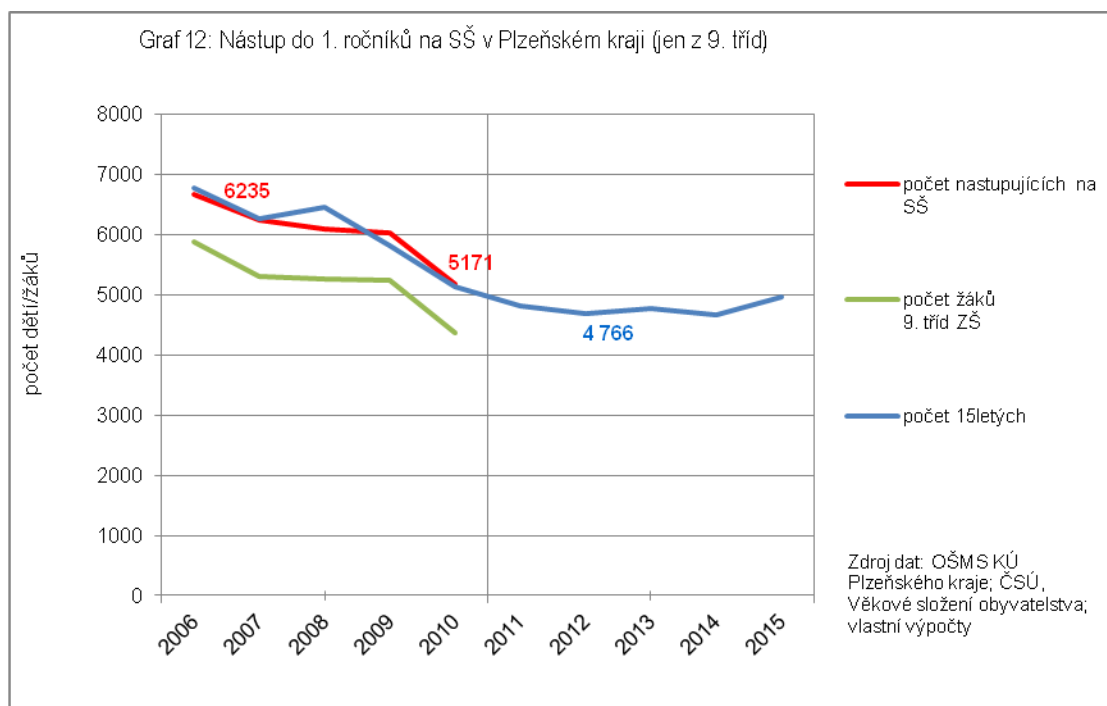
Vliv demografického vývoje na oblast středního vzdělávání

Plzeňský kraj se řadí v počtu obyvatel starších 15let s dosažením středním vzděláním s maturitou na 5. místo a v kategorii dosažení „minimálně maturity“, na 3. místo v rámci ČR (za hlavní město Prahu a Jihomoravský kraj). Vzdělávací nabídka středních škol je v Plzeňském kraji dostatečná a pestrá. K jejímu výraznějšímu omezení nedošlo ani v souvislosti s prováděnými optimalizačními změnami. Ve školním roce 2010/2011 činila studijní nabídka 128 oborů, z toho oborů vzdělání s maturitní zkouškou 39 a oborů s výučním listem 37. Vzdělávací soustava Plzeňského kraje disponuje poměrně širokou a rovnoměrnou nabídkou oborů vzdělání jak z hlediska oborové struktury, tak z hlediska dosaženého stupně vzdělání. Jednou z priorit Plzeňského kraje je reakce vzdělávací nabídky na současné i budoucí potřeby pracovního trhu. Poměrně velká otevřenost ekonomiky kraje vůči zahraničním investorům určuje požadavky na absolventy ze stran zaměstnavatelů. Přizpůsobení se potřebám trhu práce řeší většina škol vzdělávací nabídkou svých školních

vzdělávacích programů, v nichž významnou roli hraje jazykové vzdělávání, schopnost práce s informačními a komunikačními technologiemi, týmová práce a flexibilita.

V Plzeňském kraji poskytovalo vzdělání ve školním roce 2010/2011 60 středních škol a 1 konzervatoř. 27 středních škol sídlí v Plzni. Ve všech 61 středních školách se připravovalo ve všech formách studia celkem 26 901 žáků, z toho ve středních školách zřizovaných Plzeňským krajem 24 048 žáků. Počet žáků byl oproti předcházejícímu školnímu roku o 1 129 nižší a za poslední 3 školní roky se snížil o 1 326 žáků. Snižující se stav je důsledkem nepříznivého demografického vývoje, který se v současné době projevuje především ve středním školství a v posledních ročnících základních škol. Počet studentů v oborech vyšších odborných škol se zvýšil za poslední 3 školní roky o 301 studentů a ve školním roce 2010/2011 činil 1 572 studentů. Počet žáků studujících některý z gymnaziálních oborů, včetně víceletých, se rovněž snížil. Za poslední 3 školní roky činil úbytek 251 žáků. Ve školním roce 2010/2011 studovalo v gymnáziích v Plzeňském kraji celkem 6 330 žáků, 13 % tvořili žáci na gymnáziích, která nezřizuje Plzeňský kraj.

Počet žáků přijímaných ke studiu do 1. ročníku na středních školách v Plzeňském kraji má klesající tendenci. Nově bylo do 1. ročníku studia přijato ve školním roce 2008/2009 7 956 žáků a uchazečů (bez studentů VOŠ a konzervatoře). V následujícím školním roce došlo k mírnému nárůstu (o 45 žáků), ale ve školním roce 2010/2011 byl úbytek markantní a činil v porovnání se školním rokem 2008/2009 celkem 896 žáků. Podíl žáků přijímaných do jiné než denní formy studia (bez oborů VOŠ a konzervatoře) činil ve školním roce 2010/2011 10,5 % z celkového počtu přijatých. Převážně se jedná o obory nástavbového studia. V předcházejících školních rocích byl tento podíl přibližně o 1 % nižší. Tento ukazatel významně ovlivňuje sektor středních škol zřizovaných jiným zřizovatelem. Počty nově přijímaných žáků ke studiu na středních školách nekorespondují s počty žáků vycházejících ze základních škol. To je způsobeno především počtem uchazečů o nástavbové studium a počtem žáků hlásících se opakovaně do 1. ročníku SŠ (přechod z jiného oboru vzdělání) apod. Počet nabízených míst v 1. ročnících rostl až do roku 2009 (11 338), i když počty nově nastupujících se po roce 2006 stabilizovaly přibližně na 8 tisících. Školy se snažily rozšiřovat vzdělávací nabídku o další obory, o které byl momentálně zájem. Po roce 2009 přistoupil Plzeňský kraj k výraznějšímu omezování počtu nabízených míst při zachování oborové pestrosti. Přesto v letech 2006 – 2010 klesla míra využití oborové nabídky z 82 na 68 %. I v důsledku možnosti podání 3 přihlášek ke studiu se v letech 2009 – 2010 výrazně zvýšil zájem o studium na oborech maturitních. Podíl odborného vzdělání s maturitou na přihláškách se zvýšil o 10 % (na 44 %). Do výsledku přijímacího řízení, t.j. podílu nově nastupujících podle stupně vzdělání, se však tento jev příliš nepromítl. Podíly zůstaly zachovány a klesající podíl zájmu o obory s výučním listem částečně nahradil růst podílu na nástavbovém studiu.

Počet žáků nastupujících na střední školy z 9. tříd bude zřejmě klesat až na cca 4 700 v roce 2012.

Počet žáků studujících ve víceletých gymnáziích poklesl za poslední 3 roky o 67 žáků a ve 4letém gymnáziu o 131 žáků. Podíl žáků 5. a 7. tříd ZŠ odcházejících do 1. ročníku 8 a 6letého gymnázia činil ve školním roce 2010/2011 13,4 %.

Podíl žáků přijímaných do 1. ročníku studia oborů, jejichž příprava je ukončena maturitní zkouškou (vč. nástavbového studia, lyceí a gymnaziálních oborů) se za poslední 3 školní roky zvýšil o 1,2 % a ve školním roce 2010/2011 činil 70,1 %. Lze předpokládat, že se s ohledem na náročnost státní maturity pro žáky maturitních oborů ve středních odborných učilištích, především nástavbového studia, tento podíl dále nebude zvyšovat a v příštích 3 – 4 letech se bude pohybovat v rozmezí 65 - 68 %.

Podíl žáků připravujících se v učebních oborech ukončených závěrečnou zkouškou se bude oproti současnosti mírně zvyšovat. Tento závěr lze učinit z hlediska již zmiňované náročnosti státní maturity pro některé absolventy oborů na SOU. Mírně se zvyšuje poptávka po absolventech strojních a některých řemeslných oborů. Určitou roli v této oblasti může sehrát i možnost uplatnění absolventů učebních oborů v zahraničí v souvislosti s otevřením „evropského trhu práce“.

Snahou Plzeňského kraje jako zřizovatele většiny středních škol je nabídnout vzdělávací možnosti všem zájemcům v co možná nejbližší vzdálenosti od jejich trvalého bydliště. Přesto 35,8 % žáků – zájemců o střední vzdělání vyjíždí do škol mimo „svůj“ okres. Nejvíce „vyjíždějících žáků“ je v okrese Plzeň-jih (83,3 %) a Plzeň – sever (82,5 %), naopak do střední školy ve „svém“ okrese dochází žáci v okrese Plzeň-město (91,5 %) a Klatovy (82 %). Ve středních školách Plzeňského kraje se ve školním roce 2010/2011 připravovalo 1 237 žáků bydlících mimo Plzeňský kraj a naopak za středním vzděláním vyjíždělo mimo kraj 1 285 žáků.

V nabídce středního vzdělání s maturitní zkouškou mají významné místo obory nástavbového studia. Ty v současné době nabízí v Plzeňském kraji 23 středních škol zřizovaných Plzeňským krajem, z toho 14 škol nabízí kromě denní dvouleté i tříletou dálkovou formu studia. Tři střední školy po dobu 3 školních roků již zájemce do nástavbového oboru nepřijímaly. Podíl žáků a uchazečů přijatých do 1. ročníku nástavbového studia z celkového počtu žáků středních škol, kteří do 1. ročníků nastoupili, činil ve školním roce 2010/2011 16,6 % a z počtu přijatých žáků ke studiu do některého z maturitních oborů byl tento podíl 23,5 %. U obou těchto ukazatelů se podíl za poslední tři roky zvýšil o 2,1 % u přijatých žáků celkem a o 2,7 % u žáků přijatých do 1. ročníku maturitních oborů. Ve školním roce 2010/2011 se v oborech nástavbového studia připravovalo celkem 2 528 žáků, z toho 1 361 v dálkové formě studia. Přibližně čtvrtinu tvořili žáci škol zřizovaných jiným zřizovatelem. Nástavbové studium se jeví jako vhodný doplněk pro žáky, kteří se po absolvování učebního oboru rozhodli i nadále pokračovat ve studiu a doplnit si kvalifikaci maturitní zkouškou. V posledních několika letech se poměrně významně zvýšil podíl vyučených, kteří nastoupili do některého z oborů nástavbového studia, zároveň se zvýšil i podíl žáků, kteří toto studium nedokončili. V kontextu „nové státní maturity“ se dá očekávat, že se příslušný podíl neúspěšných ještě zvýší. S předpokládaným navýšením neúspěšných absolventů při konání „nové státní maturitní zkoušky“ se dá o postupném odklonu některých uchazečů k nematuritním oborům vzdělávání.

Některý z oborů lycea nabízí v Plzeňském kraji celkem 10 středních škol zřizovaných Plzeňským krajem. Zájem o tyto obory studia se v poslední době snižuje. Počet žáků přijímaných do 1. ročníku lycea se za poslední tři roky snížil o 83 žáků na 222 přijatých do 1. ročníku ve školním roce 2010/2011. Podíl přijatých žáků do lyceí na celkovém počtu přijímaných činí 3,4 % a podíl na přijímaných do maturitních oborů pak 4,9 %.

Obsah vzdělávání a jeho změny

Obsah vzdělávání byl ve znamení změn ve vzdělávacích programech jednotlivých škol. Školy postupně přecházely na školní vzdělávací programy v časovém souladu s RVP. Některé školy přistoupily k výuce podle ŠVP s předstihem v rámci projektu ověřování školních vzdělávacích programů Pilot G a Pilot S. Změny týkající se přechodu na ŠVP v oblasti středních škol byly doprovázeny zásadními změnami ve struktuře oborů jednotlivých škol. Počet oborů vzdělání podle RVP byl díky reformě soustavy oborů vzdělání ve školách výrazně zredukován. Školní vzdělávací programy pak vystihovaly předcházející zaměření oborů vzdělání, nebo reagovaly na absenci oboru v příslušných regionech či potřebu pracovního trhu. V současné době již školy buď plně přešly ve všech ročnících i ve všech oborech vzdělání na výuku podle ŠVP, nebo vyučují ještě v posledních ročnících studia podle dobíhajících učebních dokumentů. Časový harmonogram přechodu na RVP byl realizován tak, že bude dodržena podmínka výuky podle ŠVP nejpozději od 1.9.2012.

Kvalita zpracování školních vzdělávacích programů byla předmětem kontrol ČŠI. Ta se soustředila především na soulad RVP se zpracovávanými ŠVP. Velmi pozitivně byly v kraji hodnoceny školní vzdělávací programy pro čtyřletá gymnázia. Ne všechny vzdělávací programy zejména u středních odborných škol byly v souladu s požadavky RVP, ale i díky kontrolní činnosti ČŠI se podařilo průběžně tyto nedostatky odstranit. I v nadcházejícím období bude třeba v některých případech ŠVP aktualizovat s ohledem na měnící se podmínky práce škol, ale např. u středních odborných škol i s ohledem na požadavky zaměstnavatelské sféry.

Navrhovaná opatření:

- II.1.3.1 Poskytovat průběžnou metodickou pomoc školám při realizaci ŠVP a vytvářet podmínky pro další inovaci ŠVP ve školách
- II.1.3.2 Zveřejňovat příklady dobré praxe středních škol při naplňování cílů ŠVP

Reforma maturitní zkoušky

Dlouholetých příprav na zavedení státní maturitní zkoušky se účastnila převážná většina středních škol v kraji. Týkalo se to jak projektu Maturita nanečisto v dřívějších letech, tak především v posledním roce příprav společné části maturitní zkoušky. Maturitní generálky 2010/2011 se v Plzeňském kraji zúčastnilo 97% středních škol s maturitními ročníky. Výsledky společné části maturitní zkoušky ukázaly především na rozdílnost úspěšnosti maturantů v klasických čtyřletých maturitních oborech a v oborech nástavbového studia. O informovanosti žáků o stavu příprav i následných krocích v případě neúspěšnosti ve společné části maturitní zkoušky svědčí i počet podaných žádostí o přezkoumání výsledku společné části maturitní zkoušky. Žádosti byly řešeny krajským úřadem po odborném posouzení Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání.

Cíl:

Podpořit reformu maturitní zkoušky s důrazem na její efektivitu a propojení s přijímacím řízením na VŠ

Navrhovaná opatření:

- II.1.3.3 Vyhodnocovat průběh a výsledky maturitních zkoušek a případné připomínky k organizaci, ekonomické náročnosti a obsahu maturitní zkoušky předat kompetentním institucím.
- II.1.3.4 Podpořit postup MŠMT při jednání s představiteli vysokých škol o využití objektivizovaných výsledků reformní maturitní zkoušky vysokými školami jako kritéria pro výběr a přijetí uchazečů o vysokoškolské studium.
- II.1.3.5 Podílet se na diskusi k problematice zavedení jednotných prvků hodnocení profilové části maturitní zkoušky a k zavedení povinné maturitní zkoušky z matematiky ve vybraných typech škol (gymnázia, technické a přírodovědné obory středních škol).

Reforma závěrečné zkoušky

Postupně se realizuje reforma závěrečné zkoušky, která má zvýšit kvalitu vzdělávání žáků v oborech vzdělání s výučním listem. Od roku 2005 probíhá reforma prostřednictvím řešení projektů podporovaných Evropským sociálním fondem: Kvalita I (2005-2008) a Nová závěrečná zkouška (2009-2012).

Podstatou nové závěrečné zkoušky je jednotné zadání pro určitý obor vzdělání, na jehož vývoji spolupracují učitelé odborných škol se zástupci zaměstnavatelů. Sjednocování požadavků na závěrečnou zkoušku vede ke zvyšování srovnatelnosti výsledků vzdělávání ve školách a má významný vliv na kvalitu přípravy žáků a jejich dobré uplatnění v praxi.

Jednotná zadání jsou školám každoročně zpřístupňována na webovém portálu informačního systému NZZ. Školám je poskytována metodická pomoc ve formě seminářů pro učitele, jsou vydávány metodická doporučení a postupy. O využití jednotného zadání si rozhoduje každá škola samostatně. Příprava zkoušek s využitím jednotného zadání je pro školy jednodušší, než když si zadání vytvářejí samy.

Ve školním roce 2009/10 bylo vytvořeno celkem 98 jednotných zadání uplatnitelných ve 116 oborech středního vzdělání s výučním listem kategorie H.

Cíl:

Dokončení reformy závěrečné zkoušky v oborech vzdělávání s výučním listem

Navrhovaná opatření:

- II.1.3.6 Podpořit plošné zapojení škol se zavedenými učebními obory do systému jednotného zadávání závěrečných
- II.1.3.7 Průběžně hodnotit přínos jednotného zadání pro školy a zveřejňovat dobré příklady z této oblasti

Rozvoj odborného vzdělávání

Praktické vyučování žáků

Odborná složka přípravy má z pohledu uplatnitelnosti absolventa v dalším profesním životě velmi důležitou roli. Proto školy věnují velkou pozornost organizaci odborného výcviku u učebních oborů a odborných praxí u maturitních oborů. Ty jsou realizovány ve vlastních pracovištích školy nebo na smluvně zajištěných

pracovištích. A právě spolupráce škol a zaměstnavatelů má pro další profesní orientaci absolventů značný význam. V oborech vzdělání s výučním listem a v oborech vzdělání s maturitní zkouškou kategorie stupně vzdělání L představuje odborný výcvik přibližně 35-45 % celkové doby stanovené na vyučování. (NÚOV, 2009). Délka odborné praxe v oborech vzdělání s maturitní zkouškou kategorie stupně vzdělání M představuje dobu nejméně 4 týdnů. Problematika zajišťování praktického vyučování závisí na konkrétních oborech vzdělání, možnostech škol a v neposlední řadě na možnostech zaměstnavatelů.

Podpora praktické přípravy žáků byla deklarována i ze strany zřizovatele a naplněna tím, že právě do této oblasti byly přednostně přidělovány strojní i stavební investice. Mezi největší investiční akce patřilo budování Centra odborného výcviku a celoživotního vzdělávání v potravinářských a navazujících oborech při Střední škole zemědělské a potravinářské v Klatovech, budování Centra odborného vzdělávání při Střední škole a Středním odborném učilišti Horšovský Týn v Horšově. Investice byly vynakládány i na rekonstrukce a budování areálů odborného výcviku při Střední průmyslové škole dopravní v Křimicích, Střední průmyslové škole strojnické v Plzni, Integrované střední škole v Klatovech a Středním odborném učilišti elektrotechnickém v Plzni. Dovybavila se celá řada odborných dílen a učeben.

Již koncem roku 2008 schválila vláda ČR dokument MŠMT „Akční plán podpory odborného vzdělávání“, jehož významnou součástí je motivační program spolupráce škol a zaměstnavatelů. Ten by měl přinést některé významné systémové kroky vedoucí k oboustranně výhodnému legislativními rámci, umožňujícímu zvýšení podílu praktického vyučování (odborného výcviku, odborných a uměleckých praxí) na pracovišti. Zatím se tak neděje a spolupráce škol s firmami je založena především na vzájemné ochotě a potřebě. K podpoře odborného vzdělávání je Plzeňským krajem každoročně vyhlašován a finančně podporován program „Motivace pro technická vzdělávání mládeže Plzeňského kraje“. Do programu se zapojují střední školy s nabídkou zájmových kroužků pro žáky posledních ročníků ZŠ. Dalším projektem zaměřeným do této oblasti byl projekt HK Plzeň "Aktivní motivace žáků ZŠ = jistota pro budoucnost technických oborů" a soutěž vyhlášená Plzeňským krajem s názvem „Řemeslo má zlaté dno“.

Cíl:

Zlepšit kvalitu praktické přípravy žáků a zvýšit podíl odborné praxe (odborného výcviku) žáků středních škol v reálném pracovním prostředí

Navrhovaná opatření

- II.1.3.8 Podílet se na případných úpravách RVP (ŠVP) a v odborném vzdělávání posoudit nastavení základních prvků všeobecné přípravy v oborech vzdělání s výučním listem zejména v oblasti matematiky, mateřského jazyka a cizího jazyka s ohledem na možnosti zkvalitnění vzdělávacího procesu a hodnocení výsledků vzdělávání.
- II.1.3.9 V souladu s legislativou podporovat zvyšování podílu praktického vyučování na pracovištích zaměstnavatelů.
- II.1.3.10 Zvýšit podíl žáků v oborech vzdělání s výučním listem, kteří mají uzavřenu smlouvu s budoucím zaměstnavatelem.
- II.1.3.11 Pokračovat ve vyhlašování programů Plzeňského kraje na podporu odborného vzdělávání (trvale).

Možnosti spolupráce školské a zaměstnavatelské sféry

Spolupráce škol se zaměstnavatelskou sférou je nezbytnou podmínkou úspěšnosti absolventů na pracovním trhu. Většina škol v kraji již řadu let spolupracuje s podniky a firmami – spolupráce se týká především zajištění smluvních pracovišť. Zajištění odborné praxe přímo v podmínkách provozu má vysoký přínos pro budoucí představu žáka o reálných podmínkách pracovního procesu. Je důležité, aby samotní zaměstnavatelé

podněcovali zájem o volbu technických oborů prezentací svých pracovišť i podmínek. V řadě případů školy spolupracují s příslušnou hospodářskou komorou a podnikatelskými cechy. Výsledkem této spolupráce je dobrá profesní příprava žáků učebních oborů, ale také například přizpůsobení obsahu odborné přípravy požadavkům konkrétních zaměstnavatelů v regionu. Je také důležité, aby se samotní zaměstnavatelé a další sociální partneři mohli podílet nejen na tvorbě vzdělávacích programů, ale i na hodnocení výstupů z odborného vzdělávání.

Cíl:

Posílit vazbu mezi školami a zaměstnavateli

Navrhovaná opatření

II.1.3.12 Podporovat dohody o spolupráci mezi školami a zaměstnavateli týkající se smluvních pracovišť.

II.1.3.13 Usilovat o přímou finanční podporu ze strany podnikatelského sektoru žákům těch oborů středního odborného vzdělání, pro něž je možné vytvořit podmínky budoucího uplatnění v konkrétní firmě, podniku.

II.1.3.14 Podporovat spolupráci odborníků z praxe – zástupců zaměstnavatelů např.:

- při tvorbě a inovaci ŠVP (průběžně),
- účasti zástupců zaměstnavatelů při hodnocení kvality dosažených výsledků odborného vzdělání v rámci ukončování vzdělávání na SŠ (průběžně),
- školení (stáží) učitelů odborných předmětů a praktického vyučování v zaměstnavatelských podnicích (např. akreditované odborné semináře v průmyslových firmách IQ Auto, IQ Industry) (průběžně).

II.1.4 Jazykové, umělecké, environmentální a speciální vzdělávání, informační a komunikační technologie

Podpora výuky cizích jazyků

Požadavky na jazykové vzdělání uvedené v kurikulárních dokumentech vychází ze „Společného evropského referenčního rámce“ a jsou v souladu s evropskými trendy (schopnost dorozumět se alespoň dvěma cizími jazyky).

Z nich vycházejí školní vzdělávací programy. Podle RVP ZV se na ZŠ začíná s povinnou výukou prvního cizího jazyka od 3. ročníku. Volbu cizího jazyka většinou ovlivňují rodiče, jimiž je preferován jednoznačně anglický jazyk, a to i přes ekonomické a kulturní vazby a možnosti přeshraniční spolupráce s regionem Bavorsko v Německu, včetně možnosti budoucího vstupu na pracovní trh v Německu.

S dlouhodobě narůstajícími preferencemi anglického jazyka se v základních školách snižují počty žáků učících se německý jazyk. V Plzeňském kraji působí jedna soukromá škola, která vyučuje jiný předmět v cizím jazyce. Na základních školách v Plzeňském kraji se učí anglický jazyk 31 583, francouzský jazyk 446, německý jazyk 8 104, ruský jazyk 862 a španělský jazyk 32 žáků z celkového počtu 33 515 žáků učících se cizí jazyk .

Na druhém stupni základní školy a především ve středních školách pak od roku 2007 výrazně vzrůstá počet žáků učících se dva a více cizích jazyků. Díky tomu se ve středních školách snižují rozdíly v počtech žáků studujících anglický a německý jazyk. Přesto je i zde anglický jazyk preferován (počet žáků studujících anglický jazyk se za poslední tři školní roky zvýšil o 838 u německého jazyka se snížil o 638). Mírně vzrostl i zájem o jazyk francouzský, ruský a taktéž španělský – především díky dvojjazyčným česko - španělským třídám, v nichž byla od září 2007 zahájena výuka vybraných předmětů ve španělském jazyce.

I když se úroveň výuky cizích jazyků výrazně zlepšila díky metodickým seminářům DVPP, výuku i nadále ovlivňuje částečná nekvalifikovanost učitelů cizích jazyků a nevyhovující platové podmínky. Problém nekvalifikovanosti se týká především základních škol. V základních školách se pohybuje nekvalifikovanost kolem 20 %, ve středních školách kolem 12 %, přičemž platí, že pro anglický jazyk je vyšší podíl nekvalifikovaných učitelů (14 %) nežli pro německý jazyk (9,4 %).

V Plzeňském kraji působí **dvě jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky**, jejichž zřizovatelem je Plzeňský kraj. Jsou jimi Krajské centrum vzdělávání a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Plzeň, sady 5. května 42 a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Klatovy - součást organizace: Vyšší odborná škola, Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Klatovy, Plánická 196. Krajské centrum vzdělávání a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Plzeň nabízí uchazečům o jazykové vzdělávání kromě kurzů anglického, německého a francouzského jazyka také španělský a ruský jazyk. Cizincům je též nabízena výuka češtiny. Jazykové kurzy mají široké rozpětí pokročilosti – od experimentálních kurzů pro děti v kategorii žáků 1. stupně ZŠ až po přípravné kurzy ke státním a dalším jazykovým zkouškám. Zároveň byla v Jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky v Plzni vybudována speciální jazyková knihovna, která kromě publikací nabízí návštěvníkům bezplatný přístup na internet a software pro výuku cizích jazyků. Obě jazykové školy se snaží nabízet jazykové vzdělávání v širším spektru kurzů - v kurzech základních, středních, pro pokročilé, speciálních, konverzačních i přípravných ke státním i ostatním jazykovým zkouškám. Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky v Klatovech organizovala v hodnoceném školním roce 2 podnikové kurzy (angličtina, němčina) pro Úřad práce Klatovy. Jazyková škola v Plzni zajišťuje i konání mezinárodně uznávaných jazykových zkoušek z německého a anglického jazyka s udělením mezinárodní licence.

V Plzeňském kraji působí také 8 soukromých jazykových škol. Školy poskytují základní kurzy, střední kurzy, dále přípravné kurzy ke státním jazykovým zkouškám a jednoleté pomaturitní kurzy pro absolventy středních škol. Počet kurzů i žáků mírně poklesl. Vzrůstá naopak zájem cizinců o jazykové kurzy českého jazyka – to souvisí s požadavkem znalosti českého jazyka při udělení státního občanství. Mírně poklesl i počet absolventů, kteří složili státní jazykovou zkoušku. Významnou aktivitou je konání mezinárodních jazykových zkoušek z německého a anglického jazyka s udělením licence. V červnu 2009 byl schválen Rámcový vzdělávací program pro jazykové školy. Následně byl schválen i Manuál pro tvorbu ŠVP v jazykových školách s právem státní jazykové zkoušky. Školní vzdělávací programy jazykových škol byly dokončeny v srpnu 2011, od září začaly jazykové školy podle těchto ŠVP vyučovat.

Navrhovaná opatření

- II.1.4.1 Metodicky podporovat zavádění vyučovacích metod, organizačních forem a výukové činnosti směřující ke zvyšování kvality výuky cizích jazyků prostřednictvím KCVJŠ a NIDV Plzeň.
- II.1.4.2 Podpořit jazykové vzdělávání ve školách prostřednictvím programu EU peníze školám. Podporovat zahraniční stáže žáků středních škol a pedagogických pracovníků.
- II.1.4.3 Zvýšit podíl kvalifikovaných učitelů cizích jazyků zejména na základních školách studiem příslušných studijních programů.
- II.1.4.4 Metodicky podporovat zejména stávající učitele dětí v předškolních zařízeních a na prvním stupni ZŠ v rámci DVPP.
- II.1.4.5 Podporovat zavedení ŠVP do praxe škol, od školního roku 2011/2012 zahájit výuku ve všech jazykových školách právem státní jazykové zkoušky (2011)..

Podpora informačních a komunikačních technologií

Rychlý rozvoj Informačních a komunikačních technologií vyžaduje neustálou průběžnou aktualizaci počítačového vybavení ve školách a modernizaci počítačových učeben. Přesto, že se v posledních letech vybavení ICT především ve středních školách zlepšilo, patří ČR ve srovnání s ostatními zeměmi EU v této oblasti

spíše mezi podprůměr. Řada středních škol vstupuje do projektů spojených s využitím IC technologií a spolupracuje s firmami na dalším profesním vzdělávání. Díky e-learningovým projektům bylo možné financovat nákup softwarového i hardwarového vybavení do škol a postupně vybavovat učebny moderními informačně komunikačními technologiemi. Vedení škol věnuje pozornost specializovanému programovému vybavení, které je úzce vázáno na výuku odborných předmětů (CAD-systémy), ale také všeobecně vzdělávacích předmětů ve vyučovací procesy na gymnáziu, kde jsou vytvořeny podmínky pro e-learningovou podporu výuky (Blended learning). Školy nabízí služby v oblasti ICT i veřejnosti.

Navrhovaná opatření:

II.1.4.7 Zvyšovat úroveň dovedností žáků a učitelů v oblasti informační gramotnosti (od 2011):

- do vzdělávání pedagogických pracovníků promítnout současný vývoj s cílem ovlivnit metody začlenění technologií do výuky,
- podporovat ICT vybavení škol a zavádění výukových softwarů pro odborné i všeobecné vzdělávání do výuky prostřednictvím rozvojového programu EU peníze školám,
- sladit využití vzdělávacích technologií s probíhající reformou (implementace do ŠVP) i s ověřováním výukových výsledků žáků (státní maturita),
- podpořit aktivity škol v nabídkách vzdělávacích kurzů v oblasti ICT pro veřejnost s využitím financí ESF.

Vzdělávání k udržitelnému rozvoji

„Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj České republiky“ (2008-2015) stanovuje priority na všech úrovních vzdělávání.

Její obsah je zaměřen na ochranu životního prostředí, hospodářský a společenský rozvoj.

a) Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Plzeňský kraj má vytvořenou Koncepti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, která vychází ze Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice. Jejím cílem je vytvořit vzdělávací a informační systém, který povede ke zvýšení zájmu občanů o životní prostředí a který přispěje k výraznějšímu zapojení do řešení environmentálních problémů a uvědomování si důsledků konání a chování jednotlivce i celého společenství na stav životního prostředí. V Plzeňském kraji působí stálá pracovní skupina vytvořená ze zástupců veřejné správy (kraje a obcí), školství a nestátních neziskových organizací. Tato pracovní skupina se podílela na tvorbě Konceptu EVVO a zajišťovala naplňování Akčního plánu Konceptu EVVO (dvouleté aktualizace). Koordinátorem EVVO v kraji je OŽP KÚPK ve spolupráci s pracovní skupinou a občanským sdružením Ametyst.

Školská oblast

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vydalo novelizovaný metodický pokyn pro zřizovatele a ředitele škol a školských zařízení o environmentálním vzdělávání, výchově a osvětě a stanovilo doporučené postupy při jeho realizaci ve školách.

Koordinací EVVO mohou ředitelé škol pověřit pedagogického pracovníka – tzv. koordinátora EVVO. Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., sídlící v Klatovech nabídla možnost v rámci realizace projektu podpořeného z OP VK bezplatně tyto koordinátory proškolit.

V současnosti realizuje Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina rozsáhlý projekt Specializované činnosti v environmentální výchově, který je zaměřený na aktualizaci dokumentu Ministerstva

školství, mládeže a tělovýchovy - standardu dalšího vzdělávání učitelů v environmentální výchově. V rámci projektu probíhají specializační studia pro učitele v Plzeňském kraji. Organizačně studium zajišťuje o. s. Ametyst.

Základní a střední školy v Plzeňském kraji se zájmem o ekologickou výchovu jsou sdruženy do celostátní sítě M.R.K.E.V. (Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy) Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina. Mateřské školy měly možnost zapojit se do sítě Mrkvička. Obě sítě škol v Plzeňském kraji zajišťuje o. s. Ametyst.

Některé školy byly zapojeny do mezinárodního programu Ekoškola (Eco-Schools), v rámci kterého se žáci učili o environmentálních tématech a zároveň sami usilovali o minimalizaci a třídění odpadů, úspory energie či vody a zlepšení životního prostředí školy a jejího okolí. Zakládali celoškolské pracovní týmy Ekoškoly, vytvářeli si vlastní ekokodex, analyzovali současnou situaci na škole v uvedených oblastech a navrhovali zlepšení, která se snažili naplnit. Program probíhá pod záštitou MŠMT ČR a MŽP ČR. Krajským koordinátorem programu je o. s. Ametyst.

Soutěže

Odbor školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Plzeňského kraje vyhlásil soutěž pro střední školy s názvem „Zelená škola Plzeňského kraje“. Do prvního ročníku soutěže se mohly přihlásit střední školy z celého Plzeňského kraje. První tři byly finančně oceněny a budou moci užívat titul Zelená škola Plzeňského kraje.

Ekologickou olympiádu v Plzeňském kraji tradičně pořádá ZO ČSOP Spálené Poříčí ve spolupráci s Církevní střední odbornou školou. Každoročně probíhá také soutěž dětských kolektivů ve znalostech přírody a základů ekologie s názvem Zelená stezka – Zlatý list. Pořadatelem krajského kola byla ZO ČSOP Kulíšek ve spolupráci s Domem dětí a mládeže, Rokycany, Čechova 1155. Obě soutěže finančně podpořil Plzeňský kraj.

ENERSOL 2010 je soutěž pro žáky SŠ a studenty VOŠ na téma obnovitelných zdrojů energie. Účastníci hodnotí využívání obnovitelných zdrojů energie, úspory energie a snižování emisí v dopravě ve svém okolí. Organizátorem krajského kola soutěže bylo Střední odborné učiliště elektrotechnické, Plzeň, Vejprnická 56. I tuto soutěž podpořil v rámci Podpory zájmové činnosti Plzeňský kraj.

Dotiční programy – zapojení škol a školských zařízení z Plzeňského kraje

Plzeňský kraj poskytl prostředky na „Podporu EVVO ve školách a školských zařízeních v Plzeňském kraji“. Realizátorem bylo Krajské centrum vzdělávání a jazyková škola, Plzeň, sady 5. května 42. Cílem projektu bylo vzdělávat pedagogické pracovníky na školách a školských zařízeních v oblasti EVVO, a zvyšovat tak jejich odbornost. KCVJŠ nabídlo odbornou a metodickou pomoc koordinátorům EVVO a dalším pedagogickým pracovníkům formou seminářů, poskytlo metodické a odborné materiály, výuková DVD atd.

Do dotačních programů v gesci OŠMS byly přijímány projekty na ekologické volnočasové aktivity pro děti a mládež. Základní organizace Českého svazu ochránců přírody se sídlem Plzeňská 55, Spálené Poříčí získala dotaci v rámci programu „Kluby otevřených dveří pro neorganizované děti a mládež“.

Odbor životního prostředí vyhlásuje každoročně program „Podpora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty“, jehož cílem je podpořit projekty, činnosti a opatření zaměřená na zvýšení zájmu občanů o životní prostředí a k zapojení všech cílových skupin do řešení environmentálních problémů, které jsou obsaženy v akčním plánu Konceptce EVVO Plzeňského kraje.

Byla vyhlášena soutěž s názvem „V přírodě s přírodou“. Jejím předmětem byl projekt letního tábora zaměřeného na pobyt v přírodě v souladu s přírodou a na environmentálně šetrné chování jednotlivce a skupiny ve vazbě na udržitelný rozvoj. Mezi oceněnými byla také střediska volného času.

Nadace

Nadační fond Zelený poklad vyhlášoval také v roce 2009 i 2010 program Zelené školní zahrady, který byl určen jen pro žadatele z Plzně (v roce 2011 se rozšířil na celý region za finanční podpory Plzeňského kraje). Jeho cílem bylo podpořit netradiční formy výuky v oblasti environmentálního vzdělávání dětí a mládeže v Plzeňském kraji prostřednictvím přeměny tradiční školní zahrady na „ekologickou školní zahradu“.

Škola pro udržitelný život je společný program Nadace Partnerství a Střediska ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER. Cílem je pomoci školám a jejich partnerům v péči o životní prostředí, stimulaci udržitelného způsobu života, občanské společnosti, mezisektorové spolupráce a vytváření dlouhodobých partnerství.

Síť informačních center v oblasti životního prostředí ENVIC

V každém okrese PK fungovalo informační centrum v oblasti životního prostředí. V Plzeňském kraji bylo zřízeno osm center v rámci sítě ENVIC. Veřejnost se mohla přijít zeptat a poradit se v jakémkoliv problému životního prostředí. Informační centra také pravidelně pořádala zajímavé akce, výstavy a přednášky pro veřejnost. Všechna centra v kraji jsou vzájemně propojena a vyměňují si informace. Pro okres Plzeň-sever jím byl DDM RADOVÁNEK Kaznějov, pracoviště ENVIC Plasy. Centra nabízí výchovně vzdělávací, metodickou, informační a poradenskou činnost v problematice a v hlavních tématech životního prostředí.

Navrhovaná opatření:

- II.1.4.8 Podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty.
- II.1.4.9 Podporovat soutěže a programy zaměřené na ekologii a udržitelný rozvoj.
- II.1.4.10 Ocenit školy a školská zařízení, které se aktivně zapojují do realizace environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (finanční prostředky Plzeňského kraje).
- II.1.4.11 Spolupracovat s Odborem životního prostředí KÚ Plzeňského kraje a plnit úkoly vzešlé z jednání stálé pracovní skupiny pro EVVO v Plzeňském kraji.
- II.1.4.12 Podporovat komunitní školy, zdravý fyzický rozvoj dětí, žáků a studentů prostřednictvím sportu a pobytu v přírodě (průběžně).
- II.1.4.13 Podporovat ekologicky šetrné provozy školních budov a pozemků (průběžně).
- II.1.4.14 Podporovat projekt Zdravá škola z prostředků Plzeňského kraje.

Základní školy speciální

V základních školách speciálních jsou vzdělávání žáci se středním a těžkým mentálním postižením a kombinovanými vadami. V Plzeňském kraji jsou tři základní školy speciální. Jednu zřizuje Plzeňský kraj, jednu církev a jednu soukromá osoba. Další žáci se středním a těžkým mentálním postižením a kombinovanými vadami jsou vzdělávání na základních školách samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením v rámci individuální či skupinové integrace. Děti s těmito druhy postižení jsou v Plzeňském kraji vzdělávány také v přípravném stupni ZŠ speciální (před plněním povinné školní docházky).

V roce 2008 byl vydán RVP pro základní školy speciální (ZŠS). Následovalo dvouleté období, ve kterém si školy připravovaly své ŠVP, výuku podle těchto dokumentů zahájily v září 2010 v 1. a 7. ročníku. V současné

době školy pracují podle RVP základní škola speciální, podle vzdělávacího programu pomocná škola a podle vzdělávacího programu rehabilitační stupeň pomocné školy.

Školy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami tak, jak jsou definovány ve vyhlášce 73/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů, viz **Děti, žáci a studenti se zdravotním postižením nebo znevýhodněním**.

Navrhovaná opatření:

II.1.4.15 Pokračovat v podpoře zavádění RVP do základních škol speciálních prostřednictvím programu "EU peníze školám" (do roku 2014).

II.1.4.16 Zachovat síť základních škol speciálních v Plzeňském kraji.

Základní umělecké školy

Přestože základní umělecké školy neposkytují stupeň vzdělání, jsou důležitou součástí systému uměleckého vzdělávání.

Počet základních uměleckých škol je v Plzeňském kraji stabilizovaný s rozsáhlou sítí detašovaných pracovišť. V jednotlivých regionech se daří nabízet činnosti vedoucí k naplňování uměleckých zájmů dětí, mládeže i dospělých. Školy rozvíjejí uměleckou tradici svého regionu. Od školního roku 2010/2011 se podařilo rozšířit nabídku uměleckého vzdělávání o literárně dramatický obor v ZUŠ, Rokycany, Jiráskova 181.

Město Horažďovice a Město Sušice požádaly o převod zřizovatelské funkce k ZUŠ z Plzeňského kraje na město s účinností od 1.1.2012.

V minulém období se díky investičním prostředkům z rozpočtu Plzeňského kraje podařilo obnovit a obohatit nástrojové vybavení ZUŠ, Tachov, Rokycanova 1 a ZUŠ Františka Stupky, Sušice, Lerchova 255, v celkové hodnotě 890 tisíc Kč.

Stavební investice v hodnotě téměř 3 mil. Kč obdržela v roce 2008 ZUŠ, Rokycany, Jiráskova 181 a v roce 2010 ZUŠ, Plzeň, Sokolovská 54 částku ve výši 1 mil. Kč.

S účinností od 1.9.2010 došlo k dalšímu navýšení cílových kapacit ZUŠ Staňkov (20 žáků), ZUŠ Třemošná (55 žáků), ZUŠ Václava Vačkáře Zbiroh (60 žáků), ZUŠ, Planá, Dukelských hrdinů 85 (30 žáků), ZUŠ, Horažďovice, Blatenská 310, okres Klatovy (20 žáků), ZUŠ B. Smetany, Plzeň, Revoluční 100 (50 žáků), ZŠ, MŠ a ZUŠ Bezručovice (15 žáků). K 1.1.2011 byla navýšena kapacita ZUŠ J. S. Bacha Dobruška, okres Plzeň-jih o 60 žáků.

Tyto změny bylo možné provést díky vstřícnosti ZUŠ zřizovaných krajem, které se kapacity vzdaly: ZUŠ, Plzeň, Jagellonská 14 (130 žáků); ZUŠ, Plzeň, Terezie Brzkové 33 (100 žáků); ZUŠ, Plzeň, Chválenická 17 (30 žáků) a ZUŠ, Rokycany, Jiráskova 181 (30 žáků). ZUŠ Kralovice, okres Plzeň-sever zřizovaná městem Kralovice uvolnila kapacitu 20 žáků.

ZUŠ, Plzeň, Jagellonská 14 zajišťuje činnost 1. čs. galerie dětského výtvarného projevu – Galerie Paletka. Ta, po více jak 30 let, dlouhodobě slouží k prezentaci výtvarného projevu dětí a mládeže a k metodické pomoci základním uměleckým školám a středním školám uměleckého zaměření Plzeňského kraje a ČR i k podpoře mezinárodních projektů

Práce na RVP ZUV byly zahájeny koncem roku 2005 po odborných diskusích, které k tomuto tématu probíhaly v předchozích letech. Na tvorbě RVP se aktivně podíleli pedagogové všech škol, krajská umělecká rada a její zástupci v ústřední umělecké radě. Od 1. 9. 2007 ověřovalo tvorbu ŠVP 40 partnerských škol v celé ČR. V Plzeňském kraji při pilotním ověřování tvorby ŠVP a vytvoření Manuálu pro tvorbu ŠVP spolupracovaly 3 základní umělecké školy – ZUŠ, Plzeň, Terezie Brzkové 33; ZUŠ, Tachov, Rokycanova 1 a ZUŠ Starý Plzenec. V květnu 2009 byly do souboru pilotních škol, které od 27. května 2009 tvoří vlastní školní vzdělávací programy podle pilotní verze RVP ZUV v rámci individuálního projektu národního Pilot ZUŠ, zařazeny ZUŠ, Plzeň, Terezie Brzkové 33 a ZUŠ, Tachov, Rokycanova 1. V rámci tohoto projektu, který je realizován VÚP v Praze a za pomoci výše uvedených škol, byl dopracován a v srpnu 2010 schválen dokument RVP ZUV. Vytvořen byl také Manuál pro tvorbu ŠVP. Projekt Pilot ZUŠ, který bude ukončen v roce 2012, tedy v roce, ve kterém by všechny základní umělecké školy měly již zahájit výuku podle svých školních vzdělávacích programů, je zaměřen také na přípravu a vzdělávání "světloňů" - lektorů z řad pilotních škol.

Podané grantové projekty "Zkvalitnění vzdělávání v základních uměleckých školách v Plzeňském kraji" v roce 2008, „Zkvalitnění vzdělávání v hudebním oboru základního uměleckého vzdělávání“ a "Nové formy práce ve výtvarném oboru základního uměleckého vzdělávání" v roce 2009 nebyly schváleny, a proto nebyly ze strany Plzeňského kraje podporovány ani partnerské školy, ani pedagogové ZUŠ.

NIDV realizuje od března 2011 Národní projekt „Podpora základních uměleckých škol“, jehož cílem je podpořit ZUŠ v přípravě školních vzdělávacích programů (ŠVP). Základní pracovní metodou je sdílení zkušeností pod vedením školitelů z řad pilotních škol, které spolupracovaly na tvorbě Rámcového vzdělávacího programu pro základní umělecké vzdělávání a které mají několikaleté zkušenosti s tvorbou ŠVP.

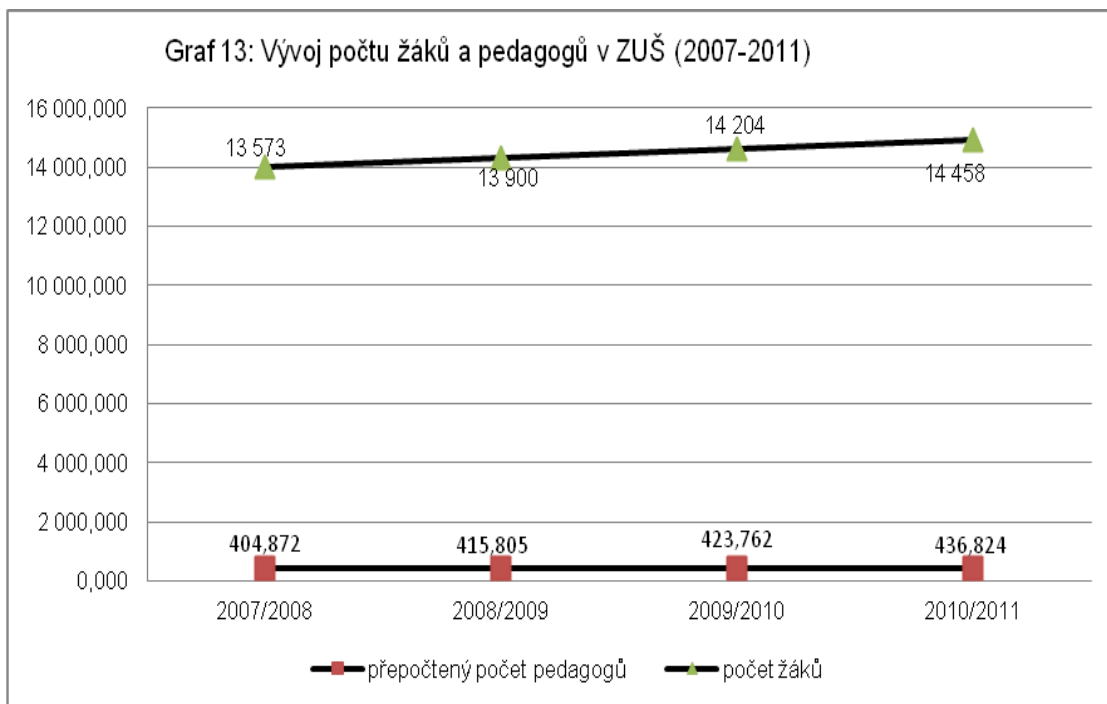
RVP pro základní umělecké vzdělávání byl schválen s účinností od 1. září 2010. Výuka podle ŠVP bude na všech ZUŠ zahájena po dvouletém přípravném období od 1. září 2012.

Stejně jako v celé České republice i v Plzeňském kraji od roku 2005 pravidelně stoupá počet žáků v ZUŠ. Napomohly tomu také přesuny nevyužitých kapacit mezi jednotlivými základními uměleckými školami bez rozdílu zřizovatele. Se snižováním počtu dětí a mládeže ve věku 6-18 let se zároveň zvyšuje celková míra účasti v ZUŠ u této věkové skupiny (ze 16,4 % v roce 2005 na 21,1 % v roce 2010). Tento růst je dynamický a pravidelný. Růst počtu žáků ve studiu pro dospělé se v roce 2010 zastavil.

Z níže uvedených dat vyplývá, že současný stav absolutního počtu žáků i míra účasti vyjádřená v podílu vzhledem ke generaci 6-18letých je s přihlédnutím k výběrovému zaměření tohoto druhu škol na hranici přiměřenosti k finančnímu zajištění.

školní rok	skutečnost			projekce		
	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
počet žáků v ZUŠ (bez SPD)	13 902	14 164				
generace 6-18letých v Plzeňském kraji	67 758	67 043	66 419	66 736	68 051	69 674
podíl vyučovaných žáků vzhledem ke generaci 6-18letých	20,5 %	21,1 %				

Zdroj: Statistický výkaz S 24-01 o základní umělecké škole podle stavu k 30.9.2009, 30.9.2010 a 30.9.2011
Údaje ČSÚ Plzeň „Věkové složení obyvatel v Plzeňském kraji k 31.12.2009“

Cíl:

Zahájit výuku podle ŠVP na všech základních uměleckých školách

Navrhovaná opatření:

II.1.4.17 Pokračovat v metodické podpoře zavedení RVP do základních uměleckých škol (od 2011):

- zahájit výuku podle ŠVP na všech ZUŠ (září 2012),
- podpořit vzdělávání pedagogů v oblasti tvorby ŠVP pro ZUŠ (průběžně).

II.1.4.18 S ohledem na dosavadní vývoj nepodporovat navyšování kapacit ZUŠ (průběžně).

II.1.4.19 Podpořit vypracování materiálního standardu pro ZUŠ jako závazný podklad pro zařazování do rejstříku škol a školských zařízení (2011).

II.1.4.20 Umožňovat převzetí základních uměleckých škol městy, v nichž působí.

II.1.4.21 Podporovat 1. čs. galerii dětského výtvarného projevu – Galerie Paletka, která dlouhodobě slouží k prezentaci výtvarného projevu dětí a mládeže a k metodické pomoci ZUŠ a SŠ uměleckého zaměření v Plzeňském kraji a ČR. Provoz galerie zajišťuje ZUŠ, Plzeň, Jagellonská 14.

Konzervatoře

Ve čtvrté vlně vydávání kurikulárních dokumentů schválilo a vydalo Ministerstvo školství, mládeže a sportu 19.4.2010 samostatné RVP pro obory konzervatoří (RVP pro obor vzdělání 82-45-M/01, 82-45-P/01 Zpěv; RVP pro obor 82-44-M/01, 82-44-P/01 Hudba; RVP pro obor 82-46-M/01, 82-46P/01 Tanec; RVP pro obor 82-47-M/01, 82-47-P/01 Hudebně dramatické umění). V Plzeňském kraji se připravuje na tvorbu a realizaci školního kurikula Konzervatoř, Plzeň, Kopeckého sady 10 – a to pro obory Hudba a Zpěv.

Konzervatoř Plzeň působí nejen jako vzdělávací instituce mladých umělců, ale též jako hudebně kulturní instituce. K výrazným aktivitám patří organizování veřejných koncertů v Plzni v nově otevřeném Domě hudby, v celém Plzeňském kraji i v zahraničí, mezinárodní klavírní soutěže či každoroční mezinárodní hudební akademie. Počty nově přijatých, studujících i absolventů v konzervatořích jsou vzhledem ke specifčnosti těchto oborů dlouhodobě stabilní a nepředpokládají se žádné výraznější změny. Každoročně se počet nově přijatých v denní formě vzdělávání pohybuje v rozmezí 150 - 160 žáků u 6letých oborů Hudba a Zpěv.

Navrhovaná opatření:

II.1.4.22 Podporovat tvorbu a implementace ŠVP do výuky oborů Konzervatoře (průběžně).

II.1.4.23 Usilovat o využití Domu hudby, pracoviště Konzervatoře Plzeň jako kulturní instituce pro širokou veřejnost.

Zájmové vzdělávání

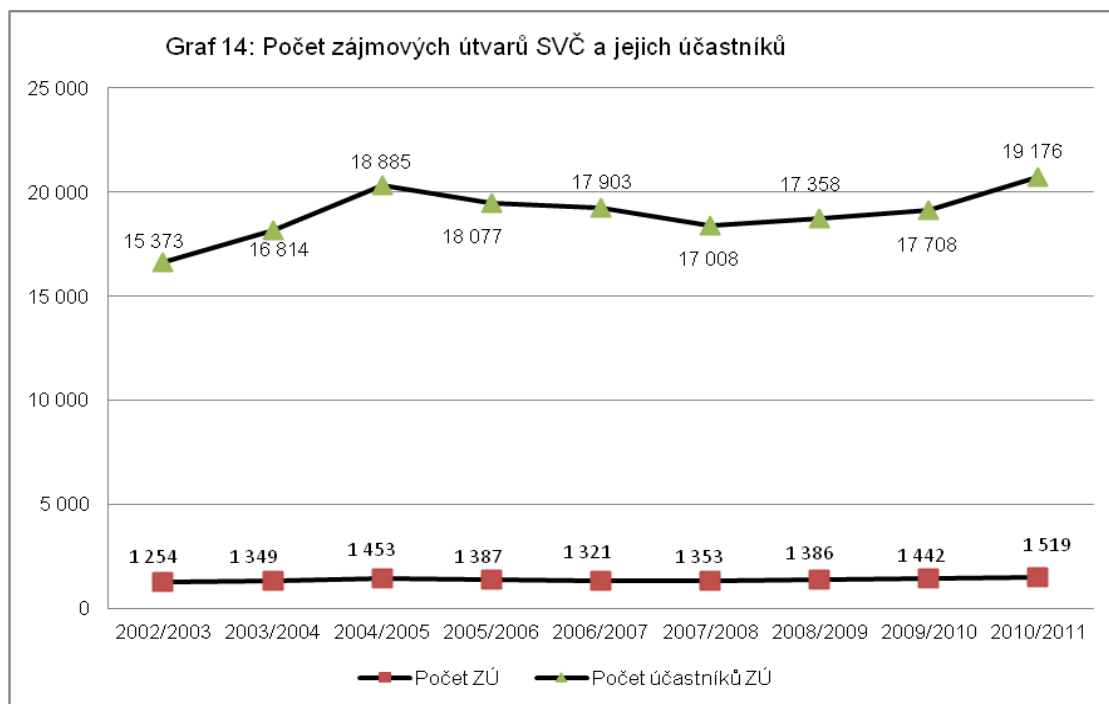
Školská zařízení pro zájmové vzdělávání (střediska volného času, školní družiny a školní kluby) motivují, podporují a vedou děti, žáky, mládež a ostatní k rozvoji osobnosti, k získávání klíčových kompetencí, ke smysluplnému využívání volného času s širokou nabídkou pestrých aktivit, čímž zajišťují optimální formou primární prevenci sociálně patologických jevů a ovlivňují rizikové chování cílových skupin.

Cílem zájmového vzdělávání v SVC je vytváření a zkvalitňování podmínek pro poskytování nabídky zájmového vzdělávání žáků a studentů, rovné příležitosti ke vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami, se zaměřením na klíčové kompetence a rozvoj kompetenčního profilu a také vzdělávání jejich potencionálních vzdělavatelů. Důležitý je rozvoj sociální oblasti ve spojení s rozvojem emoční inteligence a přirozeným zapojením rodiny a participace jednotlivých členů ve výchově a vzdělávání.

Pro vzdělávání ve školských zařízeních se nevydávají rámcové vzdělávací programy. I když tvorba ŠVP není povinná, přesto všechna střediska volného času a domy dětí a mládeže mají zpracovaný školní vzdělávací program v souladu s Metodikou pro podporu tvorby ŠVP ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání vydané MŠMT, Odborem pro mládež a Národním institutem dětí a mládeže.

Stejně jako v celé České republice, tak i v Plzeňském kraji pravidelně stoupá počet účastníků pravidelných i nepravidelných činností realizovaných středisky volného času, přestože výrazně klesá počet dětí a mládeže ve věkové skupině 6-18 let. Síť SVC dětí a mládeže a jejich odloučených pracovišť je stabilní. Při realizaci rozpočtu se podařilo financovat SVC tak, aby bylo zaručeno plnění všech činností daných vyhláškou o zájmovém vzdělávání, tedy pravidelné a příležitostné zájmové činnosti, prázdninové činnosti, individuální práce s talentovanými dětmi a mládeží, spontánních aktivit, soutěží a přehlídek.

Střediska volného času jsou zřízena jako příspěvkové organizace obcí (samostatně nebo jako součásti škol) či Plzeňského kraje. Na území kraje působí také zařízení, jehož zřizovatelem je církevní organizace. K 31. 12. 2008 došlo na základě dohody mezi Plzeňským krajem a Městem Sušice ke zrušení Domu dětí a mládeže, Sušice, nábř. Jana Seitze 257 zřizovaného Plzeňským krajem. Místem výkonu činnosti DDM se následně stala Základní škola Sušice, Lerchova ul. 1112, okres Klatovy.

Zdroj: Výkaz Z 15-01, resp. V 15-01 k 31.10. daného roku

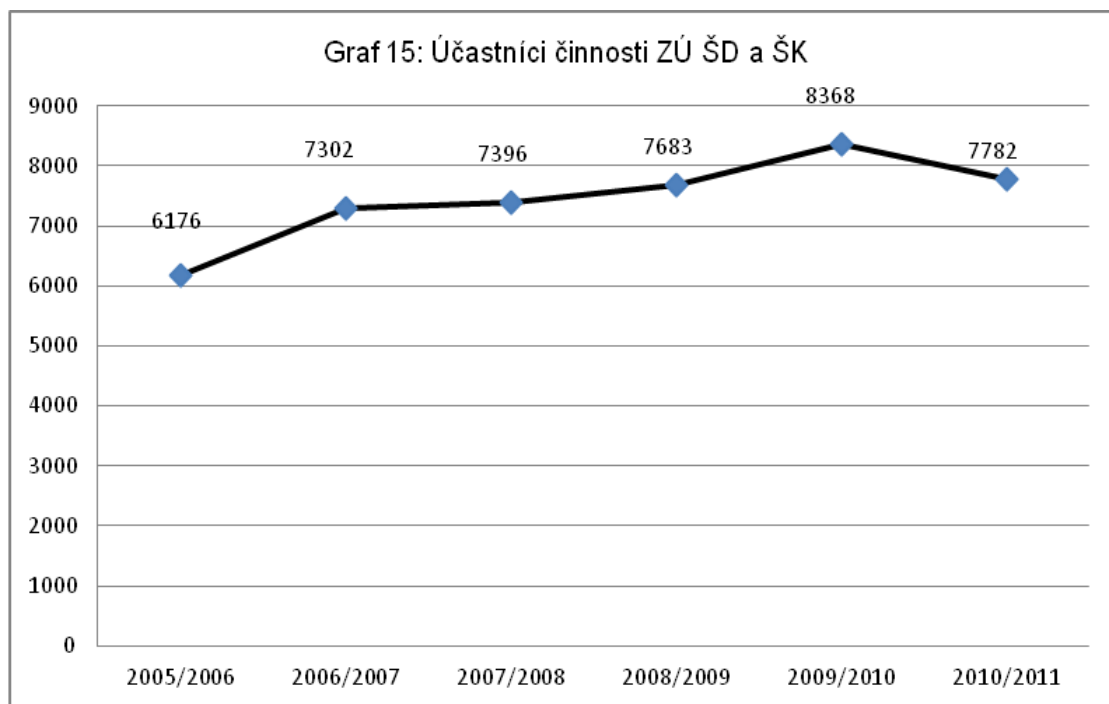
Od roku 2002 vyhlašuje Plzeňský kraj dotační titul „Kluby otevřených dveří pro neorganizované děti a mládež“ na podporu spontánních aktivit s cílem zajišťovat optimální formou primární prevenci sociálně patologických jevů. Mezi úspěšnými žadateli byla a jsou také střediska volného času a základní školy, jejichž součástí jsou domy dětí a mládeže.

PROGRAM / ÚČEL	V ROCE (v tisících Kč)					CELKEM
	2008	2009	2010	2011		2008-2011
Kluby otevřených dveří pro neorganizované děti a mládež/z toho získáno SVČ (DDM)	800/325	806/375	775/305	775/333		3 156/1338

V rámci dotačních programů Plzeňského kraje na podporu rozvoje tělovýchovy a sportu, preventivních aktivit a výchovy k toleranci získaly finanční podporu také domy dětí a mládeže. Úspěšné byly také projekty předložené do programu Podpora zájmové činnosti Plzeňským krajem.

Střediska volného času se svými projekty úspěšně zapojují také do rozvojových programů na místních, regionálních, republikových úrovních i do grantových programů financovaných z evropských fondů a státního rozpočtu ČR.

Školskými zařízeními pro zájmové vzdělávání jsou kromě středisek volného času také školní družiny a školní kluby. Počet účastníků zájmového vzdělávání v těchto zařízeních měl v Plzeňském kraji do školního roku 2009/2010 stoupající tendenci. V roce 2010/2011 byl zaznamenán pokles počtu účastníků činnosti ŠD a ŠK.

Zdroj: Výkaz o školní družině-školním klubu Z02-01 podle stavu k 31.10. daného roku

Činnost školských zařízení pro zájmové vzdělávání umožňuje žákům smysluplně trávit volný čas a současně slouží jako významný prostředek k prevenci šíření rizikového chování u dětí a mládeže. Každoročně jsou pořádány celostátní semináře zaměřené na obsahové zkvalitňování zájmového vzdělávání a na vzájemnou výměnu zkušeností a příkladů dobré praxe ve školských zařízeních pro zájmové. Dle potřeby je v Plzeňském kraji navyšována kapacita školních družin na základních školách.

Navrhovaná opatření:

- II.1.4.24 Podpořit vzdělávání pedagogů v oblasti tvorby ŠVP ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání (průběžně).
- II.1.4.25 Zachovat stávající síť SVC a DDM a ŠK a jejich nabídku pro oblast zájmového vzdělávání s ohledem na demografický vývoj.
- II.1.4.26 Podporovat činnosti těchto zařízení v oblasti grantové politiky kraje, vypisovat dotační programy v Plzeňském kraji a usilovat o zapojení organizací pro oblast zájmového vzdělávání a NNO pracujících s dětmi a mládeží do těchto programů.
- II.1.4.27 Umožnit dostupnost škol a školských zařízení v oblasti zájmového vzdělávání pro široké spektrum veřejnosti.
- II.1.4.28 Podporovat snahu SVC v PK o vytváření programů pro školy a školská zařízení s přihlédnutím k jejich vzdělávacím programům.
- II.1.4.29 Systémově podporovat činnost školských zařízení pro zájmové vzdělávání, především z legislativního a personálního hlediska, a jeho dostupnost (průběžně).
- II.1.4.30 V souladu s přijatými dokumenty nadále podporovat obsahové zkvalitňování zájmového vzdělávání ve střediscích volného času, školních klubech, školních družinách (průběžně).
- II.1.4.31 Podporovat příklady dobré praxe v oblasti zájmového vzdělávání s využitím výstupů projektů OP VK.
- II.1.4.32 Umožňovat převzetí SVC a DDM městy a obcemi, v nichž působí.

PROGRAM / ÚČEL	V ROCE (v tisících Kč)						CELKEM
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2008-2013
Podpora rozvoj. programu Kluby otevřených dveří pro neorganizované děti a mládež	775	775	775	775	775	775	4 650

II.1.5 Vyšší odborné vzdělávání

Vliv demografického vývoje na vyšší odborné vzdělávání

Nepříznivý demografický vývoj se dotkne i sektoru vyšších odborných škol. Početní propad studentů však nebude v porovnání se žáky středních škol nijak dramatický a bude se pohybovat maximálně v rozsahu do 5 %. Oborová nabídka VOŠ zůstane zachována.

Změny v obsahu a organizaci vyššího odborného vzdělávání

Vyšší odborné vzdělávání se uskutečňuje podle vzdělávacího programu akreditovaného v souladu s ustanovením školského zákona. Ve vyšším odborném vzdělávání bylo zastoupeno nejvíce vzdělávacích programů zaměřených na zdravotnictví (11), sociální služby (9), ekonomiku a administrativu (10). Jedná se o tradiční obory vyššího odborného školství v Plzeňském kraji. Řada z nich byla opětovně akreditována, byly však akreditovány i nové obory z výše uvedených oblastí. V období 2007 – 2010 bylo nově akreditováno celkem 10 studijních programů. Opětovně bylo akreditováno 9 již zavedených programů. Akreditované studijní programy jsou vesměs prakticky, odborně a profesně zaměřené. V souvislosti s uvažovanou budoucí transformací vyšších odborných škol Plzeňský kraj preferuje zachování vyššího odborného školství v systému regionálního školství a jeho prostupnosti s bakalářskými programy vysokých škol.

Vyšší odborné školy po jistou dobu nahrazovaly chybějící nabídku studijních programů vysokých škol. V Plzeňském kraji vznikly vyšší odborné školy jako součásti stávajících středních škol. Na začátku své existence nahrazovaly především absenci prakticky orientovaného bakalářského studia ve studijních programech vysokých škol. Některé z nich vytvořily do své oborové nabídky takové obory VOŠ, které vycházejí z nabídky maturitních oborů různých středních škol v Plzeňském kraji, a rozvinuly je do studijních programů VOŠ (např. Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola elektrotechnická, Plzeň), jiné pokračovaly ve vlastním oborovém zaměření střední školy oborově podobnými studijními programy VOŠ (Vyšší odborná škola, obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní závěrečné zkoušky, Klatovy, Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Plzeň). Za dobu své existence si vyšší odborné školství v Plzeňském kraji vybudovalo tradici, dosáhlo řady úspěchů v akreditovaných studijních programech. O úrovni vyšších odborných škol svědčí i neustálý zájem uchazečů, jejichž počet se na rozdíl od celorepublikových údajů v posledních letech zvyšuje. V Plzeňském kraji nedošlo k transformaci vyšších odborných škol do škol vysokých. Plzeňský kraj preferuje cestu zachování vyššího odborného školství v systému regionálního školství a cestu budoucí prostupnosti s bakalářskými programy vysokých škol. Vyšší odborné školy se soustřeďují na spolupráci s pedagogy vysokých škol, s odborníky z praxe a firmami.

Navrhovaná opatření

II.1.5.1 Podporovat další vývoj vyššího odborného vzdělávání tak,

- aby vznikla prostupnost mezi studijními programy vyšších odborných škol a bakalářskými obory vysokých škol, aby školy mohly směřovat k vzájemně se doplňujícím typům vzdělávání,
- aby vyšší odborné školy doplňovaly chybějící vzdělávací nabídku vysokých škol.

II.1.5.2 Ve větší míře rozvíjet spolupráci s podnikovou sférou a odbornými pracovišti.

II.1.5.3 Podporovat profesně orientované, nikoliv teoreticky zaměřené vzdělávací programy.

II.1.6 Přístup k terciálnímu vzdělávání

Přístup na vyšší odborné školy

Počet škol v Plzeňském kraji nabízejících vyšší odborné vzdělávání je stabilní. V Plzeňském kraji jsou podobně jako v předcházejícím období čtyři vyšší odborné školy zřizované krajem a jedna soukromá vyšší odborná škola. Od roku 2008 se počet studentů vstupujících do programů vyšších odborných škol zvyšuje. Počet přijatých studentů do 1. ročníku vzdělání do VOŠ zřizovaných krajem se zvýšil za poslední 3 roky o 104, ve školním roce 2010/2011 bylo přijato do 1. ročníků celkem 493 studentů (do soukromé VOŠ 191). V tomto školním roce studovalo některý z oborů VOŠ celkem 1152 studentů a tento počet znamenal zvýšení celkového počtu studujících ve VOŠ zřizovaných krajem oproti roku 2008 o 204 studentů. Přestože počet absolventů maturitních oborů středních škol klesá, zvyšuje se postupně od roku 2007 počet přijatých k vyššímu odbornému vzdělávání. To lze vysvětlit tzv. „odloženou poptávkou“ při vstupu na VOŠ. To platí především pro školní rok 2010/2011, kdy se v přijímacím řízení o studium ve VOŠ zřizovaných krajem a v konzervatoři ucházelo celkem 1210 uchazečů. Z tohoto množství uchazečů bylo u přijímacího řízení úspěšných 44,2% (535 jich bylo přijato, skutečně jich nastoupilo 521, což je nejvíce za sledované období). Tím došlo ve školním roce 2010/2011 k nárůstu celkového počtu studentů oproti předcházejícímu školnímu roku o 76 (na 1338). Dlouhodobým jevem je vysoký počet studentů, kteří opouštějí studium především mezi 1. a 2. ročníkem studia (v letech 2008 – 2010 odešlo v průměru 192 studentů). Pro tyto studenty, kteří zcela opouštějí terciární vzdělávání či přecházejí do vysokoškolského studia, se studium ve VOŠ stává jen dočasným vzdělávacím řešením. Největší zájem ze strany uchazečů je o obory zdravotnické, sociální práce a ekonomiky a podnikání. Úměrně celkovému počtu studentů VOŠ se také zvýšil podíl studentů dálkového studia z 15,9 % v roce 2008 až na 20,9 % v roce 2010.

Vzdělávací služby vyššího odborného školství pokrývají potřeby celého kraje. (VOŠ Klatovy – okres Klatovy, VOŠ Domažlice – okres Domažlice a Tachov, 3 vyšší odborné školy v Plzni pro okresy Plzeň a Rokycany). Školy vhodně doplňují možnosti terciárního vzdělávání v Plzni a Plzeňském kraji. Jedná se především o nabídku zdravotnických oborů ve VOŠZ a SZŠ, Plzeň a na Fakultě zdravotnických studií ZČU v Plzni. Ve vyšším odborném školství působí řada odborníků z vysokých škol, což svědčí o dobré spolupráci mezi jednotlivými institucemi terciárního vzdělávání v Plzni a Plzeňském kraji.

Přístup na vysoké školy

I když regionální školství neřeší otázky vysokého školství, je třeba zmínit situaci ve vysokých školách v Plzni. Vysoké školství v Plzeňském kraji již dávno přesáhlo svůj regionální význam, neboť na plzeňských vysokých školách se zvyšuje podíl studentů, kteří nepocházejí z Plzeňského kraje. V současné době v Plzni studují studenti na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy a na 8 fakultách a 2 ústavech Západočeské univerzity, přičemž Fakulta ekonomická má odloučené pracoviště mimo Plzeňský kraj (Cheb). Kromě toho v Plzeňském kraji mají svá odloučená působiště 2 soukromé vysoké školy, (Metropolitní univerzita Praha a Česká zemědělská univerzita Praha), které přesunují těžiště výuky do dálkového a kombinovaného studia. Růst počtu přihlášených je způsoben neustále se rozšiřující vzdělávací nabídkou vysokých škol a zavedením strukturovaného studia i tím, že počet nově přijatých studentů na vysoké školy je vyšší než počet čerstvých absolventů středních škol (zvyšuje se podíl dvacetiletých a starších přijatých uchazečů).

II.2 Podporované oblasti

II.2.1 Optimalizace nabídky vzdělávání

V následujících několika letech se oblast středního školství ocitne v historicky nejvýraznějším demografickém propadu. Zatímco oblast základního školství již začíná pociťovat nástup silnějších populačních ročníků z počátku století, střední školství pociťuje naopak zásadní propad počtu nově nastupujících žáků. Podle demografické projekce Plzeňského kraje klesne počet obyvatel ve věku 15 – 19 let do roku 2015 v porovnání s rokem 2010 o 22 %. Pokles se dotkne všech okresů. V následujících 5 letech (2015 – 2020) dojde k nárůstu počtu obyvatel této věkové skupiny, ale výrazněji se projeví pouze v okrese Plzeň – město (o 17 %), v ostatních okresech dojde k nárůstu pouze o 1 – 6 %. Pokles počtu žáků se dotkne všech středních škol a s přihlédnutím k aktuálním spádovým územím mohou tyto úbytky i existenčně ohrozit školy v severní nebo jihovýchodní části kraje.

Optimalizace vzdělávacích kapacit středních škol na území Plzeňského kraje je ovlivňována jednak uváděným demografickým vývojem, ale také povinností kraje vyplývající z § 1, odst. 4 Zákona o krajích (krajské zřízení) č. 129/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Do povinnosti pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů patří i oblast školství. Je nezbytné, aby v rámci kraje měl každý jedinec odpovídající možnost dostupného vzdělání. Výsledkem optimalizačních kroků musí být všeobecně přijatelný a vyvážený kompromis mezi skutečností vyplývající z úbytku žáků a nutností zachovat dostatečný rozsah vzdělávacích nabídek i dostupnost vzdělávání na celém území Plzeňského kraje. Není možné pouze administrativním rozhodnutím omezovat nebo naopak podporovat jeden stupeň vzdělání před druhým.

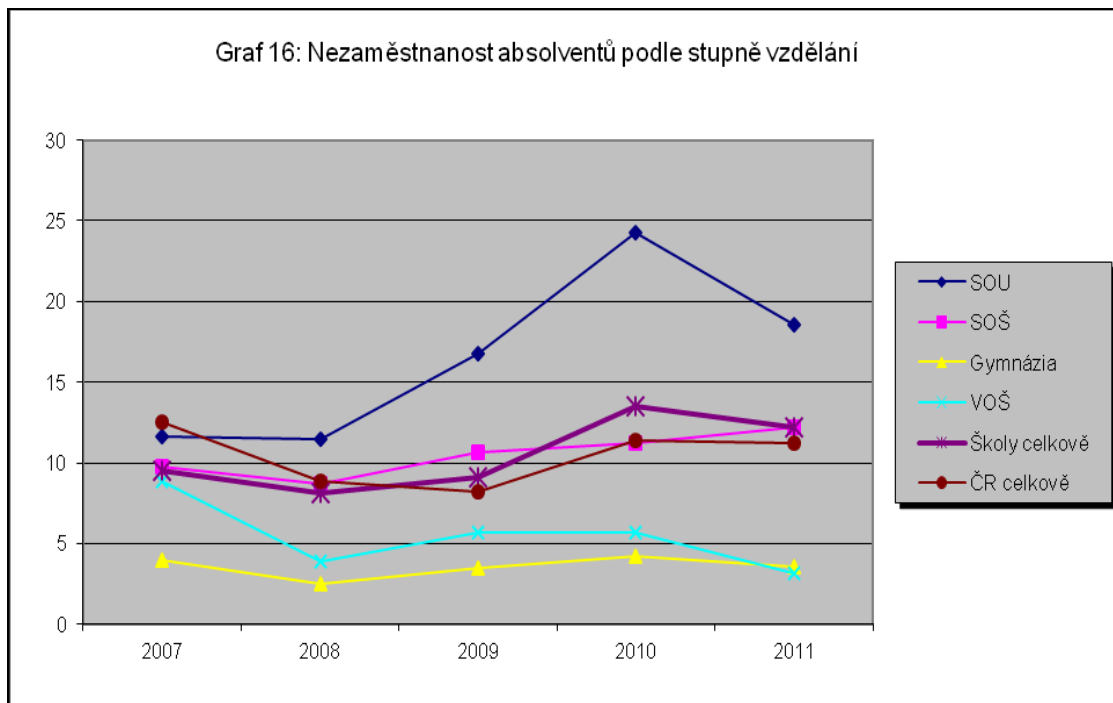
Při řešení optimalizace je nutné vzít v úvahu všechny tyto vlivy. Výsledek musí být všeobecně přijatelným a vyváženým kompromisem mezi skutečností vyplývající z úbytku žáků a nutností zachovat dostatečný rozsah vzdělávacích oborů i dostupnost vzdělávání na celém území kraje. Plzeňský kraj se proto bude řídit těmito zásadami:

1. Vzhledem k dostatečně rozsáhlé síti středních škol nebude bez ohledu na zřizovatele povoleno zřízení nové školy.
2. Pokud počet žáků ve školách zřizovaných Plzeňským krajem klesne pod úroveň nezbytnou pro zachování samostatné existence, bude kraj jako zřizovatel v rámci místních specifik daného přirozeného sídelního celku hledat možnost sloučení této školy s jinou dostupnou tematicky obdobně zaměřenou školou. Při řešení situace bude kladen důraz na zajištění dostupnosti vzdělávání v rámci daného území.
3. V méně obydlených oblastech kraje je nutné zajistit zachování možnosti vzdělávání v daném území i při menším počtu žáků. Řešením jsou polyfunkční školy, které budou nabízet vzdělávání v oborech např. K, M, L i H i na více místech. jednalo by se o jeden subjekt s vysokou prostupností.
4. Vzhledem k současné dostatečně rozsáhlé nabídce vzdělávacích oborů nebude na stávajících školách povolováno zavádění nových oborů vzdělávání. Výjimkou je pouze situace, kdy by na trhu práce byla jasná a prokazatelná potřeba pracovníků s novou kvalifikací, kterou současný vzdělávací systém nedokáže uspokojit. Tato potřeba však musí být dlouhodobá, dostatečně rozsáhlá a jednoznačně prokazatelná.
5. V jednotlivých školách nebude meziročně povolováno zvyšování podílu nově přijatých žáků do stávajících oborů maturitního studia. Výjimkou je pouze situace, kdy na jiné škole bude stejný vzdělávací obor utlumen či zrušen a jeho žáci budou přecházet na nástupnickou školu.
6. Z dlouhodobého hlediska bude analyzována naplněnost jednotlivých oborů v souvislosti s požadavky trhu práce a jejich celkovou společenskou potřebností v kraji. Obory neperspektivní, tj. dlouhodobě velmi málo naplňované, jejichž společenská potřeba se ukáže velmi nízká, budou zcela utlumeny.

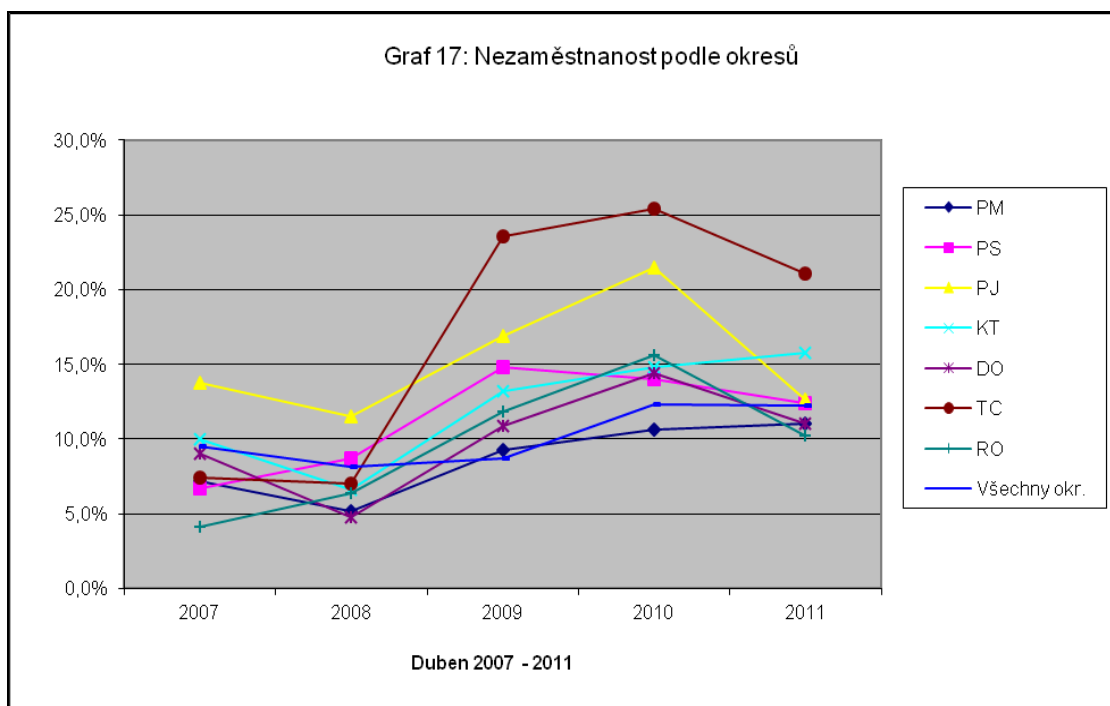
7. Z dlouhodobého hlediska bude na jednotlivých školách analyzována naplněnost jednotlivých oborů v souvislosti s požadavky trhu práce, jejich celkovou společenskou potřebností v kraji a místními podmínkami. Plzeňský kraj v rámci své zřizovatelské funkce bude působit na odstranění překryvu v nabídce máločetných oborů mezi jednotlivými školami v rámci jednotlivých přirozených sídelních celků.

Uplatnitelnost absolventů na trhu práce

Podíl absolventů na celkovém počtu nezaměstnaných v Plzeňském kraji kolísal v letech 2007 – 2011 mezi 3 % a 8 % a byl stále pod průměrem ČR (zdroj RAA). Míra jejich nezaměstnanosti byla stále vyšší ve srovnání s celkovou mírou nezaměstnanosti v kraji. Tradičně nejvyšších hodnot dosahovala během podzimního období, neboť trh práce byl absolventy středních, ale i vysokých škol zcela nasycen. Situace se stabilizovala vždy začátkem následujícího kalendářního roku. Nejpříznivější situace byla v dubnu a květnu. Celková míra nezaměstnanosti absolventů se v letech 2007 – 2011 pohybovala v rozmezí 8,1 % - 13,5 %, přičemž nejnižší hranice dosáhla v roce 2008 a nejvyšší v roce 2010. Do roku 2008 se pohybovala těsně pod hranicí celorepublikového průměru, od roku 2009 ji mírně překračuje – nejvíce v roce 2010 o 2,1 % (zdroj NÚOV, Statistická ročenka, údaje ÚP Plzeň). Nejvýrazněji se zvýšila mezi rokem 2009 a 2010 (meziroční nárůst o 4,4 %). Výsledky potvrzují výrazné rozdíly ve vzdělanostní struktuře nezaměstnaných absolventů. Nezaměstnanost absolventů maturitních oborů se pohybovala těsně kolem průměrných hodnot za všechny stupně vzdělání, jen v roce 2009 ji mírně překročila. Nezaměstnanost absolventů oborů s výučním listem byla vždy vyšší nežli celkový průměr. Rozdíly mezi vyučenými a celkovým průměrem se začaly prohlubovat od roku 2009 (v r. 2010 +10,8 % nad celkovým průměrem). Pod celkovým průměrem nezaměstnanosti se stabilně drží absolventi gymnázií s vysokou úspěšností přijetí na vysokou školu a absolventi vyšších odborných škol, kteří jsou trvale úspěšnými uchazeči, o něž je v zaměstnavatelské sféře velký zájem.

I v jednotlivých okresech Plzeňského kraje se celková situace v nezaměstnanosti promítá do situace u absolventů hledajících pracovní uplatnění. Jejich nezaměstnanost začala rovnoměrně stoupat ve všech okresech od roku 2008. Výrazný nárůst zaznamenaly jen okresy Plzeň jih a Tachov (maximum v dubnu 2010 - 25,4 % v okrese Tachov).

Postavení absolventů na trhu práce není jednoduché. Rádi uplatňují nové pracovní přístupy, mají dobré pracovní návyky. Chybí jim však pracovní zkušenosti v reálném pracovním prostředí. Žáci středních škol – budoucí absolventi – jsou během studia připravováni pro vstup na trh práce v rámci besed a konzultací s pracovníky úřadu práce, i v rámci průřezových témat školních vzdělávacích programů oblasti Člověk a svět práce. Přesto mnohdy hledají pracovní uplatnění velmi obtížně. Dopad ekonomické krize na úspěšnost pocítili nejvíce absolventi nižšího středního odborného vzdělání. K výraznému zlepšení v úspěšnosti na trhu práce v roce 2011 došlo u absolventů skupin oborů s výučním listem. Zde měly nejlepší uplatnění (a to i v době vrcholící ekonomické krize) elektrotechnické a strojírenské obory (Elektrikář, Obráběč kovů a Instalatér), naopak nejhůře uplatnitelní byli absolventi oborů z oblasti služeb (Kuchař - číšník, Podnikání, Provoz služeb, Kadeřník, Kosmetička). Nejmenší výkyvy v uplatnění během sledovaného období měli absolventi maturitních oborů. Situace se zlepšila u strojírenských oborů, i když je stále horší nežli u elektrotechnických a stavebních oborů. Vysoká byla úspěšnost absolventů lyceí a zdravotnických oborů (nutnost dalšího studia, i zájem o zdravotnické pracovníky doma i v zahraničí) a obchodní akademie. Nejobtížněji hledali uplatnění absolventi oborů Potravinářství, Gastronomie a Turismus, Ekonomika a podnikání a Doprava. Růst počtů přijímaných na vysoké školy v ČR v posledních letech značně zvyšoval šance absolventů středního odborného vzdělání s maturitou na přijetí k dalšímu studiu a umožňoval jim oddálit vstup na pracovní trh, a zvýšit tak úspěšnost jejich uplatnění.

Plzeňský kraj se snaží reagovat na potřeby pracovního trhu úpravou vzdělávací nabídky oborů vzdělání. Obory, z nichž statisticky dlouhodobě pocházejí nezaměstnaní absolventi, se školy snaží nahrazovat obory jinými. K zařazení nového oboru je třeba brát v úvahu nové možné podnikatelské aktivity v regionu. Zde je důležitá spolupráce Hospodářské komory, která jako jedna z prvních je informována o budoucích podnikatelských aktivitách. Touto cestou může zřizovatel i škola s předstihem reagovat změnou oborové nabídky na budoucí potřeby zaměstnavatelů (potřeby trhu práce jsou obvykle rychlejší nežli tří, případně čtyřletý vzdělávací cyklus škol).

Struktura oborů vzdělání ve středním a vyšším odborném školství

Cíl:

Optimalizovat strukturu škol, školských zařízení a strukturu oborů vzdělávání s ohledem na demografický vývoj a potřeby trhu práce

Navrhovaná opatření:

II.2.1.1 Strukturu oborů vzdělání každoročně upřesňovat především z pohledu poptávky po oboru a uplatnitelnosti absolventů.

II.2.1.2 Podporovat užší spolupráci se zaměstnavateli v regionu tak, aby absolventi měli konkrétnější představu o pracovních možnostech a podmínkách.

II.2.1.3 Podporovat zájem uchazečů z 9. tříd ZŠ o technické obory (Motivační programy vyhlašované PK) .

II.2.1.4 Pokračovat v optimalizaci sítě středních škol a oborové skladby středních a vyšších odborných škol a kapacit oborů vzdělání škol (obdobně i kapacit školských zařízení) s ohledem na uplatnění budoucích absolventů těchto oborů a na případné místní specifické odlišnosti.

Při optimalizaci přihlédnout k těmto kritériím:

- nezvyšovat podíl žáků připravujících se v oborech vzdělání s maturitní zkouškou ve středních školách zřizovaných Plzeňským krajem,
- podporovat obory s technickým zaměřením, v případě přírodněvědných a společenskovědních oborů a ty, jejichž absolventi nachází uplatněním na trhu práce,
- podporovat školy realizující celoživotní vzdělávání a rekvalifikace a školy nabízející i jiné formy vzdělávání,
- změny kapacity soukromých a církevních středních a vyšších odborných škol řešit v souladu se strategií optimalizace škol zřizovaných Plzeňským krajem,
- změny v oborové struktuře projednávat se zástupci sociálních partnerů.

Kritéria rozvoje středního a vyššího regionálního školství vyplývají z potřeby zajištění užšího souladu oborové struktury škol s požadavky trhu práce i z převažujícího nadbytku kapacit.

➤ Do struktury oborů odborného vzdělávání s maturitní zkouškou i výučním listem může být zařazen nebo kapacitně posílen jen obor, který bude odpovídat předpokládaným nebo očekávaným dlouhodobým budoucím potřebám trhu práce a který bude nahrazovat jiný aktivní nevyhovující obor vzdělání. Ohled bude brán na strategii regionálního rozvoje příslušného kraje (ekonomický a sociální vývoj, potřeby kvalifikované pracovní síly, analýzy uplatnění absolventů příslušné skupiny oborů na trhu práce) a další faktory, jako je například vzdálenost jiné školy, která má stejný nebo příbuzný obor zařazen ve své nabídce vzdělávání.
➤ V případě zařazení nových oborů vzdělání, které mají unikátní obsah nebo jsou jedinečné v rámci regionu, bude k jejich novému zařazení do oborového portfolia v jiné škole (i jiném kraji) nutná dohoda v rámci Asociace krajů a s MŠMT.
➤ V případě redukce kapacit středního vzdělávání bude utlumen obor, jehož absolventi vykazují výrazně vyšší míru nezaměstnanosti, než je průměr kraje; obory, do kterých se více než 3 roky nepřijímalo, budou ve smyslu ustanovení školského zákona vymazány z rejstříku škol, ledaže by v těchto školách probíhala rekvalifikace podle zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.
➤ Náhradou za aktivní nevyhovující obor vzdělání (např. z hlediska problémů s umístěním absolventů) může být podpořen i obor všeobecného vzdělávání (s výjimkou 6 a 8letých gymnázií).
➤ Nepředpokládá se vznik nových středních škol ani míst poskytovaného vzdělání vzhledem k dostačující nabídce širokého spektra oborů vzdělávání středního vzdělávání a disponibilní kapacitě škol. Pokud

výjimečně a v odůvodněných případech taková seriózně podložená potřeba nastane, bude brán ohled na strategii regionálního rozvoje a na dlouhodobý záměr Plzeňského kraje. Rozvoj škol zřizovaných pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami bude posuzován odděleně s přihlédnutím k jejich specifickým potřebám.
➤ Zařazení nové vyšší odborné školy nebo zvýšení kapacity stávající vyšší odborné školy může být doporučeno pouze v případě realizace vzdělávacího programu oboru vzdělání, který má ojedinělý charakter v daném regionu a jehož koncepce vznikla na základě projevené dlouhodobé společenské potřeby příslušně vzdělaných odborníků na trhu práce. Cílem musí být stabilizace v sektoru vyšších odborných škol a jejich provázání se studiem bakalářských studijních programů VŠ v regionu.

Kritéria přijímání na střední školy

Kritéria přijímání na SŠ byla nastavena již Národním programem rozvoje vzdělávání v České republice (Bílá kniha) v roce 2001. V dlouhodobých záměrech a dalších strategických dokumentech byla několikrát upřesňována a zohledňována. Od roku 2001 prošla česká vzdělávací soustava několika významnými změnami, které přinejmenším znesnadňují další udržitelnost všech uvedených kritérií (např. SŠ se dále nedělí na typy škol, ale podle stupňů vzdělání, konzervatoře již nejsou typem SŠ a staly se samostatným druhem škol, započítávají se děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami do těchto kritérií). I z těchto důvodů dochází k aktualizaci některých kritérií přijímání na střední školy i v Plzeňském kraji.

DZ PK 2011	
Výchozí stav (hodnocení za škol.rok 2009/10, 2010/11) Požadovaný stav v DZ 2016	
1.	Podíl počtu nově přijatých žáků do maturitního studia SŠ (včetně nástavbového studia)
Podíl nově přijatých žáků do maturitního studia každoročně stoupá, v roce 2009/10 dosáhl 68,9 % a ve školním roce 2010/2011 70,1 %.	Je žádoucí, aby se tento podíl nezvyšoval a v roce 2015 nepřesáhl hranici 68 %.
2.	Podíl počtu nově přijatých do nástavbového studia (denní i ostatní formy studia)
Podíl počtu nově přijatých žáků do všech forem nástavbového studia k počtu absolventů středního vzdělávání s výučním listem činil ve školním roce 2009/2010 76,3 % a ve školním roce 2010/2011 77,4 %. U nově přijatých do denní formy nástavbového studia činil podíl cca 40 %.	Vzhledem k zavedení společné části do systému maturitní zkoušky lze očekávat snížení zájmu o nástavbové studium. Předpokládaný podíl počtu nově přijatých žáků do všech forem nástavbového studia k počtu absolventů učebních oborů by měl být v rozmezí 50 – 60 %. Podíl denní formy tohoto studia bude činit cca 30 %.
3.	Poměr mezi všeobecným vzděláváním, odborným vzděláváním s maturitní zkouškou a odborným vzděláváním bez maturitní zkoušky.
Poměr mezi všeobecným vzděláváním, odborným vzděláváním s maturitní zkouškou a odborným vzděláváním bez maturitní zkoušky činil ve škol.roce 2009/2010: 20,1 : 45,6 : 34,3 a ve školním roce 2010/2011 21,1 : 45,6 : 33,3 %	Vzhledem k propadajícím se hodnotám počtu přijímaných uchazečů v důsledku demografického poklesu lze očekávat nárůst podílu u maturitních oborů. Ale podíl maturitních a nematuritních oborů by bylo žádoucí udržet v poměru 70% : 30%.
4.	Podíl počtu přijímaných do prvních ročníků SŠ zakončených výučním listem vzhledem k počtu absolventů ZŠ (denní forma vzdělávání)
V posledních letech se podíl přijímaných do SŠ zakončených výučním listem vzhledem k absolventům ZŠ stabilizoval, v roce 2010/11 dosáhl hodnoty 42,6 %.	Dá se předpokládat, že s nastupujícím demografickým propadem se sledovaná hodnota sníží, neměla by však klesnout pod 30 % absolventů ZŠ.

5.	Podíl žáků odcházejících ze ZŠ do 8 a 6letých gymnázií
Podíl žáků 5. a 7. tříd ZŠ odcházejících do 1. ročníku 8 a 6letého gymnázia dosáhl ve školním roce 2010/2011 hodnoty 13,4 % - u odchodů z 5. ročníku ZŠ na 8letá gymnázia 9,5 % a podíl odcházejících ze 7. ročníku ZŠ do 6letých gymnázií 3,8 %.	Poptávka po studiu na víceletých gymnáziích je stabilně poměrně vysoká, ale v následujících letech bude cílem podíl žáků této kategorie snižovat a v roce 2015 docílit hodnoty 10 – 11 %.

II.2.2 Podpora pedagogickým pracovníkům

Práce učitele se v posledním období stala mnohem náročnější – časově, složitostí i psychickým vypětím. Vzrostly nejen povinnosti a odpovědnosti učitele, ale rozšířily se také požadavky na jeho kompetence, postoje a charakterové rysy.

Kvalifikovaní a vysoce motivovaní učitelé jsou nejdůležitějším článkem při vzdělávání nastupující generace. Je proto nezbytné zvýšit atraktivitu i prestiž této profese. A to nejen zlepšením platových podmínek a zajištěním perspektivy kariérního postupu, ale i kvalitním počátečním vzděláváním učitelů a následným systémem jejich dalšího profesního rozvoje.

Vzdělávání pedagogických pracovníků

a) Počáteční vzdělávání

V souvislosti se změnami v práci učitelů jsou nezbytné i změny v jejich počátečním vzdělávání především na pedagogických fakultách. Je potřeba připravit a realizovat změny ve struktuře, obsahu i organizaci výuky. Je nutné zvýšit podíl vlastní pedagogické praxe studentů a přímo na školách pak poskytovat začínajícím učitelům podporu zkušených uvádějících pedagogů.

Odbor školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Plzeňského kraje úzce spolupracuje s FPE ZČU v Plzni, která připravuje učitele zejména pro Plzeňský kraj.

Pedagogická fakulta ZČU v Plzni reaguje v oblasti pregraduálního i postgraduálního vzdělávání učitelů na měnící se požadavky praxe základních a středních škol. Usiluje o to, aby změny probíhaly systematicky, napříč všemi programy a obory.

Jako jedna z prvních fakult vzdělávajících učitele reagovala fakulta na zavedení státních maturit. Ve spolupráci s MŠMT a s firmou CERMAT absolvovali vybraní učitelé fakulty seminář týkající se metodiky testování. Tým učitelů FPE provedl v rámci této spolupráce analýzu vyučovaných předmětů z hlediska možné implementace problematiky standardizovaných nástrojů měření výsledků vzdělávání (metodiky testování), vytipoval předměty vhodné pro toto doplnění, zpracoval doplnění sylabů vybraných předmětů o položky týkající se užívání standardizovaných nástrojů měření výsledků vzdělávání. Tyto položky byly implementovány do stávajících (vyučovaných) předmětů zaměřených na obecnou i oborovou didaktiku v oborech český jazyk, matematika, anglický jazyk, německý jazyk. FPE má předměty zpracované v systému STAG (systém vedení studijní agendy), předměty jsou přesně popsány a definovány v metodice ECTS (v češtině a v angličtině). Tým učitelů (zejména didaktiků) Fakulty pedagogické ZČU připravil na základě konzultací s příslušnými odborníky z CERMATu sylabus pro výuku nového předmětu KPG/TEST Testování (standardizované nástroje). Tento předmět je pod garancí katedry pedagogiky, ale na výuce dané problematiky se budou podílet také katedry

psychologie, českého jazyka, matematiky, anglického jazyka a německého jazyka. Předmět bude zařazen jako povinně volitelný a výběrový do studijních plánů magisterských navazujících programů Učitelství pro ZŠ a Učitelství pro SŠ. Cílem předmětu je seznámit budoucí učitele s problematikou standardizovaných nástrojů již v době jejich pregraduální přípravy, naučit je vnímat tuto metodu jako jednu z možných metod ověřování znalostí a dovedností žáků a studentů. Cílem je naučit budoucí učitele vnímat tuto metodu komplexně, jako jeden z možných (nikoli jediných) nástrojů hodnocení.

Mezi priority fakulty patří rozšíření nabídky studijních oborů v kombinované a distanční formě. Jejich absolvování pomůže zejména nekvalifikovaným učitelům získat odbornou kvalifikaci. V současné době řeší Fakulta pedagogická projekt ESF Kombinované studium, jehož cílem je získat akreditaci pro řadu vybraných bakalářských i navazujících studijních oborů vedoucích k získání učitelské kvalifikace. V jednotlivých předmětech jsou zpracovávány studijní opory buď v celouniverzitním systému Courseware, nebo formou e-learningu.

Zdroj: FPE ZČU v Plzni

b) Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Pro zajištění dalšího profesního rozvoje pedagogických pracovníků je důležitý systém DVPP, ve kterém budou jasně stanoveny podmínky.

Je třeba podpořit všechny snahy vedoucí ke vzniku systému profesního rozvoje pedagogických pracovníků. Takovýto fungující systém by vnesl do oblasti celoživotního vzdělávání systematičnost. Učitelé upřednostňují v rámci DVPP krátkodobé semináře a kurzy. Ty mají sice svou funkci, ale jejich výběr může být nahodilý, nestávají se součástí propracovaného systému vedoucího k zvyšování kvality práce učitele ve vazbě na kvalifikační a profesní předpoklady.

V uplynulém období bylo realizováno mnoho různorodých kurzů DVPP, jejichž pořadatelem byly akreditované vzdělávací instituce.

V Plzeňském kraji se podílí na DVPP kromě Pedagogické fakulty ZČU také Krajské centrum vzdělávání Plzeň a NIDV Plzeň.

Pedagogická fakulta ZČU soustavně rozšiřuje nabídku programů celoživotního vzdělávání, a to zejména rozšiřujících programů, jejichž absolvování umožní účastníkovi ČŽV rozšířit svou dosavadní kvalifikaci o další aprobační předmět, a posílí tak míru jeho uplatnění ve škole a jeho hodnotu na trhu práce. V této oblasti je fakulta připravena pružně reagovat na potřeby regionálního školství a vytvořit různé typy programů celoživotního vzdělávání. Fakulta je připravena podpořit veškeré aktivity, které by odstranily nesystematičnost v oblasti dalšího vzdělávání učitelů.

Krajské centrum vzdělávání a Jazykovou školu s právem státní jazykové zkoušky (dále jen KCVJŠ) zřídil Plzeňský kraj od 1. 1. 2005 jako vlastní příspěvkovou organizaci. Organizace zajišťuje kromě dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků ještě jazykové vzdělávání a nově vstupuje i do oblasti celoživotního (dalšího) vzdělávání.

Na zlepšení činnosti využilo KCVJŠ tyto **projekty ESF**:

Realizátor:

Podpůrný systém dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v Plzeňském kraji
realizace 2005-2008 ukončeno ESF OP RLZ 3.1. GG CZ.04.1.03/3.1.15.1/0118

Vývoj a realizace programu vzdělávání lektorů, metodických a řídicích pracovníků dalšího profesního vzdělávání v Plzeňském kraji
realizace 2006-2008 ukončeno ESF OP RLZ 3.3. GG CZ.04.1.03/3.3.04.1/0004

Další vzdělávání pedagogických pracovníků v Plzeňském kraji
realizace 2009-2012 ESF OP VK 1.3. GG CZ.1.07/1.3.08 /01.0002

Evropské jazykové portfolio v praxi
realizace 2010 – 2012 ESF OP VK 1.1 IPo CZ.1.07/1.1. 00/08.0014

Partner:

SPRÁVNÁ VOLBA – Podpora kariérového poradenství na školách v Plzeňském kraji
realizace 2009- 2011 ESF OP VK 1.1 GG CZ.1.07/1.1.12/01.0040

KOTVA - „Ukotvení v pedagogické praxi“
realizace 2009 – 2011 ESF OP VK 1.3 GG

Hlavní oblasti rozvoje činnosti

a) Počáteční vzdělávání

- Na základě spolupráce s Pedagogickou fakultou ZČU v Plzni poskytovat jednotlivým katedrám zpětnou vazbu k aktuálním požadavkům pedagogické praxe

b) Další vzdělávání pedagogických pracovníků ...

- Do vzdělávacích programů zařadit problematiku začínajících i uvádějících učitelů (pracovní právo, školní agenda, hospitace, ukázkové hodiny, videotrénink interakcí).
- Realizovat kurzy zvyšující či doplňující kvalifikaci a pedagogické kompetence (Studium pro ředitele škol a školských zařízení, Studium pedagogiky podle § 22 odst. 1 písm. a) zákona č. 563/2004 Sb., Studium pro asistenty pedagoga podle § 20 písm. e) zákona č. 563/2004 Sb., Studium pro asistenty pedagoga podle § 22 odst. 1 písm. b) zákona č. 563/2004 Sb., Studium pro pedagoga volného času a vychovatele podle § 22, odst. 1, písm. b) zákona č. 563/2004 Sb.).
- Organizovat vzájemné výměny zkušeností vedení škol a školských zařízení (např. Den ředitelek MŠ, Den ředitelek a ředitelů ZŠ), preferovat příklady dobré praxe, zprostředkovávat stáže ředitelů i učitelů na jiných školách.
- Pro učitele zajišťovat v okresech tzv. Předmětové dny, např. Den učitelů dějepisu. Nejlepší metodické materiály zpřístupnit pedagogické veřejnosti na webových stránkách KCVJŠ.
- Prostřednictvím segmentu KCVJŠ – Jazyková škola s právem státní jazykové školy pomáhat středním školám v jazykovém vzdělávání v rámci programu MŠMT – EU peníze středním školám.
- Pokračovat v konzultační činnosti pro cizince připravující se na Zkoušky z českého jazyka pro trvalý pobyt v ČR, prostřednictvím jiných než konzultujících pedagogů zajišťovat i průběh vlastních zkoušek.
- Připravit a realizovat aktualizací studium pro výchovné poradce (nová legislativa, volba technických profesí, primární prevence). Poskytovat výchovným poradcům aktuální informace k volbě povolání prostřednictvím nově budovaného segmentu KCVJŠ – Informačně vzdělávací středisko pro potřeby trhu práce (Tylova 33).
- Napomáhat zřizovatelům škol a školských zařízení vyhodnocovat efektivitu DVPP.
- Poskytovat vedení škol a školských zařízení poradenství při procesu tvorby plánu profesního a osobnostního rozvoje pedagogických pracovníků.
- Věnovat vyšší pozornost i dalšímu vzdělávání nepedagogických pracovníků (školníci, školní jídelny, sekretářky, účetní, hospodářky).
- Pokračovat v osvědčeném systému Programových nabídek KCVJŠ. Školám a školským zařízením je nabízeno cca 200 vzdělávacích programů na pololetí v těchto oblastech: Řízení, Pedagogika a psychologie, Speciální pedagogika, Předškolní vzdělávání, Zájmové vzdělávání, 1. st. ZŠ, Anglický

jazyk, Německý jazyk, Ruský jazyk, Francouzský jazyk, Jazykové kurzy pro pedagogy, Matematika, Informatika a výpočetní technika, Fyzika, Chemie, Biologie, Přírodopis, Ekologie a pěstitelství, Zeměpis, Český jazyk, Dějepis, Základy společenských věd a občanská výchova, Hudební výchova, Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Člověk a svět práce, Odborné předměty pro střední školy, Tematické exkurze, Exkurze pro samoplátce, Akce na klíč.

- Rozšiřovat nabídku kombinovaných kurzů DVPP za podpory vlastních e-learningových produktů.
- Udržet činnost dalších středisek KCVJŠ (Ediční středisko a půjčovna školních videoprogramů, Knihovna, informační a softwarové středisko, Středisko digitálních technologií a videostudio).
- Zajistit provoz okresních pracovišť KCVJŠ v Domažlicích, Klatovech, Tachově a částečně v Rokycanech.

Pro pedagogy škol byla realizována řada seminářů DVPP, které byly poskytovány na základě zjišťování potřeb učitelů. Pedagogičtí pracovníci v průběhu školního roku zcela jednoznačně upřednostňují krátkodobé semináře a školení před ostatními formami kurzů. Těch se zúčastňují zejména v době letních prázdnin.

Pedagogové stále vyhledávají zejména semináře k přípravě, tvorbě a realizaci ŠVP. Zejména na ně by mohly navazovat další fáze - metoda názorného příkladu (hospitace, návštěvy škol), vzájemného učení, monitorování dosažených kompetencí a spolupráce učitelů i celých škol (síťování), které by pomohly dovést získané vědomosti až na úroveň dovedností, umožnily by učitelům si dovednosti skutečně osvojit a plně uplatnit ve výuce a vzdělávání.

Přetrvávajícím problémem je řešení zástupů za pedagogy, kteří se zúčastňují zejména vícedenního nebo cyklického vzdělávání, jak z důvodu finančního, tak kvality výuky.

Pedagogičtí pracovníci z Plzeňského kraje využívají také vzdělávací nabídky **Národního institutu pro další vzdělávání**.

Od 1. ledna 2005 zřídilo MŠMT jako svoji přímo řízenou organizaci Národní institut pro další vzdělávání (NIDV) s celostátní působností, která má v jednotlivých krajských městech svá pracoviště. Tím je zajištěna srovnatelná kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) v celé ČR.

Hlavním posláním NIDV je komplexní celorepublikové zajištění úkolů v oblasti DVPP, které vyplývají z priorit státní vzdělávací politiky. V uplynulém období se jednalo zejména o tyto oblasti:

1. Tvorba a realizace vzdělávacích programů DVPP v prioritních oblastech dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.
2. Realizace probíhajících projektů ESF a příprava projektů nových.
3. Konzultační, poradenská a expertní činnost.
4. Mezinárodní spolupráce.

V následujících letech 2011 – 2015 NIDV naváže na výsledky své předchozí činnosti. Jeho hlavním úkolem bude řešení priorit státní vzdělávací politiky. Připravovaná koncepce bude zaměřena na následující činnosti:

1. Metodická a vzdělávací činnost.
2. Koncepční a analytická činnost.
3. Publikační, propagační a informační činnost.
4. Expertní, konzultační a poradenská činnost.
5. Činnost v oblasti mezinárodní spolupráce a projektů ESF.

Pracovníci DDM a SVČ využívají v oblasti dalšího vzdělávání také **Národní institut dětí a mládeže**, který společně s Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy realizuje od 1. dubna 2009 národní projekt s názvem „Klíče pro život -Rozvoj klíčových kompetencí v zájmovém a neformálním vzdělávání“, který je spolufinancován evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Cílem projektu je výrazné posílení celoživotního vzdělávání lidí pracujících s dětmi a mládeží a hlavně zkvalitnění systému podporujícího trvalý

a udržitelný rozvoj zájmového a neformálního vzdělávání. V hodnoceném období se díky projektům NIDM „Klíče pro život – průběžné vzdělávání“ a projektu KCVJŠ Plzeň „DVPP v Plzeňském kraji“ podařilo zařadit nejvíce pracovníků SVČ do vzdělávání.

Cíl:

Podporovat motivující systém profesního rozvoje pedagogických pracovníků

Navrhovaná opatření

II.2.2.1 Zvýšit kvalitu počátečního vzdělávání pedagogických pracovníků (průběžně):

- ve spolupráci se ZČU v Plzni posílit distanční a kombinované studium pro učitele bez požadované kvalifikace, a tím zvýšit prostupnost kvalifikací v různých druzích a stupních škol,
- prostřednictvím vědecké rady FPE ZČU v Plzni vytvářet podmínky pro možnost ovlivňování studijních programů,
- podporovat zvýšení prostupnosti kvalifikací v různých druzích a stupních škol.

II.2.2.2 Zvýšit kvalitu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (průběžně):

- podpořit zpřehlednění současného systému DVPP,
- motivovat pedagogické pracovníky v rámci DVPP ke vzdělávání zaměřené na problematiku uvedené v Dlouhodobém záměru ČR, II.2.2.3,
- využívat konzultační a metodické dny k podpoře různých forem spolupráce mezi školami ve sdílení dobré praxe.

Odměňování pedagogických pracovníků

I když se v posledních letech platová situace pedagogů zlepšovala, stále nedosahuje odpovídající výše.

S růstem požadavků na dovednosti a kompetence lidí vstupujících na trh práce rostou výrazně i požadavky na učitelskou profesi. Předpokladem úspěšně realizovaných změn ve školství je především kvalitní a motivovaný učitel. Platy učitelů tvoří nejvyšší podíl výdajů na vzdělávání. Přesto stále výrazně zaostávají za platy učitelů ve většině zemí OECD.

Práce učitele by měla být oceněna podle její skutečné kvality, nejen podle odsloužených let. Vliv na výši platu by mělo mít také zvyšování odborné kvalifikace prostřednictvím kurzů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Je však nutné stanovit přesná pravidla - např. kariérní řád, atestace.

Veškeré změny iniciující zvyšování platů učitelů jsou závislé na celkové ekonomické situaci v České republice.

a) Odměňování pedagogických pracovníků

Vývoj průměrného platu pedagogických pracovníků (dle typu škol a školských zařízení), porovnání s vývojem v ČR:

Typ školy, školského zařízení	Průměrný měsíční plat pedagogických pracovníků (v Kč)			
	k 31. 12. 2007	k 31. 12. 2008	k 31. 12. 2009	k 31. 12. 2010
MŠ	19 144	20 089	20 973	20 192
ZŠ	24 247	25 208	26 790	25 516
ŠD a ŠK	17 572	18 267	18 987	18 586
ZUŠ	23 711	24 389	25 853	25 493
SVČ	20 917	21 612	23 027	21 849
SpMŠ	20 847	21 013	22 664	20 230
SpZŠ	25 258	25 384	26 726	25 045
Gym	26 215	26 518	27 817	27 035
SOU a SOŠ	24 268	25 079	26 279	25 952
VOŠ	25 419	26 762	28 223	28 251
DM	19 336	19 543	20 939	21 339
DD	20 086	20 684	21 199	20 322
Celkem	23 043	23 817	25 084	24 174

	Průměrný měsíční plat pedagogických pracovníků (v Kč)			
	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
Plzeňský kraj	23 043	23 817	25 084	24 174
Česká republika	23 048	23 777	25 053	24 178
Podíl PK/ČR	99,98%	100,17%	100,12%	99,98%

Porovnání průměrných hrubých mezd pedagogických pracovníků v Plzeňském kraji a průměrných hrubých mezd v ČR:

	Průměrný měsíční plat (v Kč)			
	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
Pedagogičtí pracovníci v PK	23 043	23 817	25 084	24 174
Česká republika	20 957	22 593	23 488	23 951
Pedagog. prac. PK/ČR	109,95%	105,42%	106,79%	100,93%

Průměrný plat pedagogických pracovníků škol a školských zařízení na území Plzeňského kraje se ve sledovaném období neodchyluje od průměru, který byl dosažen v ČR. Výraznější rozdíl je zaznamenán proti průměrné hrubé mzdě za celou ČR. Ve srovnání s rokem 2008 došlo k nárůstu průměrného platu pedagogických pracovníků o více než 1 tis. Kč měsíčně, což bylo částečně způsobeno změnou tarifní tabulky. Současně byly pro rok 2009 navýšeny prostředky ve výši 4,5 mld. Kč účelově určené na posílení úrovně nenárokových (tj. motivačních) složek platů pedagogických pracovníků regionálního školství s cílem umožnit ředitelům škol a školských zařízení lépe ocenit pedagogické pracovníky dosahující dlouhodobě kvalitních výsledků pedagogické práce, zejména v oblasti přípravy, nebo realizace kurikulární reformy, a to bez ohledu na počet let pedagogické praxe. Jednalo se o pokračování rozvojového programu z roku 2008, ve kterém byly poskytnuty prostředky ve výši 0,5 mld. Kč.

V roce 2010 naopak došlo ke snížení průměrného platu. Celkové rozpočtové zdroje určené pro regionální školství Plzeňského kraje vymezené normativním rozpisem prostřednictvím republikových normativů se zapojením účelových finančních prostředků rozvojových programů, zejména programu na podporu krajských specifík s ohledem na hustotu osídlení nedosahovaly výše roku 2009. Rozpočet pro rok 2010 byl restriktivní ve všech oblastech (NIV, platy, OON, ONIV, limit počtu pracovníků). Rozvojový program pro posílení motivačních složek platu pedagogických pracovníků nebyl v roce 2010 vyhlášen.

Výše průměrného měsíčního platu je ovlivněna mnoha faktory, především skladbou škol a školských zařízení zřizovaných krajem a obcemi na území Plzeňského kraje, vyšší nenárokové složky platu a dalšími (např. věkovým složením zaměstnanců).

Vývoj nenárokových složek platu pedagogických pracovníků (dle typu škol a školských zařízení), porovnání s vývojem v ČR:

Typ školy, školského zařízení	Průměrné měsíční nenárokové složky platu pedagogických pracovníků (v Kč)			
	k 31. 12. 2007	k 31. 12. 2008	k 31. 12. 2009	k 31. 12. 2010
MŠ	1 776	2 644	3 128	2 279
ZŠ	2 327	3 121	4 049	2 538
ZUŠ	2 767	3 362	4 068	3 164
SVČ	3 070	3 519	4 207	3 099
SpMŠ	2 174	2 913	4 022	1 900
SpZŠ	3 019	3 513	4 186	2 544
Gym	3 428	3 668	4 362	3 194
SOU a SOŠ	2 746	3 388	4 065	3 284
VOŠ	2 990	3 896	4 416	3 853
DM	1 690	2 135	2 616	2 289
DD	1 586	2 676	2 524	1 710
Celkem	2 384	3 081	3 780	2 641

	Průměrné měsíční nenárokové složky platu pedagog. pracovníků (v Kč)			
	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
Plzeňský kraj	2 384	3 081	3 780	2 641
Česká republika	2 354	2 914	3 626	2 569
Podíl PK/ČR	101,27%	105,73%	104,25%	102,80%

b) Vývoj počtu přepočtených pedagogických pracovníků

Vývoj přepočteného počtu pedagogických pracovníků (dle typu škol a školských zařízení), porovnání s vývojem v ČR:

Typ školy, školského zařízení	Přepočtený počet pedagogických pracovníků			
	k 31. 12. 2007	k 31. 12. 2008	k 31. 12. 2009	k 31. 12. 2010
MŠ	1 177,988	1 216,382	1 279,394	1 360,876
ZŠ	2 908,415	2 863,734	2 831,808	2 813,904
ŠD a ŠK	344,964	351,637	360,794	366,250
ZUŠ	404,872	415,805	423,762	436,824
SVČ	94,644	91,700	92,484	94,919
SpMŠ	33,119	34,715	34,548	35,299
SpZŠ	335,352	332,979	332,864	332,063
Gym	382,564	389,270	390,469	388,150
SOU a SOŠ	1 542,592	1 517,415	1 504,597	1 490,016
VOŠ	57,806	55,633	55,556	57,715
DM	153,784	142,807	133,207	128,421
DD	168,568	168,615	175,644	175,559
Celkem	7 853,588	7 844,834	7 878,335	7 942,888

	Přepočtený počet pedagogických pracovníků			
	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
Plzeňský kraj	7 853,588	7 844,834	7 878,335	7 942,888
Česká republika	147 063,028	146 160,246	145 578,465	145 942,258
Podíl PK/ČR	5,340%	5,367%	5,412%	5,442%

Vývoj přepočteného počtu pedagogických pracovníků v Plzeňském kraji koresponduje s průběhem ČR. Po poklesu v roce 2008 dochází v Plzeňském kraji k nárůstu pedagogických pracovníků, zejména vlivem zavádění ŠVP a nárůstu individuálních integrací s podporou pedagogické asistence.

Cíl:

Postupně přibližovat platové postavení pedagogických pracovníků ostatním vysokoškolsky vzdělaným skupinám obyvatel ČR

Navrhovaná opatření

II.2.2.4 Realizovat postupné navyšování platů pedagogických pracovníků v souladu s platnou legislativou (průběžně).

II.2.3 Rovné příležitosti ve vzdělávání

Inkluzivní vzdělávání

Inkluzivní vzdělávání je založeno na organizaci vzdělávání v běžné škole, která umožňuje vzdělávání všech žáků v souladu s jejich vzdělávacími předpoklady a potřebami, naplňuje koncept rovných příležitostí a nabízí adekvátní podporu v rámci vyučování všem žákům bez ohledu na jejich individuální rozdíly s cílem maximálně rozvinout jejich vzdělávací potenciál.

V souvislosti s postupujícím trendem inkluzivního vzdělávání je třeba podpořit připravenost škol na tuto formu vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami ze strany MŠMT. Klíčovou aktivitou v oblasti inkluzivního vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami je realizace **Národního akčního plánu inkluzivního vzdělávání**, který byl schválen vládou dne 15. března 2010.

V Plzeňském kraji stále stoupá potřeba úvazků asistentů pedagoga v základních školách, které potřebují vytvářet podmínky pro přijetí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Nikdo ze speciálních pedagogů se nebude bránit inkluzi za předpokladu, že pro ni budou ve školách připraveny vhodné podmínky (materiální, personální i finanční) a že její realizace začne teprve po odborné diskusi pedagogické a odborné, ale současně i po diskusi celospolečenské. Současně se nesmí jednat o inkluzi násilnou, ale musí být rodičům ponechána možnost volby, protože ne pro každé dítě či žáka je integrace nebo inkluze tím nejvhodnějším způsobem vzdělávání.

Dne 20. 1. 2011 se konala konference „Inkluzivní vzdělávání“ za účasti odborníků z praxe, zástupců Asociace speciálních pedagogů, úředníků krajského úřadu, ředitelů a ředitelky škol zajišťujících vzdělávání žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami i „běžných škol“, vedoucích pracovníků poradenských zařízení. Na základě odborné diskuse bylo vydáno stanovisko účastníků konference:

1. Současný systém vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami vyžaduje určité proměny. Nebráníme se změnám a novým přístupům. Považujeme ale za maximálně důležité, aby všechny změny probíhaly především s ohledem na potřeby všech dětí, žáků a studentů - se zdravotním postižením, žáků tzv. hraničních, žáků nadaných, žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí, ale i žáků bez jakéhokoliv handicapu, kteří nemají žádné speciální potřeby.
2. Většina „běžných“ základních škol není na inkluzivní vzdělávání připravena – nemá potřebné finanční a s tím související materiální zázemí. Učitelé na „běžných“ základních školách ve většině případů nespĺňují odbornost získanou studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřeném na speciální pedagogiku. Současný systém přípravy pedagogů považujeme v tomto smyslu za nedostačující. Pedagogické fakulty by proto měly své vzdělávací programy pro učitele „běžných“ základních škol přizpůsobit současným potřebám a důsledně připravovat budoucí pedagogy na situace, do nichž se budou dostávat v souvislosti se vzděláváním dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami.
3. Navrhujeme provést podrobnou analýzu současného stavu vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a následně zahájit práci na tvorbě koncepce základního vzdělávání jako celku s ohledem na nutnost podpory inkluzivního vzdělávání, ke kterému se ČR zavázala podepsáním Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.
4. Do diskuse o budoucím vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami v běžném a speciálním školství je bezpodmínečně nutné zahrnout také pedagogické pracovníky „běžných“ základních škol a zákonné zástupce žáků.
5. Problematiku dětí, žáků a studentů ze sociálně znevýhodněného prostředí je nezbytné řešit především vybudováním kvalitního systému sociálních služeb rané péče, podporou institucí a organizací nabízejících pomoc

rodinám s nízkým socioekonomickým statusem přímo v terénu, dát širší prostor osvětě. Na tyto aktivity pak bude možné navázat ve školním prostředí. Do systémové péče o žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí je nutné zapojit asistenty z příslušných minorit, či etnik za účelem zefektivnění péče. Jakákoliv restriktivní a neobjektivní úřední opatření vždy povedou k emotivním reakcím – mohou přispět k eskalaci xenofobního chování ve společnosti.

6. Inkluze, má-li být úspěšná, musí splňovat tyto podmínky:

- **Odbornost** po stránce kvalifikace i po stránce zajištění podmínek legislativních, organizačních, prostorových, finančních a materiálních.
- **Individualizaci** – každé dítě, žák a student má právo na vzdělávání v souladu se svými speciálními vzdělávacími potřebami s ohledem na aktuální míru zdravotního postižení či sociálního znevýhodnění.
- **Perspektivnost:**
  - u každého dítěte, žáka a studenta je nezbytné vycházet z prognózy jeho vývoje,
  - u každé školy je nutné pracovat s efektivním výhledem do budoucna s ohledem na šíři žákovské základny.
- **Přiměřenou finanční náročnost** – maximální využití stávajících podmínek škol, promyšlené organizační opatření.
- **Legislativní změny** v oblasti financování, kvalifikovanosti a odbornosti pedagogů, stanovení maximálního počtu dětí, žáků a studentů ve třídách, maximálního počtu inkludovaných žáků v jedné třídě.
- **Potřebnou pravidelnou osvětou otevřít cestu pro celospolečensky pozitivní vnímání inkluze.**

Navrhovaná opatření

- II.2.3.1 Provést analýzu současného stavu vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami v Plzeňském kraji a ve spolupráci s Asociací speciálních pedagogů ČR pracovat na tvorbě koncepce základního vzdělávání jako celku s ohledem na nutnost podpory inkluzivního vzdělávání.
- II.2.3.2 Aktivně se podílet na tvorbě legislativních norem - změny v oblasti financování, kvalifikovanosti a odbornosti pedagogů.
- II.2.3.3 Upozorňovat na souvislost školních výsledků se sociálním postavením, hledat možné cesty ke zlepšení situace.
- II.2.3.4 Vytvářet podmínky pro multikulturalitu ve vzdělávání jako prevenci xenofobie a rasismu a předčasných odchodů ze vzdělávání.
- II.2.3.5 Pravidelnou osvětou otevřít cestu pro společensky pozitivní vnímání inkluze.
- II.2.3.6 I nadále zachovat pro rodiče a zákonné zástupce možnost volby školy - zařazení žáka do školy samostatně zřízené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (mají bezesporu svoji nezastupitelnou roli v systému speciálního vzdělávání), ale stejně tak i integraci či inkluzi ve třídách "běžných" škol.

Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami

V uplynulém období byla realizována řada dílčích opatření směřujících k podpoře úspěšnosti vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, zejména pak žáků se zdravotním postižením. Jednalo se především o podporu zajištění kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, postupné vybavování škol bezbariérovými přístupy, další vzdělávání pedagogických pracovníků a asistentů pedagoga.

Plzeňský kraj stále klade velký důraz na optimalizaci sítě škol a školských zařízení pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami. V posledních letech se osvědčuje stále více spojení základního a středního vzdělávání do jednoho subjektu. Pro žáky, jejich rodiče, ale i pedagogy se tak vzdělávání

stává kontinuální. Žáci nepřecházejí na jinou školu, znají prostředí, pedagogy a možnosti středoškolského vzdělávání. Je to právě „jejich“ škola, kterou budou i po splnění povinné školní docházky dále navštěvovat. Věříme tomu, že tímto krokem se podaří zamezit i tomu, aby žáci po získání základního vzdělání nepokračovali ve vzdělávání a stali se pobírateli sociálních dávek. Plzeňský kraj vždy přihlíží k tomu, aby nebyla ohrožena dostupnost speciálních škol a školských zařízení. Zároveň i nadále podporuje účelnou integraci dětí se zdravotním i mentálním postižením do běžných základních či mateřských škol a integraci dětí ve školách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami určených dětem s jiným stupněm či typem postižení. Na integraci dětí se zdravotním postižením se podílejí pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra, která doporučují formu integrace žáka, míru podpůrných opatření, potřebnost asistenta pedagoga či materiálního vybavení. Zdůrazňujeme však integraci účelnou, protože pro každé dítě nemusí být integrace přínosem.

Vzhledem k maximální naplněnosti mateřských škol v PK je problematické zařazováním dětí se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných mateřských škol. V době nedostatku míst v mateřských školách nelze snížit počet dětí na třídu tak, aby došlo k bezproblémovému začlenění dětí se zdravotním postižením do běžných mateřských škol. Ve třídách s 28 dětmi nelze individuálně pracovat s integrovaným dítětem bez přítomnosti asistenta pedagoga. Kapacity speciálních mateřských škol jsou zcela naplněny. Od 1. 1. 2012 bude otevřena mateřská škola pro děti s autismem jako součást ZŠ a OŠ Zbůch, která by byla částečným řešením dané problematiky.

a) Děti, žáci a studenti se zdravotním postižením nebo znevýhodněním

Školy pro smyslově postižené žáky v Plzeňském kraji plní účel, pro který byly zřízeny. Tyto školy, kromě žáků z Plzeňského kraje, přijímají žáky i z Karlovarského a z části ze Středočeského kraje. Pro žáky s lehkým mentálním postižením zřizuje Plzeňský kraj, ale i obce či města v Plzeňském kraji, základní školy, kde jsou žáci vzděláváni podle RVP ZV – přílohy LMP. Školy jsou rozmístěny po Plzeňském kraji tak, aby nebyla ohrožena jejich dostupnost. Stejně tak i školy, kde jsou vzděláváni žáci se středně těžkým, těžkým mentálním a kombinovaným postižením. Na těchto školách jsou žáci vzděláváni podle vzdělávacího programu ZŠS. Kromě samostatných škol jsou na školách zřízených pro jiný typ či stupeň postižení zřizovány „speciální třídy“. Při těchto školách fungují speciálně pedagogická centra, která jsou metodickými středisky pro odbornou pomoc dětem, žákům a studentům se speciálními vzdělávacími potřebami, jejich rodičům a pedagogům. SPC mají svoji strategickou polohu při školách pro různé typy postižení a zároveň mezi sebou spolupracují. Speciální pedagogové ze SPC působí i ve školách a provádějí osvětu mezi ostatními pedagogy.

V předchozích letech bylo dokončeno vyhledávání dětí a mladých lidí umístěných v ústavech sociální péče, kteří byli v minulosti osvobozeni od povinné školní docházky. Těžce mentálně postiženým žákům je určen jiný způsob vzdělávání. Jsou rozvíjeny ty schopnosti a dovednosti, které doporučí odborní lékaři a pracovníci školského poradenského zařízení. Děti se středně těžkým a těžkým mentálním postižením jsou vzdělávány v ZŠ speciální podle školních vzdělávacích programů vypracovaných podle RVP základní školy speciální nebo podle dohájícího Vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy a dohájícího Rehabilitačního vzdělávacího programu pomocné školy. Především u žáků s těžkým postižením a žáků s kombinovanými vadami je propojována oblast školství, zdravotnictví a sociální.

Základní škola a Mateřská škola při Fakultní nemocnici v Plzni reflektuje na potřeby Plzeňského kraje. Vychází vstříc žádostem pedagogicko-psychologických raden, speciálně pedagogických center a psychiatrů. Kromě zásadní péče o nemocné-hospitalizované děti a žáky na všech klinikách FN škola vzdělává děti a žáky i jinak zdravotně znevýhodněné nebo zdravotně postižené. V kategorii zdravotně znevýhodněných jsou děti a žáci zdravotně oslabení (respirační onemocnění, alergie, snížená imunita), žáci dlouhodobě těžce nemocní (astmatici, diabetici, epileptici, kardiaci, děti po onkologických onemocněních atd.), žáci zdravotně postižení s vývojovými poruchami učení, s ADHD, ADD, ODD, lehčími formami PAS. Všichni tito žáci navštěvují tzv. zdravotní třídy. Žáci zdravotně postižení těžkými vývojovými poruchami chování jsou vzděláváni v tzv. etopedických třídách. Děti a žáci těžce psychicky nemocní navštěvují tzv. psychiatrické třídy. Na této škole

byla v roce 2008 vytvořena koncepce autistických tříd pro žáky s vysoce funkčním autismem. Jedná se o jediné zařízení tohoto typu v celém kraji. Propojenost školství a zdravotnictví je zde intenzivní. Děti a žáků s duševními problémy přibývá, proto jim je věnována nutná odborná péče.

Na našich školách je stále rozšířenější potřeba pedagogické asistence ve třídách pro žáky se zdravotním postižením i pro žáky se sociálním znevýhodněním.

V Plzeňském kraji je věnována velká pozornost problematice autismu. Žáků s autismem či PAS v posledních letech neustále přibývá. Plzeňský kraj reaguje na zvyšující se počet žáků s tímto postižením zřizováním nových tříd pro žáky s autismem či PAS. Především se této problematice věnuje SPC při základní a odborné škole, Zbůch, kde působí krajský koordinátor poradenských služeb pro klienty s autismem.

Na základě dosavadní spolupráce Odboru školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Plzeňského kraje s Odborem speciální pedagogiky Ministerstva školství, mládeže a sportu Bádenska-Württemberska v oblasti speciálního školství, vstoupil ve školním roce 2008/2009 Plzeňský kraj a 2 školy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami do projektu Partnerství Comenius Regio. Projekt navazuje na dosavadní aktivity partnerských institucí a umožní prohloubení spolupráce zaměřením na konkrétní téma – přechod žáků s těžkým a kombinovaným zdravotním postižením ze školy do praktického života. Prostřednictvím společných odborných konferencí mohou oba regiony porovnat své systémy, přizpůsobit jednotlivé standardy, vyzkoušet různé koncepty a následně vytvořit i určitá kurikula. Účast na tomto projektu předpokládá zdokumentování stávajících standardů zmíněného přechodu žáků, zajištění diskursu, výměny stanovisek a postojů v rámci odborných příspěvků a následně také evaluaci – zhodnocení využitelnosti pro školy a pedagogické pracovníky. Do projektu je na české straně zapojen Plzeňský kraj, ZŠ a OŠ Zbůch, ZŠ a OŠ Horšovský Týn a SŠ Plzeň.

Výsledky dvouleté práce byly prezentovány rovněž širší odborné veřejnosti, a to na mezinárodní konferenci věnované speciální pedagogice, která se uskutečnila v květnu 2011 a na mezinárodním kongresu za účasti několika evropských zemí, který se konal rovněž v měsíci květnu 2011 v Německu. Zúčastnili se ho zástupci německého i českého projektového týmu.

O zkušenostech z projektové práce a jejích výsledcích je na základě zpracované dokumentace vytvořena sbírka materiálů (jak v němčině – jednacím jazyce projektu - , tak v češtině), která bude poskytnuta ostatním institucím zabývajícím se vzděláním a speciálně pedagogickou péčí o děti a mládež s těžkým a kombinovaným zdravotním postižením v obou zemích.

Všechny školy pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami i nadále umožňují studentům vysokých škol, vyšších odborných škol i středních škol absolvování odborné praxe ve svých zařízeních.

Požadavky škol a školských zařízení na zkvalitnění technického vybavení jsou realizovány na základě finančních možností Plzeňského kraje.

Plzeňský kraj podpořil přehlídky (Nepečené moučníky, Chodský kvítí, a další) určené žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

V měsíci červnu 2010 pořádala Základní škola a Mateřská škola pro zrakově postižené, Plzeň, 15. ročník sportovních her zrakově postižené mládeže. Sportovní hry se uskutečnily pod záštitou tehdejší hejtmanky Plzeňského kraje MUDr. Doc. Milady Emmerové. Csc.

Sportovní hry zrakově postižené mládeže přispívají k objevení talentů pro paralympijský sport. Motivují k dalšímu sportovnímu snažení, a tím k smysluplnému využívání volného času, posilování sebevědomí,

spolupráce v týmu, navazování nových přátelství, zařazování do společnosti. Sportovní hry zdravotně postižené mládeže mají svoji tradici, v jejich organizaci se pravidelně střídá dle stanoveného pořadí všech 6 škol pro zrakově postižené z celé České republiky.

Každoročně jsou organizována místní a krajská kola Atletického čtyřboje žáků základních škol praktických a základních škol speciálních. V roce 2011 zorganizovala MŠ a ZŠ Tachov celorepublikové kolo této atletické soutěže. Plzeňský kraj usiluje o podporu nadání a rozvoj talentu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

b) Děti, žáci a studenti se sociálním znevýhodněním

Děti a žáci se sociálním znevýhodněním představují skupinu, jejíž vzdělávání má probíhat především v běžných školách (pokud školské poradenské zařízení na základě vyšetření nedoporučí jinak, tj. pokud se vedle sociálního znevýhodnění nediagnosticskuje i zdravotní postižení). Do vzdělávání těchto žáků se promítají nejen předpoklady pro vzdělávání, ale současně i sociální podmínky rodin. Proto je nutné při řešení systémově postupovat i s dalšími resorty (MPSV) a ve spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi tak, aby byly řešeny nejenom následky, ale hlavně příčiny. Školské předpisy jim zaručují adekvátní podporu při vzdělávání. Chybí však efektivní motivační nástroje pro zvýšení zájmu rodin těchto dětí o školní úspěšnost a získání kvalifikace.

Ve školách jsou zřizovány přípravné třídy a také je využíván asistent pedagoga pro sociálně znevýhodněné žáky. Jako efektivní se jeví zařazení dětí se sociálním znevýhodněním do předškolní přípravy v co nejranějším věku.

Navrhovaná opatření

Děti, žáci a studenti se zdravotním postižením nebo znevýhodněním

II.2.3.7 Zabezpečovat personální a metodickou připravenost škol a školských zařízení k zajištění podmínek vzdělávání žáků se zdravotním postižením a jiným znevýhodněním (2014):

- podporovat ve spolupráci s KCVJŠ Plzeň a NIDV Plzeň další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti integrace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami,
- v rámci finančních možností podporovat zřízení funkce asistentů pedagogů ve výuce prioritně pro žáky s těžkým zdravotním postižením,
- poskytovat metodickou pomoc v příslušné oblasti,
- zapojovat se každoročně do programu MŠMT - vybavování škol a školských poradenských zařízení pomůckami kompenzačního a rehabilitačního charakteru pro žáky se zdravotním postižením.

II.2.3.8 Podpořit činnost škol samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením (2014):

- v rámci finančních možností podporovat zřízení funkce asistentů pedagogů ve výuce prioritně pro žáky s těžkým zdravotním postižením,
- poskytovat metodickou pomoc v příslušné oblasti,
- zapojovat se každoročně do programu MŠMT - vybavování škol a školských poradenských zařízení pomůckami kompenzačního a rehabilitačního charakteru pro žáky se zdravotním postižením,
- sjednotit a podporovat metodické, organizační a personální zajištění pro vzdělávání dětí a žáků s těžkým zdravotním postižením a kombinovaným postižením v těchto školách,
- podpořit jejich činnost jako vzdělávacích, metodických a koordinačních středisek k zajišťování vzdělávání žáků se zdravotním postižením a zajišťování opatření k podpoře inkluzivního vzdělávání dětí, žáků a studentů se SVP,
- stabilizovat síť škol samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením a v rámci optimalizace vždy dbát na jejich dostupnost,
- v případech organizačního začlenění do „běžných“ základních škol přistupovat k jednotlivým

subjektům škol samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením vždy individuálně.

II.2.3.9 Podpořit činnost krajských koordinátorů k zabezpečení logopedické péče a krajských koordinátorů pro oblast autismu (2014):

- zajistit metodickou podporu krajských koordinátorů logopedické péče a krajských koordinátorů pro oblast autismu,
- posílit a zkvalitnit personální obsazenost speciálně pedagogických center vzhledem k legislativním změnám.

Děti, žáci a studenti se sociálním znevýhodněním

II.2.3.10 Podpořit základní školy při zřizování přípravných tříd (2014).

II.2.3.11 Základní školy hlavního proudu vzdělávání systematicky připravovat na vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním - konzultace s ORP, vzdělávání ve spolupráci s KCVJŠ (průběžně).

II.2.3.12 Motivovat žáky se sociálním znevýhodněním ke vzdělávání ve středních školách prostřednictvím rozvojového programu MŠMT(průběžně).

Nadané děti, žáci a studenti

Práce s nadanými žáky ve školách je nesystematická. Vysoká naplněnost tříd v mateřských školách brání individuální péči, kterou by si tito žáci zasloužili.

Podpora nadaných žáků na základních školách se ve většině případů omezuje na zapojování žáků do školních a mimoškolních soutěží a olympiád. Problematika nedostatečné péče o nadané žáky souvisí s naplněností tříd a počtem integrovaných žáků ve třídách.

Nadaní žáci se vzdělávají v 6 a 8letých gymnáziích, což na jedné straně vede k využití jejich potenciálu, ale na druhé straně k jejich selekci od ostatních žáků.

V posledních letech v souvislosti s demografickým poklesem se dostává na 6 a 8letá gymnázia stále větší počet žáků s průměrnými studijními výsledky.

Ve vybraných pedagogicko-psychologických poradnách působí ve všech krajích v ČR poradenští psychologové a speciální pedagogové, kteří se zaměřují na poskytování poradenských služeb pro mimořádně nadané žáky, jejich rodiče i pedagogy. Byly vytvořeny nominační škály mimořádně nadaných dětí a žáků, které pomáhají v identifikaci těchto dětí a žáků již od mateřské školy. V roce 2010 byly v IPPP zahájeny práce na vytvoření diagnostického nástroje- testu kreativity pro mimořádně nadané děti a žáky. V roce 2009 byla přijata „Koncepte péče o mimořádně nadané děti a žáky pro období let 2009-2013“ zaměřená na rozšíření stávajícího systému identifikace nadaných.

PPP Plzeň ve spolupráci se školami a SVČ věnuje pozornost nejen žákům zdravotně oslabeným, ale i mimořádně nadaným, jejich identifikaci a nabídku vhodných vzdělávacích postupů tak, aby každý žák rozvíjel svůj potenciál na nejvyšší možnou míru. Při Institutu pedagogicko-psychologického poradenství ČR jsou ustaveny pracovní skupiny pro kariérové poradenství a péči o nadané žáky, v nichž má i Plzeňský kraj své zástupce.

Ve školním roce 2010/2011 dosáhli žáci středních škol Plzeňského kraje historických úspěchů. Tři stříbrné a dvě bronzové medaile získali na mezinárodních přírodovědných olympiádách. Z Mezinárodní fyzikální olympiády v Thajsku dovezl Martin Bucháček (Gymnázium L. Pika, Plzeň) stříbrnou medaili a Hynek Kasl (Gymnázium, Plzeň, Mikulášské nám. 23) medaili bronzovou. Také v Mezinárodní matematické olympiádě, která se uskutečnila v Nizozemí, dosáhli naši žáci na velmi cenná umístění. Anh Dung Le (Gymnázium, Tachov), nejlepší z českého týmu, získal stříbrnou medaili a Michael Bílý (Gymnázium Jaroslava Vrchlického, Klatovy) medaili bronzovou. Z Mezinárodní olympiády v programování v Thajsku přivezl vynikající stříbrnou medaili Filip Hlásek (Gymnázium, Plzeň, Mikulášské nám. 23).

Středisko služeb školám, Plzeň, Částkova 78, realizuje v Plzeňském kraji projekt Podpora talentovaných žáků v Plzeňském kraji podpořeného z OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (1.2 Rovné příležitosti dětí a žáků, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami). Finalisté krajských kol předmětových a uměleckých soutěží měli možnost bezplatně se zúčastnit Odborných kempů přírodovědných oborů, Odborných kempů společenskovední oborů a Odborných jazykových kempů v letech 2010 a 2011 a Letních hudebních kurzů v roce 2011.

V roce 2011 byl vyhlášen v našem kraji dotační program Talent 2011, jehož cílem bylo podporovat a rozvíjet talent a zájem žáků středních škol o přírodovědné, společenskovední a jazykové obory, rozvíjet péči o nadané děti a mládež ve středních školách, podporovat pedagogy středních škol, kteří se systematicky věnují nadaným žákům a žákům s mimořádným zájmem o obor prostřednictvím přípravy na jednotlivá kola předmětových soutěží vyhlašovaných MŠMT ČR, zlepšovat materiální vybavení středních škol pro práci s nadanými žáky, posílit zájem žáků, pedagogů a škol o účast v soutěžích, zvyšovat kvalitu těchto soutěží.

Navrhovaná opatření

II.2.3.13 Podporovat finančně mimořádně nadané žáky a jejich pedagogy (2012-2016):

- finanční podpora udržitelnosti projektu Podpora talentovaných žáků v Plzeňském kraji (podpora stimulujících mimoškolních aktivit – odborné kempy, kurzy),
- finanční podpora pedagogů nadaných žáků z rozpočtu Plzeňského kraje a z kvalitnění vybavení středních škol vyhlašováním dotačního programu Plzeňského kraje Talent (podpora škol, jejichž žáci dosahují vynikajících výsledků v celostátních a mezinárodních kolech soutěží),
- finanční podpora systému okresních a krajských kol předmětových, uměleckých a sportovních soutěží v rámci Podpory zájmové činnosti v Plzeňském kraji, tj. dofinancování soutěží z rozpočtu Plzeňského kraje nad rámec dotace poskytnuté z rozvojového programu MŠMT,
- prostřednictvím rozvojového programu MŠMT Hodnocení žáků a škol podle výsledků v soutěžích – Excellence středních škol – podporovat školy (resp. pedagogy škol), které dosahují výborných výsledků v soutěžích vyhlašovaných MŠMT.

II.2.3.14 Uplatňovat **systematickou podporu mimořádně nadaných žáků** (poradenská podpora nadaných, individualizovaná výuka, úpravy vzdělávacích programů, stipendia, soutěže, zahraniční výměna zkušeností atd.) (průběžně):

- podpořit příklady dobré praxe zavádění různých modelů integrovaného vzdělávání mimořádně nadaných žáků.

Děti, žáci a studenti národnostních menšin, cizinců a azylantů

V oblasti vzdělávání cizinců se MŠMT řídí aktualizovaným Plánem integrační politiky a v roce 2010 podpořilo rozvojovým programem začleňování žáků - cizinců ze třetích zemí i azylantů a zemí EU.

Mateřské školy v Plzeňském kraji zajišťují maximální otevřenost a dostupnost předškolního vzdělávání všem dětem předškolního věku bez ohledu na to, jakého je dítě původu a rasy. Kompenzují nerovnoměrný vývoj dětí s odlišným jazykovým zázemím před vstupem do základní školy. Novela školského zákona umožnila zjednodušit podmínky pro přijímání dětí cizinců do předškolního vzdělávání.

Začlenění dětí s cizí státní příslušností do předškolního vzdělávání

školní rok 2008/2009	školní rok 2009/2010	školní rok 2010/2011
332	286	263

Zdroj: výkaz o mateřské škole S1-01 k 30. 9. 2008, 2009, 2010

V rámci projektu ESF Střediska integrace menšin byla vytvořena metodika práce se žáky ze zemí EU a metodika práce pro žáky z třetích zemí. Vznikly modelové programy pro **základní školy** jak postupovat, pokud do školy nastoupí tito žáci, jak je třeba připravit pedagogy v oblasti jazykových a kulturních kompetencí. V Plzeňském kraji se problematice cizinců věnují na 26. základní škole Plzeň, Skupova 22, příspěvková organizace.

Začlenění žáků s cizí státní příslušností do základního vzdělávání

školní rok 2008/2009	školní rok 2009/2010	školní rok 2010/2011
971	932	913

Zdroj: výkaz o základní škole S3-01 k 30. 9. 2008, 2009, 2010

Začlenění žáků s cizí státní příslušností do středních škol

školní rok 2008/2009	školní rok 2009/2010	školní rok 2010/2011
463	527	559

Zdroj: výkaz o střední škole S8-01 k 30. 9. 2008, 2009, 2010

Děti, žáci a studenti národnostních menšin, cizinců a azylantů

II.2.3.15 Podpořit výuku českého jazyka jako cizího jazyka (2015):

- doporučit pedagogickým fakultám zařazení problematiky výuky českého jazyka jako cizího jazyka,
- administrativně zajistit rozvojové programy MŠMT týkající se problematiky cizinců.

Zlepšení klimatu ve školách a školských zařízeních

Plzeňský kraj má významný podíl v oblasti primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na území kraje. Od roku 2003 vyhlašuje dotační programy zaměřené na podporu primární prevence rizikového chování dětí a mládeže.

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže představuje aktivity především v oblasti drogových závislostí, alkoholismu a kouření, kriminality, virtuálních drog, patologického hráčství, záškoláctví, všech forem násilného chování, šikany, xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu.

Systém organizace a řízení primární prevence rizikového chování u žáků:

- MŠMT
- Krajské úřady – krajský školský koordinátor prevence
- Metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně
- Škola – školní metodik prevence

Dotační program "Podpora preventivních aktivit a výchovy k toleranci" a vyplacené částky za jednotlivé roky jsou uvedeny v kapitole II.2.8 Dotační programy Plzeňského kraje pro oblast školství, mládež a sport.

MŠMT vyhlásilo dotační program na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování v období 2010–2012. Dotaci pro kalendářní rok 2010 obdrželo 6 žadatelů s působností v Plzeňském kraji v celkové výši 489 400 Kč (do částky nejsou započítány projekty žadatelů s nadregionální působností). V roce 2011 získalo dotaci 5 žadatelů s působností v Plzeňském kraji v celkové výši 896 tis. Kč (do částky nejsou započítány projekty žadatelů s nadregionální působností).

Pedagogicko-psychologická poradna, Plzeň, Částkova 78 realizuje od roku 2009 projekt „**KPZ – Komplexní zajištění primárně preventivních a intervenčních aktivit na MŠ, ZŠ, SŠ**“.

Hlavním cílem projektu je:

- napomoci sociálně znevýhodněným jedincům k inkluzi v běžných třídách,
- vytipovat děti a mládež, které by mohly selhávat ve školním prostředí,
- ukázat pedagogům správné postupy a metody pro práci s nimi,
- prací s celými skupinami a třídními kolektivy napomoci k včasné adaptaci dětí ve školním kolektivu,
- podporovat pocity sounáležitosti, bezpečí, ochotu pomáhat, spolupracovat, řešit konflikty, respektovat ostatní, potlačit projevy rasismu, xenofobie vůči minoritám,
- pracovat s dětmi se SPUCH, předcházet příčinám a mírnit negativní projevy poruch.

Cílem projektu je zajištění dostupnosti služeb preventivního a intervenčního charakteru ve všech regionech Plzeňského kraje a na všech stupních školského systému (MŠ, ZŠ, SŠ), vzdělávání školních metodiků prevence a dalších pedagogických pracovníků v problematice sociálně patologických jevů. Cílem je také vytvoření metodických materiálů, které budou moci školní metodici prevence i ostatní pedagogové ve školách využívat, a programů primární prevence, které dosud nebyly realizovány. Metodické materiály, školení pro školní metodiky prevence a další důležité informace jsou zveřejněny na webových stránkách projektu (www.kapezet.cz).

Projekt je realizován od března 2009 do března 2012. Rozpočet projektu pro celé období je 16 411 660 Kč. Projekt je v ČR ojedinělý. Je založen na profesionalitě, odbornosti, důvěryhodnosti, provázanosti s dalšími systémovými prvky, nízkoprahovosti, finanční dostupnosti, rychlém a flexibilním poskytování služeb atd. V tomto směru je výše uvedená pedagogicko-psychologická poradna v některých lokalitách kraje jediným funkčním zařízením v oblasti prevence sociálně patologických jevů.

Rozšíření intervenční základny PPP umožnilo širší, systémovější a kvalitnější zajištění primární prevence a intervence na celém území Plzeňského kraje. Navýšení počtu odborných pracovníků (8 metodiků prevence, kteří působí ve všech regionech Plzeňského kraje, z původního počtu 3) věnujících se problematice prevence sociálně patologických jevů a intervence zabraňuje přetížení odborných pracovníků, umožňuje vzájemnou zastupitelnost a podpořit větší počet škol i žáků.

Webovými stránkami (www.kapezet.cz) je zajištěna lepší informovanost široké veřejnosti, je usnadněno i metodické vedení pedagogů.

Projekt eBezpečnost je od roku 2010 aktivitou Plzeňského kraje, jejímž cílem je prostřednictvím prevence minimalizovat možná nebezpečí související s využíváním internetu a mobilních komunikačních technologií. Cílovou skupinu představují zejména děti a mládež, ale také jejich rodiče a učitelé. Projekt eBezpečnost je realizován v rámci projektu Plzeňský kraj – bezpečný kraj. Projekt má vytvořeny vlastní webové stránky (<http://www.bezpecnykraj.cz/ebezpecnost/ebezpecnost.aspx>). Maskotem projektu eBezpečnost je velbloud E-mil. Celý projekt je finančně zajištěn z rozpočtu Plzeňského kraje.

V rámci tohoto projektu vychází články o rizicích, která souvisejí s používáním moderních technologií, v měsíčníku Plzeňský kraj.

V roce 2011 je realizováno vzdělávání celých pedagogických sborů základních a středních škol Plzeňského kraje v této problematice. Ve středu 27. dubna 2011 se uskutečnil v budově Krajského úřadu Plzeňského kraje seminář určený pro lektory, kteří budou následně seznamovat pedagogické pracovníky jednotlivých základních a středních škol v Plzeňském kraji s projektem eBezpečnost a zejména pak s hrozbami, které na uživatele internetu a komunikačních technologií číhají, a možnými způsoby jejich minimalizace. Pro tyto

účely vytvořili metodici prevence v PPP plakáty a brožury pro pedagogické pracovníky i pro rodiče. Ty jsou distribuovány do škol. Manuál pro učitele Kyberšikana a Rodičovské desatero virtuálního světa jsou k dispozici volně ke stažení na webových stránkách projektu (<http://www.bezpecnykraj.cz/infomaterialy-projektu-ebezpecnost.aspx>).

V rámci projektu eBezpečnost byl vytvořen a na webových stránkách projektu spuštěn rovněž online kvíz o ceny (<http://www.bezpecnykraj.cz/soutezni-kviz/>).

Navrhovaná opatření

IV.2.3.16 Vytvářet příznivé školní prostředí ke zmírnění společensky nežádoucích či nebezpečných jevů:

- podpořit vytváření školních preventivních strategií a jejich realizaci jako součást ŠVP – zaměřených na drogy, alkohol, šikanu a další rizikové chování, a podporovat realizaci preventivních programů ve školách a zařízeních pro volný čas dětí a mládeže s využitím finančních prostředků i z dalších zdrojů např. ESF (průběžně).

IV.2.3.17 Zkvalitnit programy specifické primární prevence realizované školami a školskými zařízeními a nestátními neziskovými organizacemi:

- zajistit poskytovatelům a příjemcům programů primární prevence cílené vzdělávání a metodické materiály s využitím finančních prostředků i z dalších zdrojů (průběžně).

IV.2.3.18 Vytvářet podmínky pro poskytování kvalitních služeb na všech úrovních systému primární prevence rizikového chování (od 2012):

- zajistit služby metodiků prevence v PPP všem stupňům škol (MŠ, ZŠ, SŠ) ve všech regionech PK i po skončení projektu PPP „KPZ – Komplexní zajištění primárně preventivních a intervenčních aktivit na MŠ, ZŠ, SŠ“ s využitím finančních prostředků i z dalších zdrojů.

II.2.4 Systém poradenství ve školství

Pedagogicko-psychologické poradenství

Poradenskou činnost v Plzeňském kraji zabezpečují Pedagogicko-psychologická poradna Plzeň, která má svá pracoviště v jednotlivých okresech a šest speciálně pedagogických center (2 pro mentálně postižené, 1 pro tělesně postižené, 1 pro sluchově postižené, 1 pro zrakově postižené, 1 pro děti s vadami řeči). SPC mají působnost v Plzeňském kraji, některá zajišťují speciálně pedagogické služby i v Karlovarském kraji a části Středočeského kraje. PPP Plzeň formou akreditovaných akcí Krajského centra vzdělávání v Plzni realizuje tematické vzdělávací semináře zejména pro učitele a také pro výchovné poradce.

Připravuje také metodické a konzultační akce zaměřené na školní úspěšnost dítěte, výchovné problémy a budoucí uplatnění dítěte na trhu práce.

V SPC ZŠ a OŠ Zbůch se realizoval projekt Poradenské služby pro klienty s autismem a poruchami autistického spektra. V současné době byl SPC schválen navazující projekt Prohloubení a rozšíření podmínek edukace dětí s poruchami autistického spektra ve školách Plzeňského kraje, odborné a specifické vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti poruch autistického spektra a posílení kompetencí rodičů dětí s autismem. SPC velice úzce spolupracuje se školami pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, ale i s ostatními školami. V případě integrace těchto žáků vyhledává nejen vhodnou školu, ale i konkrétního pedagoga. Integrace je v případě autismu či PAS vždy problematická a ne vždy splní svůj účel.

Kariérové poradenství

PPP Plzeň se podílí i na výzkumu IPPP na testování talentovaných dětí. Zaměřuje se na výchovné, ale i kariérové poradenství. To je v Plzeňském kraji zajišťováno na školách výchovnými poradci ve spolupráci s Úřady práce, řediteli středních škol, zaměstnavateli a OŠMS KÚPK při tvorbě nabízených oborů a počtu přijímaných žáků v souvislosti s požadavky trhu práce.

Výchovní poradci na školách vykonávají standardní činnosti – kariérové poradenství a poradenská pomoc při rozhodování o další vzdělávací cestě žáka, vyhledávají žáky, jejichž vývoj a vzdělávání vyžadují zvláštní pozornost, zprostředkovávají diagnostiku speciálních vzdělávacích potřeb a diagnostiku intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, podílejí se na přípravě podmínek pro integraci žáků se zdravotním postižením, koordinují poradenskou službu těmto žákům a koordinují pro ně vzdělávací opatření. Dále se VP věnují metodické a informační činnosti pro pedagogy, žáky a zákonné zástupce žáků.

Školní poradenská pracoviště

Některé školy v Plzeňském kraji zřídily vlastní školní poradenská pracoviště. Ty ve většině případů sdružují výchovného poradce, školního metodika prevence, školního logopeda a školního psychologa či speciálního pedagoga. I když existence těchto pracovišť má své opodstatnění, je problém s jejich financováním. Doposud byla tato problematika řešena zapojením škol do IPn VIP Kariéra, který realizoval IPPP. Situaci by řešilo jeho další pokračování.

Navrhovaná opatření

Pedagogicko-psychologické poradenství:

II.2.4.1 Podpořit **systém metodického vedení školských a školních poradenských služeb** (2013).

- v rámci finančních možností navýšit počet poradenských pracovníků zajišťujících metodickou podporu školám a školským poradenským zařízením v souladu s legislativními změnami,
- zkvalitnit a podpořit metodické vedení prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků propojením stávajících datových zdrojů a informačních systémů (průběžně).

II.2.5 Ústavní a ochranná výchova

Plzeňský kraj je zřizovatelem 7 dětských domovů s kapacitou 290 lůžek. Dětem umístěným v dětských domovech Plzeňského kraje je věnována značná pozornost a péče. Ústavní péče je realizována v souladu se zákonem č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Život dětí v dětských domovech se stále více přibližuje životu dětí v rodinách, neboť každá rodinná skupina obývá samostatný byt, který je zařízen stejně jako byty běžných rodin a děti plní stejné povinnosti spojené s vedením domácnosti jako jejich vrstevníci. O děti pečují stálý tým pracovníků. Starší děti před opuštěním dětského domova obývají samostatně malometrážní byty, kde se učí samostatně žít, aby se po opuštění dětského domova zapojily bez problémů do běžného života. Plzeňský kraj totiž realizuje projekt „Krok do života 1“, na který získal finanční prostředky z OP LZZ. Cílem projektu je komplexní příprava mladých lidí na život, jejich zapojení do společnosti a uplatnění na trhu práce. Tato péče je realizována pomocí speciálních vzdělávacích a poradenských programů. Dalším cílem projektu je vytvoření a realizace speciálních rehabilitačních a poradenských programů pro mentálně postižené a sociálně zanedbané klienty. Dochází k inovaci vzdělávacích programů, které byly vytvořeny již v rámci předchozího projektu „Šance pro budoucnost“. S dobrou praxí byly a budou seznámeny ostatní kraje ČR. Dalším cílem projektu je vytvořit podklady pro změnu legislativy v oblasti systému následné péče.

Navrhovaná opatření

- II.2.5.1 Vytvářet podmínky pro život dětí v ústavní výchově tak, aby se bez problémů zařadily po opuštění dětského domova do společnosti - pokračovat v realizaci projektu "Krok do života1". Talentované děti podporovat, aby rozvíjely své dovednosti a schopnosti.
- II.2.5.2 Pokračovat ve spolupráci s institucemi, které se zabývají náhradní výchovou. Pravidelně uskutečňovat setkání s pracovníky orgánů sociálně právní ochrany dětí Plzeňského kraje (výměna zkušeností z oblasti náhradní péče, předávání zkušeností z realizace ústavní výchovy a náhradní rodinné péče, vzájemné seznámení s platnou legislativou, řešení problémů v této oblasti, jednotný postup při práci s biologickou rodinou dítěte apod.). Nadále využívat teoretické znalosti a praktické zkušenosti pracovníků orgánů sociálně právní ochrany dětí při realizaci projektu "Krok do života 1".
- II.2.5.3 Pokračovat ve zkvalitňování výkonu ústavní výchovy v dětských domovech Plzeňského kraje - realizovat pracovní setkání s řediteli a dalšími zaměstnanci dětských domovů za účasti odborných zaměstnanců krajského úřadu (ekonomická oblast, personální oblast, stravování atd.), podle možností realizovat setkání s odborníky MŠMT a dalšími odborníky zabývajícími se náhradní péčí.
- II.2.5.4 Zvyšovat kvalitu péče o zdravotně postižené a sociálně zanedbané děti. Za účasti odborníků hledat a vytvářet postupy pro vývoj zdravotně postižených dětí umístěných v ústavní výchově, aby se co nejlépe zařadily do běžného života. V odůvodněných případech umožnit přijetí sociálního asistenta. Se staršími mentálně a sociálně postiženými dětmi pracovat dle speciálních rehabilitačních a poradenských programů, které vznikly v rámci projektu "Krok do života 1". Vytvořit podklady pro změnu legislativy v oblasti systému následné péče a snažit se, aby se změna v této oblasti realizovala.

II.2.6 Další vzdělávání

Další vzdělávání je nedílnou složkou celoživotního učení, které zahrnuje veškeré učební aktivity, které mají za cíl rozvoj znalostí, dovedností a kompetencí. Na celoživotním vzdělávání se musí podílet celý vzdělávací systém. Nelze ho redukovat jen na učení ve vzdělávacích zařízeních. Vzdělávání by se mělo měnit v souvislosti se změnami a vývojem celé společnosti. Mělo by vycházet nejen z předmětů a učební látky, ale i ze zájmů, potřeb a zkušeností jedince. Netýká se jen povolání, ale i personálního rozvoje ve společenství ostatních lidí.

Principy celoživotního učení se uskutečňují postupně a v různých zemích odlišně. Jeho ucelený systém zatím nebyl vytvořen nikde, ale úspěšně se vyvíjí strategie. Podstatné je uznání nutnosti více investovat do lidských zdrojů, tedy i do vzdělávání. Z pedagogického hlediska jde zejména o umožnění učit se a vzdělávat se v každé životní fázi.

Výzkumy ukazují, že občané Evropské unie, navzdory rozdílům mezi jednotlivými zeměmi, převážně uznávají nutnost celoživotního učení. EU převzala iniciativu nejen v ekonomické sféře, ale i v oblasti vzdělávání. Dnes ho ovlivňuje pomocí různých programů, projektů a fondů. Dnešní dokumenty EU nejsou už jen deklamacemi, ale obsahují i časový plán plnění a určují odpovědnost a způsob monitorování. Vyhodnotit stav rozvoje celoživotního učení a vzdělávání v České republice, a tím i v jednotlivých krajích, není snadné. Při prováděných šetřeních (OECD, UNESCO, Eurostat a další) se měří většinou jen základní údaje (počet účastníků, vynaložené prostředky atd.), které ale nic nevyovídají o efektivitě učení a kvalitě získaných kompetencí. Ve většině ukazatelů figuruje ČR průměrně, až podprůměrně, především ve vzdělávání dospělých.

V důsledku čerpání evropských fondů lze očekávat mnoho pozitivních změn, které v souvislosti se zákonem č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů. Významné impulsy lze očekávat od realizace Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (čerpání 1,811 mld. eur z ESF), nebo od Strategie celoživotního učení schválené českou vládou v roce 2007.

Hlavní přínos Strategie CŽU spočívá ve sjednocení různých aspektů celoživotního učení a vytvoření jeho komplexní koncepce.

System uznávání výsledků dalšího vzdělávání

V roce 2006 byl schválen zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), který definuje způsob ověřování znalostí a dovedností získaných jinou než formální cestou. To umožňuje každému zájemci získat nebo si zvýšit stávající stupeň vzdělání nebo kvalifikaci. Tím začala být rozvíjena a naplňována Národní soustava kvalifikací (NSK). Soustava je naplňována dílčími kvalifikacemi, které jsou vytvářeny v úzké spolupráci se sociálními partnery (zaměstnavateli, reprezentanty z daného odvětví, zaměstnavatelskými organizacemi apod.) v sektorových radách.

Standardy dílčích kvalifikací je potřeba sladit s potřebami trhu práce. Bude i nadále třeba především aktivně anticipovat vývoj kvalifikačních požadavků trhu práce a v návaznosti na to nejen obsahově aktualizovat standardy dílčích kvalifikací. Úspěšně získané dílčí kvalifikace nahrazují po splnění jasně definovaných podmínek předchozí vzdělání na střední škole. Dílčí kvalifikace, které se skládají do kvalifikace úplné, tak umožní složit závěrečnou nebo maturitní zkoušku a získat stupeň vzdělání bez nutnosti splnění předchozí docházky. Tento systém propojuje počáteční a další vzdělávání.

Za slabou stránku v této oblasti je třeba považovat malou informovanost občanů o možnosti nechat si ověřit svoje znalosti a dovednosti složením zkoušky, nízkou míru stimulace občanů, ale též malou informovanost zaměstnavatelů o významu a výhodách využití systému uznávání v praxi. Za pozitivní krok je třeba považovat propojení uznávání kvalifikací s rekvalifikacemi. Dalším krokem musí být větší zapojení škol do systému uznávání, a to i včetně přípravy na zkoušky dle NSK. V tomto ohledu sehrává důležitou roli projekt UNIV 2 KRAJE navazující na předchozí projekt UNIV. V projektu UNIV byla podporována nabídka dalšího vzdělávání na školách dle aktuálních potřeb trhu práce. V roce 2009 na něj navázal projekt „UNIV 2 KRAJE“, jehož hlavním cílem je dále rozšířit činnost škol v oblasti přípravy a realizace dalšího vzdělávání na školách.

Navrhovaná opatření

II.2.6.1 Rozvíjet systém uznávání výsledků dalšího vzdělávání (průběžně):

- podílet se na rozvoji a aktualizaci NSK v souladu s potřebami trhu práce,
- posílit spolupráci se sociálními partnery, zlepšit informovanost veřejnosti o možnostech získávání dílčích kvalifikací,
- podporovat školy a školská zařízení v implementaci systému uznávání a rozšiřování jejich aktivit v oblasti dalšího vzdělávání.

Podpora systémových pilířů dalšího vzdělávání

V roce 2009 byl spuštěn projekt KONCEPT (Koncepte dalšího vzdělávání). Jeho hlavním cílem je analyzovat situaci v oblasti dalšího vzdělávání a na jejím základě navrhnout opatření k dalšímu rozvoji celé oblasti. I když je v některých oblastech dalšího vzdělávání nabídka bohatá, stále však chybí horizontální a vertikální propustnost vzdělávacího systému a možnost učit se podle potřeby v každé životní fázi.

Podpora v oblasti dalšího vzdělávání byla deklarována vyhlášením a realizací projektů v této oblasti. Především se jednalo o projekt Partnerství a kvalita, který byl realizován již v roce 2008 a byl zaměřen na prohloubení spolupráce mezi školami a zaměstnavateli a na zlepšení komunikace těchto partnerů. Na propojení počátečního a dalšího vzdělávání byly zaměřeny projekty Národní soustava kvalifikací, NSK 1 a NSK 2.

Pouze některé kraje se zapojily do projektu UNIV - Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení v síti škol poskytujících vzdělávací služby dospělým. Na tento projekt navázal projekt UNIV 2 KRAJE (Proměna škol v centra celoživotního učení). V tomto projektu je zapojeno 25 středních škol Plzeňského kraje, které vytváří modulové vzdělávací programy pro zájemce o další vzdělávání v místě jejich působení.

Centrum v Tylově ulici

Jedním z problémů, který v oblasti poskytování vzdělávacích služeb přetrvává, je zmapování jejich rozsahu a obsahu v Plzeňském kraji. Proto bude zřízeno při Krajském centru vzdělávání a Jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky, Plzeň, sady 5. května 42 Informačně – vzdělávací středisko Plzeňského kraje, Tylova 33, Plzeň. Aktivita informačně – vzdělávacího střediska budou zaměřeny především na:

- informace – komplexní přehled nabídky dalšího vzdělávání v Plzeňském kraji včetně monitoringu kvalifikačních potřeb na trhu práce v Plzeňském kraji, doplnění nabídky dalšího vzdělávání apod.,
- poradenství – poskytování poradenských služeb s cílem hledání optimální vzdělávací cesty, zprostředkovávání pracovní diagnostiky a získávání finanční podpory v této oblasti,
- vzdělávání – nabídky vzdělávacích služeb,
- další aktivity – marketing dalšího vzdělávání, spolupráce poskytovatelů vzdělávacích aktivit.

Navrhovaná opatření:

II.2.6.2 Podporovat kvalitu a nabídku dalšího vzdělávání (průběžně).

II.2.6.3 Přijímat opatření ke zvýšení účasti dospělých v dalším vzdělávání, v roce 2020 dosáhnout 15 %.

II.2.6.4 Větší pozornost věnovat propagaci systému dalšího vzdělávání, motivovat účast středních škol v tomto systému (průběžně).

II.2.7 Zefektivnění fungování státní správy a samosprávy ve školství

Vybudování krajského informačního systému

Na odboru školství Krajského úřadu Plzeňského kraje vznikla ve školním roce 2004 – 2005 Koncepce konzultačních dnů v místech obcí s rozšířenou působností. Hlavním důvodem realizace konzultačních dnů bylo a stále je zlepšení komunikace pracovníků Odboru školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Plzeňského kraje se školami, zřizovateli a odbory školství obcí s rozšířenou působností, účelné poskytování informací, konzultace problémů a předcházení negativním událostem. Konzultační dny jsou určeny ředitelům škol, starostům a představitelům obcí, ekonomickým pracovníkům škol, zástupcům odborů školství obcí s rozšířenou působností.

Kromě konzultačních dnů pořádá Odbor školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Plzeňského kraje pravidelné porady pro ředitele/ředitelky škol a školských zařízení zřizovaných krajem a pro vedoucí odborů školství obcí s rozšířenou působností. Ve spolupráci s Krajským centrem vzdělávání a Jazykovou školou Plzeň pořádá Setkání ředitelek a vedoucích učitelek mateřských škol v Plzeňském kraji. Kromě odborných přednášek a seminářů zde mají ředitelky mateřských škol a zejména vedoucí učitelky možnost vzájemné konzultace a předávání vlastních zkušeností z praxe. Zájem o účast na setkávání je vždy vysoký a poptávka překračuje nabídku.

Kladně hodnocené jsou také společné porady ředitelů základních uměleckých škol a domů dětí a mládeže bez rozdílu zřizovatele.

V souladu s projektem Zvýšení kvality řízení zřízených a založených organizací je záměr zřídit internetový portál pro řízení organizace s cílem zkvalitnění výměny informací mezi zřizovateli a organizacemi.

Snížení administrativní zátěže škol a školských zařízení

Administrativní činnosti, jak vyplývá z množství analýz a dalších ověřitelných zdrojů, patří mezi činnosti, které nejvíce zatěžují školy při jejich činnosti. Mezi nejčastěji zmiňovaná doporučení ředitelů škol na úpravy v legislativě lze zařadit především omezení platnosti správního řádu ve vztahu k množství úkonů, které z tohoto řádu pro školy vyplývají.

Plzeňský kraj se snaží o snížení administrativní zátěže ředitelů shromažďováním řady potřebných informací systémem KEVIS (Krajský Evidenční a Informační Systém).

Navrhovaná opatření:

II.2.7.1 Podílet se na připomínkování současné legislativy, která je v kompetenci MŠMT a navrhnout takové úpravy, které povedou ke snížení administrativního zatížení škol a školských zařízení zejména v oblasti přijímací řízení.

II.2.8 Dotační programy Plzeňského kraje pro oblasti školství, mládež a sport

Na základě usnesení Rady Plzeňského kraje byly v letech 2008 – 2011 vyhlášeny dotační programy, jejichž cílem je podpora zájmových, volnočasových, sportovních a preventivních aktivit dětí a mládeže Plzeňského kraje. Jedná se celkem o 7 dotačních programů:

1. Kluby otevřených dveří pro neorganizované děti a mládež v roce 2011 (775 tis. Kč)

Cílem programu je rozšířit a podpořit provoz klubů v organizacích pracujících s dětmi a mládeží, které jsou zřizovány Plzeňským krajem, obcemi, církvemi, občanskými sdruženími a jinými subjekty. Podporovat volnočasové aktivity v současných i v nově vzniklých klubech na území celého Plzeňského kraje, zejména v oblastech, které nejsou dostatečně pokryty činností zařízení pro zájmové vzdělávání dětí a mládeže. Snahou je smysluplným využitím volného času zajišťovat primární prevenci rizikového chování.

Skutečně vynaložené finanční prostředky z rozpočtu PK (v tisících Kč)

PROGRAM/ÚČEL	V ROCE (v tisících Kč)				CELKEM
	2008	2009	2010	2011	
Kluby otevřených dveří pro neorganizované děti a mládež/z toho získáno SVČ (DDM) (celková výše dotace z rozpočtu PK)	800/325	806/375	775/305	775/333	3 156
Celkem	800/325	806/375	775/305	775/333	3 156

Zdroj: Rozpočet Plzeňského kraje v letech 2008, 2009, 2010, 2011

2. Podpora mezinárodní spolupráce v oblasti mládeže a spolufinancování mezinárodních studijních programů v roce 2011 (775 tis.Kč)

Finanční prostředky slouží k podpoře mezinárodních projektů a výměn mládeže. Cílem tohoto programu je výchova mladých lidí k solidaritě, toleranci a porozumění prostřednictvím interkulturního vzdělávání. Zdokonaluje se jazyková vybavenost a dochází k odbourávání bariér při vzájemné komunikaci, což je důležitou součástí přípravy dětí a mládeže na soužití ve sjednocené Evropě. Cílem je také podpora spolupráce s partnerskými regiony Plzeňského kraje v oblasti školství a mládeže.

Skutečně vynaložené finanční prostředky z rozpočtu PK (v tisících Kč)

PROGRAM/ÚČEL	V ROCE (v tisících Kč)				CELKEM
	2008	2009	2010	2011	
Podpora mezinárodní spolupráce v oblasti mládeže a spolufinancování mezinárodních studijních programů (celková výše dotace z rozpočtu PK)	850	820	775	775	3 220
Celkem	850	820	775	775	3 220

Zdroj: Rozpočet Plzeňského kraje v letech 2008, 2009, 2010, 2011

3. Podpora preventivních aktivit a výchovy k toleranci v roce 2011 (400 tis. Kč)

Cílem programu je výchova mladých lidí k toleranci a porozumění, zlepšení povědomí o odlišných etnických a náboženských skupinách, a tím odbourávání bariér při vzájemné komunikaci. Zlepšení informovanosti v této oblasti by mělo přispět k potlačování xenofobních, antisemitských a rasistických projevů mezi mladými lidmi. V oblasti prevence-sociální komunikace je podpora zaměřena na rozvíjení osobnosti a vzájemnou komunikaci, na posílení role pedagogů v oblasti tvorby pozitivního sociálního klimatu, sebevzdělávání a vedení kolektivu k soužití bez negativních projevů chování. Program podporuje transformaci škol a školských zařízení na subjekty podporující zdraví a zdravý životní styl v uvedených oblastech a spolupráci s rodiči.

Skutečně vynaložené finanční prostředky z rozpočtu PK (v tisících Kč).

PROGRAM/ÚČEL	V ROCE (v tisících Kč)				CELKEM
	2008	2009	2010	2011	
Podpora preventivních aktivit a výchovy k toleranci (celková výše dotace z rozpočtu PK)	350	350	400	400	1 500
Preventivní programy realizované školami, školskými zařízeními	774	804	0	0	1 578
Celkem	1 124	1 154	400	400	3 078

Zdroj: Rozpočet Plzeňského kraje v letech 2008, 2009, 2010, 2011

4. Podpora tělovýchovy a sportu v Plzeňském kraji v roce 2011 (1,5 mil. Kč)

Cílem programu je podpořit vytvoření dostatečných možností volnočasových sportovních aktivit dětí a mládeže na území Plzeňského kraje. Finanční prostředky jsou poskytovány na činnost občanských sdružení a dalších subjektů provozujících pravidelnou sportovní činnost, jejíž součástí je jak sportovní příprava, tak utkání či vystoupení. Záměrem programu je také cíleně podporovat sportovní činnost mládeže nadregionálního charakteru, především příspěvím na licenční poplatky, startovné, nájemné sportovišť, cestovní náklady spojené s účastí družstev dětí a mládeže v soutěžích celokrajského, republikového a mezinárodního významu. Plzeňský kraj také finančně podporuje sportovní akce dětí a mládeže zaměřené na reprezentaci Plzeňského kraje a pořádání sportovních akcí celostátního a mezinárodního významu na území Plzeňského kraje.

5. „Výstavba víceúčelových hřišť s umělým povrchem a rekonstrukce povrchů tělocvičen a sportovních hal v Plzeňském kraji v roce 2011“ (8,5 mil. Kč)

Cílem programu je vytvoření dostatečné nabídky moderních sportovních a tělovýchovných zařízení pro obce a města v Plzeňském kraji. Vybudování sportovních zařízení, která budou mít charakter obecních sportovišť, využívaných v dopoledních hodinách školami a školskými zařízeními, odpoledne a ve volných dnech sportovními oddíly a sportující veřejností. Vytvoření regulérních podmínek pro míčové hry, které jsou zařazené do školních i klubových sportovních soutěží a poskytnutí podmínek pro zdravé sportování.

Skutečně vynaložené finanční prostředky z rozpočtu PK (v tisících Kč)

PROGRAM/ÚČEL	V ROCE (v tisících Kč)				CELKEM
	2008	2009	2010	2011	
I-Výstavba víceúčelových hřišť (celková výše dotace z rozpočtu PK)	13 000	11 000	8 500	8 500	41 000
N-Rozvoj tělovýchovy a sportu v PK (celková výše dotace z rozpočtu PK)	2 200	3 266	2 200	4 000	11 666
Celkem	15 200	14 266	10 700	12 500	52 666

Zdroj: Rozpočet Plzeňského kraje v letech 2008, 2009, 2010, 2011

6. „Handicap 2011“ (360 tis. Kč)

Cílem programu je podpora handicapovaných dětí a mládeže a jejich aktivit v oblasti vzdělávání, sportu a dalšího rozvoje.

Skutečně vynaložené finanční prostředky z rozpočtu PK (v tisících Kč)

PROGRAM/ÚČEL	V ROCE (v tisících Kč)				CELKEM
	2008	2009	2010	2011	
HANDICAP (celková výše dotace z rozpočtu PK)	0	0	550	360	910
Celkem	0	0	550	360	910

Zdroj: Rozpočet Plzeňského kraje v letech 2008, 2009, 2010, 2011

7. Nový dotační program Plzeňského kraje – Talent 2011 (200 tis. Kč)

Cílem programu je:

- podporovat a rozvíjet talent a zájem žáků středních škol o přírodovědné, společenskovední a jazykové obory,
- rozvíjet péči o nadané děti a mládež ve středních školách,
- podporovat pedagogy středních škol, kteří se systematicky věnují nadaným žákům a žákům s mimořádným zájmem o obor prostřednictvím přípravy na jednotlivá kola předmětových soutěží vyhlášených MŠMT ČR,
- zlepšovat materiální vybavení středních škol pro práci s nadanými žáky.

Příjemcem dotace mohou být střední školy z Plzeňského kraje (zřizované Plzeňským krajem, církevní i soukromé), jejichž žáci se umístí na 1. - 3. místě v celostátních kolech a na medailových pozicích v mezinárodních kolech předmětových soutěží, a to Matematické olympiády, Fyzikální olympiády, Chemické olympiády, Biologické olympiády, Soutěže v programování, Zeměpisné olympiády, Dějepisné olympiády,

Olympiády v českém jazyce, Soutěži v cizích jazycích, Středoškolské odborné činnosti (SOČ), Ekologické olympiády ve školním roce 2010/2011.

PROGRAM/ÚČEL	V ROCE (v tisících Kč)				CELKEM
	2008	2009	2010	2011	
Talent 2011 (celková výše dotace z rozpočtu PK)	0	0	0	200	200
Celkem	0	0	0	200	200

Celkem poskytnutá finanční podpora 2008 – 2011

PROGRAM/ÚČEL	V LETECH 2008 – 2011 (v tisících Kč)
Kluby otevřených dveří pro neorganizované děti a mládež (celková výše dotace z rozpočtu PK)	3 156
Podpora mezinárodní spolupráce v oblasti mládeže a spolufinancování mezinárodních studijních programů (celková výše dotace z rozpočtu PK)	3 220
Podpora preventivních aktivit a výchovy k toleranci (celková výše dotace z rozpočtu PK)	1 500
I-Výstavba víceúčelových hřišť (celková výše dotace z rozpočtu PK)	41 000
N-Rozvoj tělovýchovy a sportu v PK (celková výše dotace z rozpočtu PK)	11 666
HANDICAP (celková výše dotace z rozpočtu PK)	910
Talent (celková výše dotace z rozpočtu PK)	200
Celkem	61 652

Cíl:

Zefektivnit a rozvíjet dosavadní koncepce u jednotlivých dotačních programů. Aktualizovat podporu s ohledem na změny (např. na měnící se demografické údaje apod.)

Navrhovaná opatření:

- II.2.8.1 Podpořit co nejvíce cílových skupin z řad žadatelů v oblasti školství, mládeže a sportu u výše uvedených dotačních programů.
- II.2.8.2 Nadále zajišťovat dostupnost a informovanost o dotačních programech pro žádající subjekty a širokou veřejnost.
- II.2.8.3 Nadále zajišťovat metodickou a poradenskou činnost pro žadatele (týká se jak nových, tak opakovaně žádajících subjektů).

Výhled na roky 2012 – 2015

PROGRAM/ÚČEL	V ROCE (v tisících Kč)				CELKEM
	2012	2013	2014	2015	
Kluby otevřených dveří pro neorganizované děti a mládež (celková výše dotace z rozpočtu PK)	775	775	775	775	3 100
Podpora mezinárodní spolupráce v oblasti mládeže a spolufinancování mezinárodních studijních programů (celková výše dotace z rozpočtu PK)	775	775	775	775	3 100
Podpora preventivních aktivit a výchovy k toleranci (celková výše dotace z rozpočtu PK)	750	750	750	750	3 000
I-Výstavba víceúčelových hřišť (celková výše dotace z rozpočtu PK)	15 000	15 000	15 000	15 000	60 000
N-Rozvoj tělovýchovy a sportu v PK (celková výše dotace z rozpočtu PK)	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
HANDICAP (celková výše dotace z rozpočtu PK)	400	450	450	450	1 750
Talent (celková výše dotace z rozpočtu PK)	200	250	250	250	950
Celkem	20 400	20 500	20 500	20 500	81 900

III. Financování regionálního školství

III.1 Financování ze státního rozpočtu

Prostředky poskytnuté pro regionální školství Plzeňského kraje „na přímé výdaje ve školství“ ze státního rozpočtu (v tis. Kč):

	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Celkové prostředky	3 749 226	3 841 848	4 081 811	3 993 024	3 898 485
z toho na platy	2 653 151	2 735 131	2 929 951	2 876 099	2 823 038
Prostředky pro organizace zřízené krajem	1 571 979	1 581 222	1 660 982	1 621 900	1 546 214
z toho na platy	1 113 648	1 126 066	1 191 432	1 166 722	1 116 561
Prostředky pro organizace zřízené obcemi	2 177 247	2 260 626	2 420 829	2 371 124	2 352 271
z toho na platy	1 539 503	1 609 065	1 738 520	1 709 377	1 706 477

Z těchto prostředků byly hrazeny výdaje na platy pracovníků ve školství, zákonné odvody z mezd, výdaje související s pracovními vztahy, učebnice, učební pomůcky poskytované žákům zdarma.

Prostředky poskytnuté na činnost škol a školských zařízení, které nezřizuje stát, kraj, obec, svazek obcí nebo registrovaná církev nebo náboženská společnost, které bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy – soukromé školy (v tis. Kč):

	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Celkové prostředky	90 543	93 657	97 818	93 609	92 556

Platy pedagogických pracovníků byly postupně navyšovány především vlivem rozvojových programů a zvýšením platových tarifů od 1. 6. 2009. Platy nepedagogických pracovníků vzrostly zejména v roce 2009, a to důsledkem změny legislativy - od 1. 4. 2009 bylo realizováno jedno zvýšení platových tarifů, od 1. 6. 2009 druhé.

Současně ale docházelo k postupnému snižování finančních prostředků na učební pomůcky, učebnice a na další vzdělávání pedagogických pracovníků. Ve srovnání s předcházejícím kalendářním rokem došlo ke snížení ukazatele ONIV v roce 2008 o 24,5%, v roce 2009 o 1,4% a v roce 2010 o 24,3%.

Finanční zabezpečení sektoru školství je plně závislé na výši schváleného rozpočtu pro kapitolu 333 – MŠMT na příslušný kalendářní rok.

III.2 Financování z ESF

V programovacím období 2007 – 2013 je Plzeňský kraj zprostředkujícím subjektem v rámci realizace Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK). V gesci kraje je realizace globálních grantů v Prioritní ose 1, oblastech podpory 1.1, 1.2, 1.3 a Prioritní ose 3, oblasti podpory 3.2 OP VK. Oblast podpory 1.1 je zaměřena na zvýšení kvality vzdělávání ve školách a školských zařízeních, oblast podpory 1.2 na zlepšení rovných příležitostí ke vzdělávání a oblast podpory 1.3 na podporu dalšího vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení. Oblast podpory 3.2 je zaměřena na rozvoj kapacity dalšího vzdělávání mimo školy a školská zařízení.

Plzeňský kraj připravil v r. 2008 tři globální granty (GG) do jednotlivých oblastí podpory v Prioritní ose 1 OP VK a předložil je ke schválení Řídícímu orgánu OP VK (MŠMT). Po schválení globálních grantů MŠMT a zpracování nezbytné dokumentace byly vyhlášeny dne 19.6.2008 výzvy k předkládání grantových projektů do všech třech globálních grantů v Prioritní ose 1 OP VK. Výběr projektů byl ukončen v prosinci 2008. Následně byly na začátku r. 2009 uzavřeny s vybranými žadateli smlouvy o realizaci grantových projektů. Z prvního kola výzvy do GG 1.1 je realizováno 21 projektů v celkové výši 90 965 465 Kč, v oblasti podpory 1.2 jsou realizovány 3 projekty ve výši 27 554 639 Kč, v oblasti podpory 1.3 celkem 5 projektů ve výši 36 767 325 Kč.

Dne 20. května 2009 byla vyhlášena 2. kola výzev pro předkládání grantových projektů do globálních grantů Plzeňského kraje v Prioritní ose 1 Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Druhé kolo výzev pro podávání projektů do GG skončilo dne 13. srpna 2009. Následně proběhlo hodnocení předložených projektových žádostí dle pravidel OP VK. Zastupitelstvo Plzeňského kraje schválilo dne 11. března 2010 pro financování v oblasti podpory 1.1 celkem 18 projektů ve výši 64 133 993 Kč, v oblasti podpory 1.2 celkem 8 projektů ve výši 29 164 977 Kč a v oblasti podpory 1.3 celkem 7 projektů ve výši 22 889 607,- Kč.

Dne 25. února 2010 byla vyhlášena 3. kola výzev pro předkládání grantových projektů do globálních grantů Plzeňského kraje v Prioritní ose 1 Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Třetí kola výzev pro podávání projektů do GG skončila dne 9. srpna 2010. Následně proběhlo hodnocení předložených projektových žádostí dle pravidel OP VK. Zastupitelstvo Plzeňského kraje schválilo dne 9. září 2010 pro financování v oblasti podpory 1.1 celkem 13 projektů ve výši 34 498 714,33 Kč, v oblasti podpory 1.2 celkem 3 projekty ve výši 9 110 260,39 Kč a v oblasti podpory 1.3 celkem 4 projekty ve výši 6 319 347,10 Kč.

Dne 15. února 2011 byla vyhlášena 4. kola výzev pro předkládání grantových projektů do globálních grantů Plzeňského kraje v Prioritní ose 1 Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Čtvrtá kola výzev pro podávání projektů do GG skončila dne 31. března 2011. Následně byly vyhodnoceny předložené projektové žádosti dle pravidel OP VK. Výběrová komise dne 28. června 2011 doporučila Radě a Zastupitelstvu Plzeňského kraje k financování z globálního grantu v oblasti podpory 1.1 celkem 7 nejkvalitnějších projektů ve výši 18 906 583,05 Kč, v oblasti podpory 1.2 celkem 5 projektů ve výši 8 567 688,54 Kč, v oblasti podpory 1.3 celkem 4 projekty ve výši 9 636 465,28 Kč. Konečný výběr a schválení na základě návrhu výběrové komise musí provést orgány kraje, tj. rada a zastupitelstvo (zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů) za stejných pravidel jako výběrová komise. Jednání Zastupitelstva Plzeňského kraje proběhne dne 22. září 2011.

V oblasti podpory 1.1 bylo z celkové alokace globálního grantu ve výši 209 924 264 Kč rozděleno 208.504.755,30 Kč. Tato částka představuje 99,32 % celkové alokace GG, přičemž v této částce jsou zahrnuty takřka všechny neinvestiční prostředky v rámci GG, které jsou reálně k dispozici. V oblasti podpory 1.2 bylo z celkové alokace globálního grantu ve výši 76 336 096 Kč rozděleno 74.397.564,93 Kč. Tato částka představuje 97,46 % celkové alokace GG, přičemž v této částce jsou zahrnuty takřka všechny neinvestiční prostředky v rámci GG, které jsou reálně k dispozici. V oblasti podpory 1.3 bylo z celkové alokace globálního grantu ve výši 95 420 120 Kč rozděleno 75 612 744,38 Kč. Tato částka představuje 79,24 % celkové alokace GG. V rámci globálního grantu 1.3 se nepodařilo rozdělit 19 807 375,62 Kč z celkové alokace GG. Vzhledem

k tomu, že vyhlášení a hodnocení výzev v rámci OP VK trvá v průměru 8 - 9 měsíců a realizace projektu v rámci tohoto globálního grantu musí skončit nejdéle k 31. 3. 2013, není reálné zbývající prostředky v rámci globálního grantu 1.3 využít. Na realizaci projektu by měli žadatelé k dispozici cca půl roku.

Plzeňský kraj zpracoval na začátku r. 2009 globální grant do oblasti podpory 3.2 OP VK. Po jeho schválení MŠMT byla vyhlášena dne 10. 10. 2009 první výzva k předkládání grantových projektů. Výzva byla ukončena dne 30. září 2009. Finanční alokace pro 1. výzvu do globálního grantu v oblasti podpory 3.2 byla 90 mil. Kč. V rámci 1. kola výzev do tohoto globálního grantu bylo dne 11. března 2010 schváleno k financování celkem 6 projektů v celkové výši 22 639 486 Kč. Plzeňský kraj zároveň vyhlásil dne 25. února 2010 v oblasti podpory 3.2 2. kolo výzvy k předkládání grantových projektů. Příjem žádostí byl ukončen dne 9. dubna 2010. V následném výběrovém procesu dle pravidel OP VK bylo schváleno k financování celkem 8 nejkvalitnějších grantových projektů v celkové výši 42 289 515,43 Kč. Třetí kolo výzvy k předkládání grantových projektů bylo vyhlášeno dne 17. května 2011, projekty byly předkládány do 15. července 2011. V současné době probíhá jejich hodnocení.

V GG 1.1 jsou ve všech podpořených projektech hlavní cílovou skupinou žáci škol, k nimž je směřována hlavní podpora v rámci projektů. Sekundární cílovou skupinou ve většině podpořených projektů jsou pedagogičtí pracovníci škol, nicméně podpora pro tuto cílovou skupinu je většinou plánována tak, že její získání pracovníky škol přinese následně větší efekt žákům, tj. učitelé získají další znalosti a dovednosti, které jim umožní kvalitněji pracovat s primární cílovou skupinou – žáky. Vzdělávací produkty vytvářené ve většině projektů rovněž slouží ke zkvalitnění vzdělávání primární cílové skupiny. V GG 1.2 jsou ve všech podpořených projektech hlavní cílovou skupinou žáci škol a školských zařízení se speciálními vzdělávacími potřebami, k nimž je směřována hlavní podpora v rámci projektů. Hlavním zaměřením podpořených projektů je pomoc žákům se speciálními vzdělávacími potřebami směřující k překonání jejich problémů a umožňující jejich zapojení do vzdělávacího procesu. Sekundární cílovou skupinou v části podpořených projektů jsou pracovníci škol a školských zařízení, nicméně podpora pro tuto cílovou skupinu je většinou plánována tak, že její získání pracovníky škol a školských zařízení přinese následně větší efekt žákům, tj. učitelé získají další znalosti a dovednosti, které jim umožní kvalitněji pracovat s primární cílovou skupinou – žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. V GG 1.3 jsou ve všech podpořených projektech hlavní cílovou skupinou pracovníci škol a školských zařízení v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Vzdělávací produkty vytvářené ve valné většině projektů rovněž slouží ke zkvalitnění vzdělávání této cílové skupiny. Je tedy možné říci, že všechny vybrané projekty v GG se zaměřují na podporu hlavní cílové skupiny a ve své skladbě přispívají k naplňování většiny monitorovacích indikátorů GG. V GG 3.2 jsou v podpořených projektech hlavní cílovou skupinou lektori, pracovníci vzdělávacích institucí a účastníci dalšího vzdělávání. Projekty se zaměřují na rozvoj vzdělávacích programů, případně kombinují rozvoj vzdělávacích programů a vzdělávání pedagogů a lektorů.

Na základě výzev MŠMT zpracoval Plzeňský kraj v r. 2010 nové globální granty do oblastí podpory 1.1, 1.2 a 1.3 OP VK. Nové GG byly MŠMT schváleny v březnu 2011. V GG 1.1 je pro rozvoj vzdělávání ve školách a školských zařízeních k dispozici částka 114 032 950,- Kč, v GG 1.2 na rozvoj rovných příležitostí ke vzdělávání částka 41 466 550 Kč a v GG 1.3 na další vzdělávání pedagogických pracovníků částka 51 833 175 Kč.

Dne 5. května 2011 byla vyhlášena 1. kola výzev k předkládání grantových projektů v nových globálních grantech Plzeňského kraje v oblastech podpory 1.1, 1.2 a 1.3 OP VK, jejichž realizace byla zahájena v r. 2011. První výzva v oblasti podpory 1.1 byla specificky zaměřena na podporu technického a přírodovědného vzdělávání, alokace na výzvu byla 60 mil. Kč. Výzva v oblasti podpory 1.2 byla zaměřena na všechny podporované aktivity globálního grantu, alokace na výzvu byla 30 mil. Kč. Výzva v oblasti podpory 1.3 byla zaměřena na všechny podporované aktivity globálního grantu, alokace na výzvu byla 35 mil. Kč.

III.3 Předpokládané finanční náklady ze státního rozpočtu

Rozpis rozpočtu pro soukromé školství, tj. výše dotací pro jednotlivé subjekty vychází ze zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů.

Základní postup při financování krajského a obecního školství vychází ze zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a ze zákona o státním rozpočtu České republiky na příslušný kalendářní rok.

V souladu se školským zákonem lze finanční prostředky státního rozpočtu vyčleněné v rozpočtu resortu školství pro krajské a obecní školství alokovat do rozpočtů jednotlivých krajů výhradně kombinací výkonového (normativního) a programového (rozvojové programy) financování. **V roce 2012 je programová část financování výrazně potlačena a normativním způsobem financování je rozepsán maximální objem zdrojů.**

V roce 2011 byl vedle normativně rozepsaných finančních prostředků ještě rozepisován objem prostředků formou rozvojového programu „Podpora řešení specifických problémů RgŠ v jednotlivých krajích s přihlédnutím k rozdílné hustotě osídlení, a s tím spojené rozdílné hustotě sítě škol a školských zařízení na území jednotlivých krajů“. **Pro Plzeňský kraj bylo přiděleno v tomto programu celkem 57 161 tis. Kč, z toho prostředky na platy byly ve výši 42 341 tis. Kč.** V roce 2012 byl tento rozvojový program v důsledku rozpočtové restriktce zrušen a finanční prostředky byly částečně promítnuty do prostředků rozepisovaných prostřednictvím republikových normativů.

V roce 2011 byl na pokrytí nárůstu platových tarifů pedagogických pracovníků vypsán rozvojový program „Posílení platové úrovně pedagogických pracovníků s vysokoškolským vzděláním, kteří splňují odbornou kvalifikaci podle zákona č. 563/2004 Sb., 1. a 2. etapa“. **Plzeňský kraj obdržel v celkovém objemu 105 928 tis. Kč, z toho prostředky na platy ve výši 78 464 tis. Kč.**

Pokud pro srovnání rozpočtů pro regionální školství Plzeňského kraje v roce 2011 a pro rok 2012 budou vedle prostředků normativních zahrnuty i prostředky výše zmíněných rozvojových programů, pak **je rozpočet běžných výdajů pro rok 2012 vyšší o 143 895 tis. Kč (tj. o cca 3,54 %), v oblasti platů je vyšší o cca 120 157 tis. Kč (tj. o 4,08 %) a v oblasti ostatních běžných výdajů je nižší o 17 274 tis. Kč (tj. o cca 33,37 %).**

I pro rok 2012, stejně jako v roce 2011, byl Ministerstvem financí ČR stanoven pro RgŠ závazný průřezový ukazatel „Výdaje na krytí mzdových nákladů pedagogických pracovníků regionálního školství vč. příslušenství“. Znamená to, že tímto způsobem byl stanoven závazný průřezový ukazatel z úrovně MŠMT na jednotlivé kraje. Krajský úřad bude muset toto dodržet pro jednotlivé školy a školská zařízení.

Celkový rozsah finančních prostředků pro oblast regionálního školství v Plzeňském kraji pro léta 2013 – 2016 je plně závislý na mnoha faktorech, proto je velmi obtížné až nemožné alespoň rámcově vyčíslit předpokládané finanční náklady.

Výše přidělených finančních prostředků ze státního rozpočtu je závislá, zejména na:

1. Výši schváleného rozpočtu pro oblast regionálního školství v kapitole školství.
2. Počtu dětí, žáků a studentů, kteří se zahrnují do výpočtu regionálních normativů.
3. Konstrukci republikových normativů.
4. **Předpokládaném spuštění reformy financování regionálního školství od roku 2013.**

Budoucí reforma systému financování musí projít podrobnou diskusí a následným legislativním procesem, který si vyžádá delší čas, než se rozhodne o všech jejích výsledných parametrech. V Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2011 jsou navrženy pouze základní obrysy této reformy a její konkrétní obsah bude řešen až v rámci tohoto procesu.

V situaci, kdy by byl koncepční záměr reformy financování legislativou schválen a nabyl by účinnosti k 1. 1. 2013, nejsou reálné objemy finančních prostředků pro rok 2013 až 2016 ze státního rozpočtu v současnosti spočitatelné. Pokud bude zachován stávající systém financování školství, pak na základě předpokladů uvedených v Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2011, část III. 3 je zabezpečení míry objemů finančních prostředků uvedeno v následující tabulce, což je málo pravděpodobné.

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016
NIV	4 061 574	4 205 469	4 205 469	4 205 469	4 205 469	4 205 469
Rozdíl	---	+3,54 %	0	0	0	0

V souvislosti se zřetelným trendem zavádění úsporných opatření na výdaje ve všech kapitolách státního rozpočtu, pokračujícím propadem počtu žáků zejména v oblasti středního školství a předpokládaném spuštění reformy financování regionálního školství od roku 2013 je předpoklad, že objem přidělených finančních prostředků ze státního rozpočtu pro období 2013 – 2016 bude nižší než v roce 2012. Lze ale předpokládat, že v souladu s požadovanými úsporami a zefektivněním oblasti školství budou přeneseny povinnosti na dofinancování chybějících prostředků na rozpočty zřizovatelů, ale také na rodiny klientů a konzumentů školských služeb.

Krajský úřad Plzeňského kraje navrhovaný „Koncepční záměr reformy systému financování regionálního školství“:

- zásadně odmítá,
- nesouhlasí se zatížením rozpočtů jednotlivých zřizovatelů, kdy se přenáší finanční povinnosti při zabezpečování vzdělávání ze státu na obce a kraje,
- nesouhlasí s dopady reformy spojenými s rozsáhlou optimalizací sítě škol,
- nesouhlasí s odebráním dosavadní možnosti přerozdělovat finanční prostředky s ohledem na regionální a místní specifika kraje,
- nesouhlasí s tím, že navrhovaný systém nezaručuje zlepšení systému financování regionálního školství ze státního rozpočtu.

Rada Plzeňského kraje usnesením č. 5002/11 ze dne 29. 12. 2011 připravovaný materiál také odmítla.

Zájmem Plzeňského kraje i Krajského úřadu je, aby síť škol a školských zařízení odpovídala potřebám jeho obyvatel. Spokojenost občanů je pro Plzeňský kraj rozhodujícím faktorem.

Seznam zkratk

CZVV	Centrum pro získávání výsledků vzdělávání
CŽU	Celoživotní učení
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
CŽU	Celoživotní učení
DK	Dílčí kvalifikace
DV	Další vzdělávání
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
DZ	Dlouhodobý záměr
ECVET	Evropský systém kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu
EQAVET	European Quality Assurance in Vocational Education and Training
EQF	Evropský rámec kvalifikací
ESCS	Sociální, ekonomický a kulturní status žáka
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská Unie
EVVO	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
FPE	Fakulta pedagogická
ICCS	International Civic and Citizenship Education Study
ICILS	International Computer and Information Literacy Study
ICT	Informační a komunikační technologie
IEA	International Association for the Evaluation of Educational Achievement
INES	Indicators of Education Systems
IPn	Individuální projekt národní
IPPP	Institut pedagogicko-psychologického poradenství
ISA	Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce
KÚ PK	Krajský úřad Plzeňského kraje
KZÚV	Krajská zařízení ústavní výchovy
LMP	Lehké mentální postižení
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZ	Maturitní zkouška
NIDV	Národní institut pro další vzdělávání
NNZ	Nová závěrečná zkouška
NSK	Národní soustava kvalifikací
NÚV	Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
OP RLZ	Operační program Rozvoj lidských zdrojů
OP VK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OPPA	Operační program Praha Adaptabilita

OŠMS	Odbor školství, mládeže a sportu
PIAAC	Programm for the International Assessment of Adult Competencies
PIRLS	Progress in International Reading Literacy Study
PISA	Programme for International Student Assessment
PK	Plzeňský kraj
PP	Pedagogický pracovník
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
PŠD	Povinná školní docházka
PV	Předškolní vzdělávání
RgŠ	Regionální školství
RRA	Regionální rozvojová agentura
RVP	Rámcový vzdělávací program
RVP JŠ	Rámcový vzdělávací program pro jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
SOU	Střední odborné učiliště
SPC	Speciálně pedagogické centrum
SŠ	Střední škola
SVP	Speciální vzdělávací potřeby
ŠVP	Školní vzdělávací program
TIMMS	Trends in International Mathematics and Science Study
ÚIV	Ústav pro informace ve vzdělávání
ÚP	Úřad práce
ÚSC	Územně samosprávný celek
VOŠ	Vyšší odborná škola
VPM	Volné pracovní místo
VŠ	Vysoká škola
VÚP	Výzkumný ústav pedagogický
VVZ	Výbor pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost
ZPK	Zastupitelstvo Plzeňského kraje
ZŠ	Základní škola
ZŠS	Základní škola speciální
ZUŠ	Základní umělecká škola
ZV	Základní vzdělávání